

In quo sermone multuz cōmendat pij laboris exercitium. In fine sermonis tamen labori preponit deuotū contemplatōis ocium: dicēs mariam ppter contemplationis ocium minime fore inter ociosarum muliez numerum computādam: quin potius omnibus preponēdā. Quo modo enim panem illa ociosa comedit: que pane plena alijs panem frangit: que oratōnis patrociniō conuersatōis exemplo: pie eruditōis verbo esuriētes et sitientes iusticia refouet atq; pascit. Maria ergo que oratione subuenit. cōuersatione ad bonum allicit. predicatōe instruit. panem frangit ꝛc.

De quiete.

Cap. xxx.

Quiēs autem est

Cessatio ab exercitio et etiam a labore. Sicut enim necessaria est ad nature conseruationem exercitatio: sic etiā et quies. nam quies finis existit et consuminatio motus et laboris. Sine enim quiete nihil finaliter est durabile. quia quod caret alterna requie durabile non est. unde celum quod maxime est mobile motu suo tendit ad quietē. Sicut sol luna sydera ignis aer aqua et oīa alia que secundum naturā sunt mobilia: tendunt finaliter ad quietē. unde dicit augustinus. Quies autem naturaliter habet inclinatioem ad centrū. Et ideo principium est et dispositio aggregationis et adunationis partium in loco suo. Et ideo omnia que sunt ordinata secundum naturā ad quietem nobiliora iudicantur et digniora quando sunt in quiete quam quando sunt in motu. sicut finis dignior est his que sunt ad finem. Quies autem potest oppositum exercitio: tot modis considerat quoad effectum quot et ipsum exercitium. Alia enim est spiritualis alia corporalis. quorum utraq; si fuerit nature commensurata erit salutifera anime et corpori. sanitatis hominis conseruatiua. si autem non: econuerso. Item quies aliquando est nimia. et hec est malorum humorum generatiua. nutritiua. multiplicatiua. corruptiois inductiua. Nam aque quando nimis quiescunt: putrescunt. Sicut ferrum et quodlibet metallum rubiginatur quando nimis debito usitur. Alia est nimis parua. et hec sicut uiciosa: quia naturā lassam non recreat. debilitatē non reparat. presumptā non restaurat. Mediocris autem inter has est laudabilis. nam calorē naturalem prestat. sensus recreat. digestioem emūdat. corpus mediocriter purgat. Item quod ad quietem quies alia est uera: et haec est laudabilis. alia non uera ut in febribus: et hec minus laudabilis est sicut post dicitur.

Et sic est finis huius sexti libri.

Incipit liber septimus de infirmitatibus.

Quiaque comple-

minus auxiliare deo tractatus de illorum proprietatibus que hominis naturam preueniunt et custodiunt: dicendum est de his que contra naturam sibi accidunt. eiusque naturam destrunt et corrumpunt. Tria enim sunt que hominis naturam ledunt. scilicet causa morbi. ipse morbus. et accidens sequens morbum. Causa morbi est illud unde preuenit mala et innaturalis in corpore dispositio ut mala complexio. nimia repletio vel inanitio. virtutis defectio. qualitatum alteratio. continuitatis dissolutio. Omnia enim ista causa vel occasio morborum sunt. Morbus secundum Iohannem est res ex qua accidit complexionem corporis lesionis nocumētum. sicut febris apostema ꝛc. Accidens est res sequens ad istam introductam in corpore passionem. siue sit contraria nature ut dolor capitis in cephalica. siue non sit contraria: sicut patet in prepleumonia rubor accidit in maxilla. Bona autem corporis dispositio dicitur sanitas. per quam corpus hominis in sua complexionem et compositionem tale existit: ut suas libere et perfecte peragat actiones. Ab hac tempantia si fuerit natura lapsa: incidit necessario in egritudinem et in morbum. Nam ex distempantia et inequalitate humorum accidit morbus consimilis: ut est febris ydropis et huiusmodi. Ex mala hominis dispositione membrorum incipit morbus dissimilis. ut in oculo obtalmia: vel in manu arthetica. Ex mala hominis dispositione utriusque preuenit morbus uniuersalis: sicut est elephantia siue lepra. Omnis igitur morbus vel est consimilis humoribus et alia membra consimilia inficiens. vel officialis qui membra impedit. vel est uniuersalis qui naturam interiorem et externam destruit et corrumpit.

Cap. i.

Quiaque itaque in-

firmatum proprietatibus. scilicet de eorum causis effectibus et signis et remedijs aliqua sunt dicenda. Non quidem de omnibus sed solum de his que in diuina scriptura generaliter exprimuntur. Et ideo de ordine prosequendi non est hic curandum. Primo igitur de passionibus capitis est inchoandum. ysa. primo Omne caput languidum ꝛc. Dolor capitis ut dicit constantinus cephalica dicitur. et preuenit duobus modis. aut ab exterioribus ut ex percussione vel ex calido aere dissolvente vel ex frigido sustin-

gente. Secūdo mō scz ab interioribz puenit vel ex causa priuata vel remota. Ex priuata q̄ aliunde q̄ ex capite non puenit. ex causa remota vt a stomacho. Et si sit dolor ex causa priuata vel ex vicio solius qualitatis maxime frigiditatis vel caliditatis. aut ex vicio humorz: vt pote sanguinis fleumatis &c. Qui dolor si sit interpolatus modo veniens modo recedens. signuz est q̄ est a stomacho. vnde Gal. Si dolor ē in capite. nulla certa causa extrinsec⁹ veniēte acuti humores grauant stomachū. Si hō est sine intermissione ex humoribus est. Si ex sanguine calorem patitur in capite. grauitatez in fronte. quia anterior pars capitis sedes est sanguinis. oculi rubescunt. faciei vene sunt plene. Si hō ex fumis colericis. calor sentit̄ ī naribz. siccitas in lingua. vigilie z sitis nō desunt. maior in dextera sentit̄ dolor q̄ in sinistra. quia ibi colere sedes est. Facies cum oculis est citrina. amaritudo sentitur in ore. Si hō ex melancholia. in sinistra parte erit dolor. intensior cum frigore. Vigilijs grauitate facies erit liuida quasi terrei coloris. Oculi concani lippitudo. oris acetositas. Si hō fuerit ex fleumate. sequit̄ dolor grauius p̄ os z nares exit supfluitas. z q̄nqz cum tussi z graui spūs retractōne z querela. Facies pallida z subtumida. oculoz lippitudines. oris insipiditas. dolor a parte posteriori maior. est enim ibi sedes fleumatis. vnde Gal. in li. institutōnū. Nosse oportet caput diuidi ī quatuor ptes. Nam sanguis in fronte dominatur. colera autem in dextera. melancholia in sinistra. fleuma hō in occipitio dominat̄. Istis z alijs modis plurimis accidit dolor capitis. sicut ex acmie fortis vini. cuius fumus pungit pelliculas cerebri z grauem infert capiti passiōē. Hucusqz cōstan.

De medicina z remedijs doloris z passiōis capitis.

Capit. ij.

Dicitur autē caput dolorem quendam interiorē quem phisici vt dicit constan. vocant emigraneaz. Et hic dolor h̄m constan. est grauissimus. Sentit enim in capite quasi malleationem z p̄cussionem. nō potest pati sonum nec vocem. nec lucez vel splendorem. Et h̄ dolor est ex fumo colerico z calido cum ventositate. Et ideo sentit puncturam. arsuram. z tinnitum. Datitur autem caput specialiter in cute exterius postulas z scabiem. saniam ad modū mellis emanantem. z ideo talis scabies a p̄stano vocatur fauus. Habent enī pustule mo-

dica foramina ex quibus sanies egredit̄. q̄ tauns puenit ex humore viscoso vlsqz ad cutē superficiem p̄tingente z vlcerante. Item patit̄ caput quandam in pueris familiarem passiōem quam constan. vocat squamam. Nos autē dicimus eam tineam. quia ad modum tinee superiorē cutis capitis substantiaz corrodit. z q̄si inseparabiliter tenet eam. Talis enim passio pruritum in capite generat immoderatum: de quo post confricationem quedam squame dilabuntur. Hec passio sepe euenit infantibz propter abundantiam humoris z molliciem ipsius cutis. abundantiam cibi amplioris. His vt dicit constan. cibos subtrahimus. z tunc humore vicino sublato vngēta z alia remedia adhibem⁹. Summū autem lactantibus vt dicit constan. est remedium: vt apertis retroz suz in auriculis venis sanguis extrahatur. z extractus super locum doloris calidus inungatur. quia poros caliditate sua z subtilitate aperit. z subintrando materiam diuidit z consumit. Et quia capillorum radicibus illa squamositas adherere consuevit: sanari defacili non potest nisi radicitus de capite subtrahatur. que passio si inueterata fuerit: vltius vix sanatur. vix etiam tinea sic sanitati restituitur: quin semp post ī capite vestigium relinquatur. Item patitur caput exterius dispendium in ornatu: quando vel capilli capitis defluunt vel calnescent. sicut supra dictum est lib. v. de capillis. quere ibi diligenter. Item patitur caput in suis capillis quandam corrosiōem z indecentiam: quam medici vocant furfuriscam. Nam aliquotiens quedam squame grauis furfuris simillime: oriuntur iuxta radices capillorum in capite. Et hoc vel ex vicio cerebri vel ex vicio fumi egredientis a capite ad nutrituram capillorum. sed hec immūdia mūdificatiuis ablutionibz z medicinis diligentius est abluenda. sicut z pediculi z suriones z quasi insensibiles vermiculi: sūt q̄bus dā necēijs medicamibz de regione capitis amouēdi. Capitis passiōibz sup̄dictis sic h̄m p̄stan. breuē subuenit. Si acciderit dolor ex humoris vicio: sicut ex sanguis vel alteriusmodi humoris repletione. sanguinem de cephalica extrahimus. rebitis z congruis medicinis corp⁹ mūdificam⁹. p̄cipue si in stomacho materia fuerit vomitū puocam⁹: z pueniēti medicīa educimus. mūdificato corp⁹: caput manus pedes aqua tepida p̄fundim⁹: vt pori aperiant̄ z fumi facilius enaporet. Si dolet p̄s posterior: venā latā in fronte aperimus z sanguinē exhibimus. z p̄dest vt dicit p̄stan. vel tibias inferius scanfi-

cam? et sic hūores et fumus et spūs q̄ cā sunt do-
loris a capite ad inferiores ptes reuocant. Si
hō ps anterior dolet fluxū sanguis a naribz p
uocamus. Et si fuerit hūor calidus et colericus
frigidis occurrimus medicinis. tympora. nares
et venas pulsatiles aq̄ rosacea. cū lacte mulierū
māsculū nutriētis inungimus et somnū puo-
camus. Si hō materia fuerit frigida et viscosa
in stomachi orificio posita digesta materia. da-
mas colaturā vomitus patratuā. sic de fundo
stomachi cōuenienti eā educem? medicina. fo-
mentis mediocrit? vtinur calidis et yngēt. die
tā mediocrit? calidā adhibemus. et sic p̄ria con-
trarijs curam?. Si hō fuerit dolor capit? sine
humoris vicio excessu alicui? q̄litas. tūc pati-
ens nō indiget purgatōe s̄ potius alteratōe. q̄-
litas vicio peccātibus adhibemus p̄rias q̄-
litas. Si hō fuerit dolor ex nimia cibi v̄l po-
tus repletōe. sicut accidit nimū crapularū. op-
timū remediū est aquā calidā bibere in maxia
quantitate. et tūc modica mora interposita vo-
mitū puocare. fortioribus si vis vti medicinis
recurre ad viatic. constan. sapientis industrie.
hec sufficiāt zc. **De catarro. Cap. iij.**

Idith octauo.

Item estus sup caput manasse et
mortuus zc. Causa accelerationis
mortis manasse fuit immoderatus flux? reuma-
tis in capite ad interiora de fluentis ex violen-
tia estus et caloris capitis: humores capit? dis-
soluentis. vt t̄git ber. Talis. n. fluxus a medi-
cis dicit? catarrus. et fit in capite multis de cau-
sis. Quāq; ex caliditate aeris hūores fluxibiles
dissoluentis. Quāq; ex frigiditate eiusdē cere-
brū cōstringētis et ptes liq̄diciores educētis.
Quāq; ex abundātia humorū p̄ incōtinentiam
effluentū ex interiori calore dissolvente vel ex
frigiditate cōprimente vel exprimēte. aliq̄n ex
humiditate lubricante. Quāq; ex humorū liq̄-
ditate et fluxibilitate se diffundente. Quāq; ex
debilitate virtutis retentiue. Fluxus autē p̄ue-
niēs ex humorū nimia abundātia: talia h̄z signa
bitudo corpis plectonica ē et repleta. facies ei?
subtūmida. oculorū eminētia. supfluitatus oris
et nariū abundantia cū corpis grauitate. Calo-
ris dissoluētis hec sunt signa. color in facie ru-
beus cū rubore venarū maxie in oculis. flux? la-
crimarū calidarū mordificantū oculos et calefa-
ciētū ipsam cutez. calor sentit? ī pfundo. Fri-
gidas cōstringens his cognoscit? signis. color
faciei est pallidus. lacrimae frigide. frigus sentit?
in pfundo. Si hō fiat ex liquiditate humorū

cognoscitur p̄ multitudinem supfluitatum ab
ore et naribus et eorū fluidaz sine coherenti di-
stillationez. si igit? supfluitas est in causa: curat?
p̄ supfluitatis eductionem. maxime si ad spiri-
talia fiat fluxus et per humoris fluidi cōstric-
tionez. Si enī fuerit fluxus frigidus et humidus
maxime: valent in cōtrariū calida et sicca p̄stric-
tina humoris et consumptina. sicut ladanum.
thus. storax. castorium. Si autē fuerit flux? ca-
lidus: restringatur p̄ frigidorum fomentatōez
per rosarum in aqua pluuiali decoctionē et s̄-
fumigationem. et ipsarū rosarū ad forami-
narium applicationez. Attendendā est autē q̄
q̄sdiu catarrus est in vehementia fluxus: nullū
epithimū est apponendum. nullum fomentum
adhibēdum. quia maior fieret dissolutio vt vi-
dit constan. nec aquam debet capiti infundere:
nisi forte aquam rosacā vel salicis. nisi calidi-
tas est in causa.

De frenesi et eius causis. signis et remedijs.
Capitulum .iij.

Deutro. xxviii.

Percutiet te furore et amētia et stu-
porē zc. Furore vocat frenesim: quā
sic describit constan. Frenesis inquit ē calidaz
apostema in quibusdam cerebri pellicul. quaz
sequitur vigilia et alienationes. Unde a freni-
bas. i. a pelliculis cerebri obuoluentibus fre-
nesis dicitur. Accidit autēz duobus modis ex
colera rabea proprio calore et febrili leuigata:
que furiosa effecta rapit? supius per venas ner-
uos et arterias et colligit? ad apostema et fit vera
frenesis. vel fit ex fumo a corpore ad cerebrum
ascendente et perturbante. et fit parafrenesis. i.
frenesis non vera. Datitur freneticus terribi-
lia accidentia. scilz iitū. nimiaz. siccitatem lin-
gue nigredinē et asperitatem. molestationem et
angustiam nimia. syncopim. p̄pter defectū spi-
rituū et mutationez coloris naturalis in non na-
turales. Fit enim rubens si sanguis. citrinus si
colera est in causa. Accidit autēz hec passio ca-
lida et siccis in tempore estiuo. et hec oia colere
coopantur. Parafrenesis hō que generat? ex
aliorum membrorū colligantia. vt ex apostema-
te stomachi vel matricis. his membris in statu
primuz redeuntibus: redit cerebruz. et parafre-
nesis tunc curat?. Sed cum apostema fit ī sub-
stantia cerebri tunc frenesis pessima est et mole-
stissima. et ideo piculissima. Signa hō frenes-
is sunt. vix discoloratio maior febre in sanis
vigiliarum instantia. oculorum mobilitas et ex-
tēlio dissoluta. manūū p̄iectio. capitis p̄motio

dentium frendor 7 collisio semper volunt sur-
gere de lecto. modo cantant. modo rident. mo-
do plorant. se custodientem 7 medicantes libe-
ter mordent 7 lacerant. raro silent. multum cla-
mant. hi periculossime egrotant. 7 tñ se egro-
tare tunc ignorant. **C**ito igitur his subuenien-
dum est ne pereant: 7 hoc tam in dieta q̄ in me-
dicina. dieta enim debz esse tenuissima. i. mica
panis que in aqua pluries est abluta. medicina
est vt in principio caput infirmi abraDat 7 cuz
tepidus acetu abluat. i. loco obscuro bene tene-
atur vel liget. diuersi vultus 7 picture corā eo
nō ostendantur ne insania irretetur. silentiū cir-
cūstantibus indicat. stultis verbis suis nō re-
spondeat. in principio de medicina vena fron-
tis minuatur inquantuz potest testa ovi capere.
sanguis extrahatur ante omnia in principio si
virtus 7 etas p̄miserint de cephalica minuatur.
medicina autem est digestio p̄curanda 7 cole-
ra extinguenta. super omnia vngētis 7 fomen-
tis somnus prouocetur. cum pulmone porci-
no vel pecorino caput rasum sepius cathapla-
sinet. tympora 7 frons cum succo lactuce 7 pa-
paueris liniantur. sic his cōmaniter exhibitis
adhuc pseuerat insania per tres dies cū insom-
nitate 7 vrine discoloratione: non est de cōua-
lescentia spes habenda. si hō incipiat vrina co-
lorari 7 mala signa minui: sperandū est.

De amentia 7 eius causis 7 signis. **Ca. v.**

Amentia id est
quod mania s̄m plac. Est autem ma-
nia infectio anterioris cellule capi-
tis cum priuatione imaginatōis. sicut melanco-
lia est infectio medie cellule capitis cum priua-
tione rationis: vt dicit p̄stan. in li. de melanco-
lia. Melancolia inquit est suspectio dominās
aie: quam timor 7 tristitia induxerūt. Et diffe-
rūt passionēs iste s̄m diuersitatē lesionis ope-
rationū. quia in mania principalit̄ ledit̄ imagi-
natio: in alia hō ratio. Et generant̄ he passio-
nes aliquando ex cibis melancolicis. aliquādo
ex potatione fortis vini exurentis 7 incineran-
tis humores. aliquando ex aie passionibz. s̄. sol-
licitudine. tristitia. nimio studio. timore. aliqñ
ex morsu rabidi canis siue alterius canis vene-
nosi. aliquando ex corruptione aeris pestiferi 7
infecti. aliquādo ex malicia humoris corrupti:
dñantis in corpore hominis ad talem infirmi-
tatem preparati. **S**ed̄m autē diuersas causas
diuersa sunt signa. nam q̄uidam clamāt. saltāt.
se 7 alios vulnerant: 7 in latebris latitant. de q̄-
rum dispositione 7 differentia supra habitum

est li. quinto. vbi agitur de cerebri passiōe. ho-
rum medicina est vt ligent̄ vt a. ppria vel alie-
na cessent lesione. maxie sunt tales recreandi 7
a sollicitudinis 7 timoris causa 7 materia amo-
uendi. 7 instrumentis musicis letificandi. medi-
ocriter exercitandi. 7 tandem si purgationes et
electuaria nō sufficiunt arte cyrurgica sunt cu-
randi.

De stupore 7 letargia. **Ca. vi.**

Dentro. vicesimo
octano. Percutiet te de^o cecitate.
alia s̄ra stupore. Et vocatur stupor
mentis s̄m constan. quedā cecitas ratōnis que
est quali somnus oculis clausis qñ p̄pter dese-
ctum spiritū anima non indicat de visis sensi-
biliter nec discernit. sicut p̄cussi fuerunt sodo-
mite in foribus loth. sicut dicit glo. gen. xxx. et
sapi. vltimo. **H**ic stupor s̄m p̄stan. h̄t duobus
modis. qz vel accidit ex p̄turbatōe rōnis si ad-
uertēt. vel fit ex sup̄fluitate hūoris vias spiri-
tū in cerebro impediētis. vt patet i ebriosis.
vel ex nimia frigiditate aeris neruos sensibiles
comprimētis. vt patet in his qui congelātur
in glacie vel in niue. **F**it etiā ex torius cerebri
complexione. vt i apoplecticis 7 letargicis hoc
videmus. **S**tupor etiā dicit̄ membroz rigor
7 extremitatū corpis constrictio. qñ p̄ frigōe
membra vident̄ contrahi 7 dormire. **A**lio autē
modo dicit̄ stupor s̄m damas. qui dicit̄. amira-
tio est stupor de re noua zc. **S**tupor autē put
hic accipit̄ est quedam somniculositas que est
quedam dispositio sepe ad maximas infirmi-
tates. 7 maxime ad letargiaz que ē apostema i
posteriori cellula capitis generatū. **E**t dicitur
a lethos quod ē obliuio. eo q̄ obliuionem in-
ducit. **F**it autem frequenter in senibus ex fleu-
mate 7 in hyeme. per se autem nunqz̄ prouenit
sed semper accidit ex precedente aliqua egritu-
dine. nam in quibusdam egritudinibus enuti-
tum fleuma actione febrilis caloris ebullies ra-
pitur ad cerebrum. 7 in posteriori cellula recol-
ligitur ratione conformitatis 7 generat̄ aposte-
ma. cuius signa sunt. febris continua. vrina dis-
colorata 7 spissa. oppressio oculorū. falsus som-
nus. eger vocatus vix respondet. 7 si cōtingat
respōdere loquitur aliena. supinus iacet. 7 si su-
per latus quo ad horam vertatur proprio im-
petu iterum supinatur. in extremitatibus nota-
biliter infrigidatur. **H**orum remediū est vt
eger in loco lucido statuatur. loquētū 7 dispu-
tantium assit garrulitas. per pilos 7 barbas ve-
bementius trabatur et etiam per capillos. fa-

cies aqua frigida sepius profundatur. pedes inferius confricent. fumi ferendi inferius apponant. vt cornu capre exustum et hmoi. clisterum in sup omnia coadunetur et apponatur. sternutatō puocetur. caput abraclat. fricet et aperitiuis. vt de synapi et similibus fomentes. sternutatio in hac causa optimum signum est. Si ho dormitatio pseuerauerit tremor cum motu brachy et frendor dentium supuenerit: mortale ē. Et est notandum qd si de frenetico fiat letargicus pessimū est. Si ho econtrario fit: bonum est. scilz qd de letargico quis in frenesim moueat. Hec omnia extrahunt de plat. et stan.

De vertigine. Cap. vii.

Miscuit dñs spiri-
tus vertiginis ysa. xix. Vertigo sim
stan. idē est qd scotania. visus scz
et spūs sensibilis corruptela. qua omnia subito vi-
dentur voluētia et tenebrosa. Causa aut hmoi
est. nimia hūoz abūdantia cū ventositate mix.
Nam hi humores mouentur in capite: ventosi-
tate de corpore sine stomacho ascendente ad
cerebrum. Si hec passio in solo fit cerebri: sen-
tit patiens grauitatem in capite. sonitum i au-
ditu. corruptionem in oculo. et talis vertigo
desacili non dimittit. Si ho est ex stomacho:
patiens sentit abominatōnem in ore stomachi
et dolorem. sed talis vertigo recipit interpolati-
onem. quia ascendente fumo: tunc vertigo inci-
pit. qd ho non ascendit: tunc dimittit. Horū
remediam est medicā purgatiua et fleoborbo-
mia. et si aliud non impediatur: pedes infirmi i aq
sunt ponendi. a vino abstineat: cum dissoluatur.
et etiam ab inflatis cibis et a grossis. vomit etia
leuis puocet: quia multū valet.

De vigilia. Cap. viii.

Vigilia est insom-
nitas. que est quedam cerebri pas-
sio quasi opposita letargie. Proce-
dit enim hec passio ex nimia motu cerebri et sic-
citate colere rubee sine vigile. ex intēpato ca-
lore et ex humoribus nimis falsis. Ex illis om-
nibus nascunt vigile inordinate. sequuntur an-
gustie. mutatur color. intendunt sollicitudines
cogitationes et alienationes mentis. irrationa-
biles suspitiones. corpus subtiliatur. desiccatur.
virtus digestiua corrumpitur. tota hominis cō-
plexio immutat. palpebre et facies intumescent
et pessime passionem in corpore nutriunt. His
cito ne pereant medicandū est. Horum facies
et tympora cum sopiferis inungant. lacte muli

ebri somni gratia profundatur corpora. bonis
cibus reficiantur. De vigilijs quere supra libro
sexto.

De morbo caduco. Cap. ix.

Decidit in terras
spumans zc. Math. ix. Morbo ca-
ducus a constan. et alijs auctoribus
epilentia nuncupatur. et hic morbus ab antiqs
ira dei vocabatur. Est autem epilentia vt dic
constan. humor humidus quo ventriculi cere-
bri non perfecte opilantur. phibens animaz. i.
spiritum animale ad declarandum actionem
suam: quousqz ab illo humore exopilauerit ce-
rebro viam suam. Dicitur autem hec infirmi-
tas in passione yeranoxon. i. sacra passio. qd sa-
cram partem corporis occupat. s. caput. dicit
autem herculus: quia hec passio fortis est vt
hercules. Dicitur et morbus caducus ab effe-
ctu. quia opilatis neruis membra que sunt in-
strumenta virtutum a regimine spirituum de-
pauperant et destrunt. et ideo homines in hac
passione cadere compelluntur. Est autem epi-
lencia apoplexie vicina. locus enim idē ē vtriusqz
et materia vnde nascitur. frigida enim est et visco-
sa. In hoc autem differunt. quia apoplexia oim
ventriculorū est cerebri opilatiua cum prinati-
one rationis et diminutōe sensus et motus. Epi-
lencia enim non oim: s. principalium ventricu-
lorum cerebri est impeditiua. Dicitur autē ab
epi quod est supra. et lemsis quod est lesio. quia
superiorum precipue est lesiua. Dicitur et mor-
bus puerilis: eo qd pueris sepe accidat. patiens
autem morbum istum subito cadit. obtorque-
tur os et facies cum tremore ceruicis et toti⁹ cor-
poris. cum constrictione dentium et stridore. ore
spumant et plures superfluitates emittunt. Vo-
cant autem medici epilentiam apoplexiaz par-
nam: que ex tribus est causis vt dicit constan.
quia vel ex humoribus fleumaticis vel ex me-
lancolicis nascentibus in proza cerebri. vel ex
ventositate frigida et grossa. cerebro vel alicui
membro dominante: sicut stomacho. Est enim
aliquis humor qui nascitur i illo membro. et fir-
mus ascendit ad cerebrum. cuius grossitudine
vie animalis spiritus opilantur. et deinde mor-
bus caducus procreatur. hec passio vt dicit cō-
stantinus superuenit tempore determinato.
Unde dicit Galenus. Epilentia inquit que
crescente luna venit: sui naturam signat esse
humidam. Omne enim humidum crescente
luna habet incrementum. Que vero venit
deficiente luna frigidissima est: sed tamen

parum humida est. Epilentie autem tres sunt species fm triplicem locoz speciem vbi fuerit scz. Epilentia autē fit in capite ex materia existente tm̄ in cerebro. Analempsia ho fit ex materia existente in stomacho non in p̄cauitate s̄ in neruis eius 7 arterijs ipsius stomachi. p̄ qm̄ medietatez materia ebulliens rapit̄ ad cerebz. Cathalempsia ho fit ex materia existente in extremitatibz vt in manibz et pedibz que p̄p̄ijs quidem signis dinoscit̄. Nam cathalempsiaci morbum suum presentiat. Sentiunt em̄ receptionem quandā quasi fornicariū vel motum cuiusdam aure ex materia sup̄ius ascendente. 7 sepe p̄ p̄structione extremitatum p̄seruant a casa. Et vt testat̄ Gal. isti sepe febuūt quādo sine caloris ebullitione. materia vix ab infero nibus potest rapi ad sup̄iora. Analempsiaci aut̄ ex repletioe stomachi laborant 7 maxima indigestione 7 ciboz eructuatiōe 7 abominatiōe 7 hi etiam casum suum presentiat. s̄ continua capitis grauedine laborant. sunt aut̄ he passi ones qn̄qz ex sanguine sed sepius ex fleumate sepius etiam ex melancholia 7 cause iste p̄ p̄pa signa dinoscunt̄ maxime p̄ corpis habitu. dūne saguineam 7 fleumaticam. Vei melancholicaz per faciem rubeam vel pallidam seu liuidam p̄ etatem. per regionem per dietam. Si aut̄ fuerit ex melancholia in defectu lune ledit maxime 7 infestat. Si ho ex sanguine vel ex fleumate in plenilunio maxie se oñdit. he passiones s̄ maxime adherentie. 7 eas curare difficile ē. Consert tm̄ eis 7 medicina 7 dieta. oportet vt a nociuis cibis abstineant: 7 a coita 7 a nimia frequētia hoim. qz in talibz locis solet eos citi⁹ accessio occupare. Bonis cibarijs 7 lenibz vtantur 7 tpate. plus de mane: minus autez vel nihil de vespere comedāt. vinū tpate bibant fm medicinā pargent̄: fm humoris peccantis exigentiā. Experimentū plāc. contra epilentia. tres sanguinis guttas dicit eē p̄ scarificationem extrahendas a scapulis. 7 cum ouo corui in fine accessio nis patienti offerēdas. dicit etiā oua corui multū conferre. Similit̄ dicit pioniam potatā conferre. Multū idem cōfirmat Gal. 7 Cōstan. 7 Diascondes. Dicit etiā coagulū leporis bibitū eos iunare epilenticos. quia. p̄hibet ne humor dissoluatur. qui ascendēs opilat cerebrū. Dicit etiam qz epar asininū assatum consert si comedat. Caprinū ho si detur epilenticis: mouet epilentia. Multa alia dicit Constan. experimenta: de quibz nihil ad p̄ns.

De sternutatione. Ca.

.x.

Deb quadragesimo primo. Sternutatio ei⁹ sc̄. Sternutatio vt dicit Cōstan. ē violenta cerebri cōmotio: ad expellendas fumosas ipsius cerebri sup̄fluitates. De diuersis autez causis nascit̄. Aliqñ enim ipsa natura opat̄ cum fumos sup̄fluos satagai expellere a cerebro. qui vel causa sunt morbi vel causa futuri vicij. humanū enim cerebrū humidius est cerebus aliorum aialium. vnde 7 humores ibi adanantur 7 cooperante natura inde cum sternutationibz expellantur. Aliquando enim fit sternutatio vi morbi potius qz nature expulsiōe. sicut in cōrica accidit 7 in peripleamomia. Aliquando etiam habet fieri sternutatio sic. Canales natiuz humanarum carti sunt: vnde cito ad cerebruz nociua ab extrinsecis veniant. sicut puluis. aer frigidus. calor solis 7 hm̄oi. que cuz ad cerebz veniant: expellūt a cerebro vigore 7 motu suo 7 inde fit sternutatio. Que si fiat ī acutis febribus siue reumate: signum est laudabile. Sigt̄ enim naturam confortatam in expellēdo quod sibi est nociuum. Si ho fiat cum reumate: mala signum est. signat enim materie cruberantiam. Unde synthonica est sternutatio et augmentum reumatis. Et ideo in pleuresi 7 in cōtumulibz malum signum est 7 illaudabile. Sternutatio igitur cerebrum cōmouet 7 exonerat: totum corpus concutit 7 alleviat in suo exitu. Et violenta cōmotio aeris in canalibus narium strepitum facit. que si plus debito post expulsiōem sup̄flui fumi p̄manserit: ledit. qz nimis dissoluit. 7 aliquando graues passiones excitat 7 inducit. Restringatur igit̄ p̄ medicinas sicut p̄ fumigationes cōstringentes sp̄s reparantes 7 sup̄fluitates consumentes. sicut est de camomilla metastz. rosa. yreos. nigella 7 hm̄oi.

De tremore. Ca.

.xj.

Dicit dñs signū in cayn. tremorem capitis: fm glo. strabi. Omis inquit strabus q̄ inuenit me p̄ tremorem capitis 7 agitationez furiose mentis cognosceret me reū mortis esse. Tremor autem capitis qui 7 iectitatio dicit̄ a cōstan. puenit ex defectu 7 debilitate virtutis regitiue in neruis spondilium ipsius colli 7 in laceris membroz. In hoc autē morbo duo sūt motus qui sibi sunt oppositi. alter enim mouet sursum: 7 alter deorsum. Sup̄iorem ho natura operat̄: inferiorem autem morbus. Morbz autem nititur membrum deprimere inferius. s̄

natura que ipsum a suo regimine nondū destitit. nūc ipsum regere et ponere in propria positōe et ita sursum eleuare. Et ideo ex tali motū contrarietate surgit tremor. Causa autem inceptiōnis tremoris est defectus virtutis cōmouētis lacertos vt dicit cōstan. que virtus quāq; deficit cā male cōplexionis vel ex accidentib; anime. si cut ex timore ppter spūs confluētēs ad cor. vñ membra ponderositate sua tendūt inferius. vñ q; natura non habet sufficientes spūs ad membra regimen confluentes non ex toto pōt membrum in sua consistentia detinere et sequi ideo statim tremor. Talis aut tremor quedam ē dispositio ad palisym. maxime si acciderit dormitio sequens cū tremore cuius causa est frigiditas substantiā neruoz coagulans et constipans ne virtus sensibilis eam penetrare possit. Dis aut paralisis leuior est ad curandū cum tremore q̄ illa que est sine tremore q; in prima nō est membrum omnino destitutū a natura sicut est destitutū penitus in secūda. Talis itaq; tremor vna cū dormitatione. calefactiuis et confortatiuis et dissolutiuis et psumptiuis curabitur medicinis sicut est theodoricon. yeralogodion et similia. Valent et balneationes. fricationes et cum calidis et apertius herbis suffumigatiōes vt pori clausi aperiant vt humores superflui cōsumantur. vt spūs excitentur et nerui cōfortentur.

De spasmo. Caplm. xij.

Spasmus est neruorum violenta cōtractio. motū volūtariū auferēs et retardans. Talis cōtractio puenit aliqñ ex nimia repletōe quāq; ex inanitione. quāq; ex nimia infrigidatōe sicut ē vidē in manib; et labijs infrigidatoz q; vix verba formant. vix etiā digitos cōplicāt aut recuruant. Cōtractio aut ex tali intrinseca infrigidatione soluitur calore. et alia nō indiget medicina. Caueat tamē patiens ne nimis subito forti calori se exponat. q; ex subita repulsiōe frigiditatis ad neruoz extremitates dolorē nō modicū patiet. Cōtractionē hō factā ex inanitōe. hō signa declarāt. pcedit enī aliqñ fluxus immoderat⁹ sanguinis vel vētris vel matricis aliquādo labor vel abstinētia supra vires laborātis vel abstinētis. aliqñ imoderatus calor vt in corpore hominis peracutas febres patietis. aliqñ pfunditas et doler vulneris acumē et fortitudo assumpti medicaminis. In his omnib; accidit spasmus ex nimia nature desiccatione et substantialis humiditatis psumptōe. vnde corrugatur neruus et p̄trahitur sicut pergamenū positū in

igne. et iō via spiritū per neruos intercipitur et virtus vite regitina impedit. oīs talis spasmus diu si durauerit mortalis est. Unde dicit i am pboris. spasm⁹ ex colerico mortalis. Isti tamen spasm⁹ in principio pfert. calidū lac mulieris si sup musculos fautiū sup spinā et colluz radices neruoz vndiq; pfundant. ad idem valet aqua cum oleo si fuerint cū lana succida sup locū neruoz fomentata. Tercius vero gen⁹ spasm⁹. s. ex repletōe qui solet accidere pinguib; et carnosiss et ingurgitatis ex effusione neruoz et dilatatiōe facili⁹ soluit q; cū vngentis calidis balneis ster nutatōib; et gargarismis curat vt docet cōstan. huic contractioni si febris superuenerit sumus remediū erit. Unde dicit in amphor. spasm⁹ febris superueniens soluit egritudinē. Isti aut spasm⁹ triplex ē species. s. epitestanus. s. quādo nerui posteriores spasman. et epocrostēnus. s. quā anteriores nerui cōtrahuntur. et cetban⁹ quā anteriores et posteriores cōtractionē patiunt in his trib; nō est perfecta cura quā accidunt ex inanitione vt dictum est.

De paralisi. Caplm. xij.

Paralisis est lesio partis humani corporis cū diminutione vel priuatione motus vel sensus vel vtriusq;. Fit enī quāq; ex frigiditate cōstringente quāq; ex humore opilante. aliquādo ex calore cōsumente et neruos sensibiles corrugante. aliqñ ex vulnere neruos incidente vel diuidente. Ex istis enī causis et alijs denegat trāsitus spiritus aialis ad instrumēta sensus atq; motus. Unde si nerui sensibiles et motui ex toto sunt opilati vel incisi efficit membrū pariter imobile et insensibile. Si vero plena non fuerit opilatio vel trāsitus spiritū denegatio fit ibi ex materia depumēte et virtute regitina exigēte tremor sicut dictū est. Habet fieri spāliter paralisis ex supfluitate aboz et maxime potui ex q̄b; nimia fit humoz generatio et dissolutio et inde neruoz psequit opilatio. Fit etiā ex frigiditate neruos pstringēte. quāq; ē sint hōma alter⁹ morbi. s. quā minor apoplexia in paralysi terminatur. Est aut paralisis alia vltis alia particularis. Uniuersalis est q̄ recte mediā partem occupat hōia infirmātis. Particularis est q̄ occupat partem vnā vt manū vel pedē vel linguā. Ite materia ipsius opilatiōis inducētis paralysiz quāq; est in origine neruoz quāq; ī ipso mēbro palitico. Si ī origine neruoz sit cā stupor et insensibilitas est circa loca vicina vt in facie vel ī principio dorsi. Si vero in ipso membro paralitico tunc ipsum

patit̄ tm̄ 7 nō supiora vt dicit Gal. q̄ dicit se amo-
uisse ep̄lastz qd̄ sophista posuerat sup̄ manū 7
posuisse sup̄ collū. Et q̄ p̄ q̄ h̄z varietatē loco-
rū morbi d̄z variari mod⁹ medicīe palisis ex in-
cisione nervi penit⁹ incurabil̄ ē. similiter paralisis
vniuersalis in omnibus 7 maxime in senib⁹ vic-
curatur. circa inuenes tamen citius 7 efficacius
operatur medicina. Primo ergo in paralisi ex
mollificatiuis 7 relaxatiuis tam interius q̄ exte-
rius exhibitis insistendum est. deinde desiccati-
uis 7 p̄strictiuis. Si vero primo desiccatiua ve-
hementer apponerentur liquidioribus partib⁹
consumptis reliquū magis inspissaretur 7 sic cō-
pactius effectum ad dissolutionem 7 cōsumpti-
oni inobediens redderetur. ideo predicto
modo caute est procedendus. Congruis igitur
medicinis interius purgatiuis conuenientibus
etiam vngentis exterius membra mollificentur
saliva 7 castorio in decoctōe vini vtantur. alias
vero medicinas quere i plac̄. 7 in viatico cōstā.

De passionib⁹ oculorum. Ca. xiiij.

Dolet dolor acci-
dere oculis aliquādo ab exteriorib⁹
sicut a vulnere continuitate oculo-
rum dissolvente. a puluere teneram substantiā
oculi perturbante a fumo oculos obfuscate vē-
to frigido spiritum visibilem repercutiente. ab
aere calido dissolvente. a nimia solis vel alteri⁹
lucidi corporis claritate spiritum disgregatē a
nimia tenebrositate spiritū visibilē cōculcante.
ab inordinata diēta 7 ebrietate cōtinua visum
ebetante. a venerea voluptate consueta spiritū
7 humorē cristallinū corūpente 7 dissolvente.
aliquā ab interioribus vel ab humorib⁹ calidis
vel frigidis siccis vel humidis. Primus autem
dolor 7 precipu⁹ causatur ab interiorib⁹ calidū
a postema faciēs super albuginē oculoꝝ ex hu-
morib⁹ p̄fluētibus ad pupillam 7 a postema fa-
cientib⁹. 7 hoc accidit ex debilitate oculi recipi-
entis 7 ex abundātia seu acumine humoris con-
fluentis 7 ex cerebro descendens. In tali itaq̄
apostemate oculus intumescit 7 lacrimatur ru-
bescit. dolorem 7 puncturam feruorē 7 arsuraz
sentit. potissime qm̄ colera est in causa. tunc enī
videtur q̄ acub⁹ p̄fozetur. si vero humor frigi-
dus sit in cā vel ventositas oculus distenditur.
grauatur de nocte inniscatur. humores nimij ef-
fluūt 7 illi sunt viscosi maxime affligitur humo-
re fleumatico. Si vero sanguis sit i causa sentit̄
pruritus multitudo lacrimarum 7 calor in exitu
earū leuis punctio maior tumor 7 dolor i frōte
maior 7 maxie affligit̄ i horū sanguinis. bec isir

mitas si causatur ab exteriori patiens quiescat.
capite alto dormiat. p̄pter fluxū lacrimarū lumi-
nis splendorem fugiat ad vitandū disgregatio-
nem 7 dissolutionem maiorē vocem nō emittat
ne ex conatu vocis in cerebro dissolutio fortis fi-
at. cib⁹ detur frigidus 7 leuis digestionis ne reu-
matis fluxus augeat. aqua clara 7 calida potet̄
q̄ de natura sui sumi fumos p̄sumit nervos cō-
fortat. arsurā 7 puncturā mitigat. balneis aque
dulcis t̄patis vtatur. His obseruatis nō opoz-
tet alit̄ medicinari siue medicari. Si vero sit do-
lor ab interiorib⁹ humorib⁹ purgentur humo-
res peccantes vel per subtractionem sanguinis
vel p̄ cōgruā medicine purgationē colliria. miti-
gatiua. 7 sanatiua interi⁹ ponantur sicut aqua
rosacea cū lacte femineo vt dicit cōstā. lacrimae
cū restrictorijs cōpescant. apponant̄ ergo in p̄-
cipio leuiter repercussiuā 7 mitigatiua in statu 7
in augmento mediocriter dissolutiua in fine cō-
sumptiua 7 semper cū istis cōfortatiua. Circa a-
postema vero oculi nō q̄ sūt maturatiua appo-
nenda ne substātia oculi que est tenera destrua-
tur si ad sanicm̄ p̄trabatur. Dieterea si mate-
ria est multū calida 7 dolor fortis nō sunt appo-
nēda fortia repercussiuā q̄ materia subito posset
percuti ad nervū obticum 7 opilando posset
perpetuam inducere cecitatem. Lippitudo est
oculorum. viscosa 7 glutinosa superfluitas ocu-
lorum palpebris adherens ex fleumaticis 7 me-
lancolicis humoribus in angulis oculorum in-
cipiens. palpebras ingrossans 7 inuertens. hec
oculorum cilia corūpit 7 ipsas palpebras qua-
si carneas crudas facit. In lippis quippe oculis
pupille sane sunt sicut dicit glo. sup̄. xxj. Leni-
sed humore defluente palpebre grossescunt cu-
ius crebra infusione etiaz pupille acies viciatur
7 illos significat q̄ ingenium ad cognitionē ve-
ritatis emicat sed opatio carnalis vite obscurat

De lippitudine 7 albugine. xv.

Alia ē passio ocu-
lorū quā nos maculā dicim⁹ q̄ albu-
go vel p̄an⁹ dicit̄ a p̄stā. Et h̄z ge-
nerari sic. primo fit flux⁹ reumatis ad oculos ex
q̄ fit obralmia dolor. s. 7 a postema ex q̄ male dis-
cussa remanet quedā leuis macula siue infectio
q̄ lōgo p̄cessu t̄pis excrescit i telā 7 inspissat̄ 7 oc-
cupat maiorē locū. s. totā pupillā. tela h̄o excres-
cit i pannū p̄ maiorē inspissationē 7 maiorē loci
occupationē q̄ totū nigū oculi occupat. ad vl-
timū fit vnguis magis spissus 7 dur⁹ qd̄libz isto-
rū incurabile ē si fuerit ineteratū. tm̄ fm̄ loci col-
locationē d̄z diuidi. Si h̄o collocat̄ cca cristallū

humorem in profundum per dimidium annum fit incurabilis. In principio autem vix curatur. si vero colligatur sub coniunctiva vel etiam supra per decem annos potest curari. quando igitur macula recēs est et modica succo papaveris rufi sufficit ad medicandum ut dicit constan. papaver enim rufum vel rubeum calidum est in primo gradu et siccum in secundo. et ideo habet virtutem extenuandi consumendi et desiccandi. Dicunt etiam phisici ut dicit constantinus quod sanguis ex summitate tertexte ale columbe vel hyrundinis vel vppupe extractus et super maculam recentem positus calidus maculam in principio potenter rumpit. sanguis enim istarum avium est valde ignitius et dissolutius ex natura avium ex quibus procedit.

De infectione oculi per sanguinem induratum. Capitulum. xvj.

Lia etiam accidit oculis deformitas et passio. scilicet sanguinis infectio quam constan. crustulam sanguinis nominat quando. scilicet sanguis aliquo casu ad oculos defluens in crustulas desiccatur. Contingit etiam ab arterijs et venis desudare ad oculum et venulas aliquas rumpi vel crepare in tunica coniunctiva et ex circumfluente sanguine talem deformitatem in oculo generari hunc sanguinem sic coagulatum dissolvit sanguis turturnis vel columbe ut dicit constan. Item facit recens casus sine sale melli comixtus si superponat. multa alia experimenta dicit constan.

De lacrimis involuntarijs. xvij.

Fluxus lacrimarum involuntarius accidit oculis quibus ab exterioribus sicut ex percussione et calidi aënis dissolutione vel ex frigidi coartatione ex fumis mordicatis et pulveris perturbatione ex ceparum et aliorum acuminum odoratatione. quibus ab interioribus ut ex calidis humoribus vel frigidis vel ex superabundantia humorum per incontinentiam effluentius ex debilitate contentive virtutis cerebri et fortitudine ex pulsiue. Si autem humores calidi fuerint in camera oculi rubent lacrimae distillantes calefaciunt faciem et vrunt. calida obsunt frigida profunt. si vero sunt humores frigidi oculi sunt subalbidi vel liuidi lacrimae etiam frigide faciem non mordificant frigida obsunt calida profunt ad lacrimationem factam ex percussione et causis alijs exterioribus precipua cura est cera pura cum pulve-

re cinini calefacta et frequenter cataplasmata. dolore enim simul remouet ac lacrimam et liuorem si sit cum vulnere cum cyrurgia curet. Ad alias causas exteriores sufficit fomentum cum aqua tepida ita quod tepor ad frigiditatem plus accedat. Si fiat autem ex fluxu et ex superabundantia humorum purgetur. detur dyacibani cum vino decoctionis thuris et hoc precipuus est in hac causa fiant restrictoria circa tympana et circa frontem hec omnia valent contra fluxum ex causa calida et ex frigida.

De defectu visus.

Capitulum. xvij.

Defectus visus accidit oculis multiplex de causa. aliquando ex mala complexionem. aliquando ex fumi ascendenti a stomacho corruptione aliquando ex nervi optici opilatione et catharecti. ex spasmus ex macula et huiusmodi. aliquando ex dietae ordinatione ex egritudine longa ex ieiunio et coitu nimio et ex multis alijs causis sicut ex senectute et huiusmodi. Distinguende igitur sunt cause per propria signa. nam si defectus accidat ex fumositatem stomachi defectus visus non est continuus sed interpolatus. si enim ciborum assuetudinum varietatem minuitur vel augetur. Si autem est ex vicio cerebri continuus est defectus ante prandium et post si ex opilatione nervi ipsius oculi substantia pura est lucida atque clara. Alia signa per se patent. Ad istum ergo defectum tollendum si est ex vicio humoris stomachi mundificetur immo totum corpus precipue caput. deinde apponantur remedia localia que in vaticio et in alijs autoribus inueniuntur.

De cecitate. Capitulum. xix.

Cecitas est privatio visus. Privatur autem homo visus aliquando propter organorum defectum et pupillarum improporzionez ad spiritum visibilem. Ad hoc enim quod formetur visus exigitur debita proportio organi spiritum recipientis ad ipsum spiritum ut supra dictum est de visu li. ij. aliquando propter nervorum interiorum opilationem. Si enim fuerit nervus qui dicitur opticus qui est visibilis spiritus vehiculum in suo principio vel medio vel alicuius carnositatis super ex crescentia vel alicuius viscosi humoris abundantia totaliter opilatus virtutis visive transitus non peruenit ad pupillam et sic cecitas in oculo generatur. Aliquando fit propter humorum et spirituum consumptionem ut est videre in senibus quorum oculi primo caligant et

defectum visus patiuntur. tandem deficiente virtute videndi potentie penitus destruntur. Aliquando fit ex causa exteriori sicut per oculorum vulneratōem p̄ nimiam etiā 7 cōtinuam lacrimarum effusionē. per substantie oculi dissolutōes per tunicarum oculi inspissatōem 7 induratōes 7 humorum in oculo cōpactionē. tūc enim nō ē pupilla spiritui visibili p̄ua. 7 ideo talis cōpactio est cecitatis in oculo inductiua. p̄ substantialis humoris subitam deficcationē. vt in pupilla accidit in quibusdam potionatis 7 in munitis qui ex nimia sanguinis subtractōe q̄ncq̄ incurrunt periculum cecitatis. Aliq̄ p̄pter subitam cūz deficcatione substantialis humiditatis spiritus visibilis disgregationē vt patet in v̄so qui ad aspectum peluis ardentis quasi subibo excecatur cuius excecationis causa est aspectus peluis ardentis 7 lucētis cuius ignea virtus tunicā oculi cū cristallino humore 7 destruit 7 cōsumit 7 eiusdem luciditas que spiritui est improporionalis ipsum disgregat 7 dispergit 7 sic necessario cecitatis perpetue vicium introducit. Inter om̄s itaq̄ sensibiles passiōes miserabilior est ipsa cecitas vt dicit cōstan. Nam sine omni vinculo cecitas ceco carcer est. decipit in apprehēdēdo s̄z ymaginatiuā q̄ de albo ymaginat q̄ sit nigrū 7 ecōuerso. Impeditur in indicādo vim deliberatiuam. iudicat eniz penes se 7 deliberat ire ad orientē 7 deceptus in suo iudicio vadit ad occidentē. peruertitur 7 affectiua q̄ oblato sibi ad eligendū denario argēteo cū cupreo affectat eligere argenteū 7 eligit ipsum cupreū. Tanta siq̄ dem est ceci miseria vt nō soluz puero vel seruo se subiciat p̄ regimine 7 ducatu. verū 7 sepius ipsi cani. 7 sepe ad tantā deducit necessitatez vt ad transeundū pontis vel vadi periculū pl̄ cogitur credere cani q̄ sibi ipsi. Itē sepe i periculis vbi oēs dubitat q̄ nō videt piculū securus ē cecus 7 ecōuerso sepissime vbi nullum periculum iminet maxime cecus timet. sepe in plano cespitat pedibus 7 offendit sepe. vbi pes esset eleuāndus deprimat pedē 7 ecōuerso vbi esset terre figēdus ipsum eleuat 7 suspendit. vndiq̄ palpādoz cōtrectando manus dirigit. vndiq̄ de itinere dubius manu 7 baculo viā querit. raro aliquid securus agit semp̄ fere dubi 7 timēs erit. Itē cecus q̄ nudus iacet vel sedet tectuz se reputat. sepe etiā q̄ videt ab omnibz se latere putat. Itē faciē aliq̄ 7 oculos ad soles vel celū cecus eleuat. sed ipsius oculis sol p̄ntē exhibet suum radiū sed tñ presentis solis virtutē nō percipit 7 effectū vt dicit Greg. Item cecus aliquādo puerū suū ductorem verberat 7 percutit et

offendit. sed eadem verbera cito p̄ puerum luit nam puer verberū non imemor i pontis medio siue a quocūq̄ alio periculo ipsum soluz deserit 7 ipsum fugiens sibi viā euadendi periculū non ostendit 7 ideo est miser cecus. q̄ in domo nihil audet fiducialiter agere. in itinere deserit a socio multū timet. in hoc tñ peior est cōditio! habētum oculos q̄ cecoz quia ipsi oculi hostes sūt et predones humani animi quoz cōcupiscentias dum sequimur seuissimis hostibz subijcimur sic dicit expositoꝝ super illud **Tren.** oculus meus depredatus est animam meam. melius autez est homini oculis erutis cecum fieri q̄ habere oculos 7 eorum blanditijs decipi 7 abduci vt dicit **Greg.** super illud **Matth.** vj. meli⁹ est tibi luscū ad vitā ingredi q̄ duos oculos habentē in ybennam ignis mitti.

De surditate.
Cesimum.

Capitulum vi-

Surditas est pri-
uatio siue impedimentum auditus qui s̄m constan. ianua mētis est. Cōtingit aut aliq̄ auditū totaliter auferri 7 tūc p̄prie dicitur surditas. Et habet fieri ex humoribus opilantibz neruos audibiles 7 buccas aurium replentibz intantū q̄ in eis nulla potest fieri allisio. q̄ncq̄ nō ex toto aufertur sed p̄pter diminutōem hūoris fit difficultas in sensatōe 7 dicitur grauitas auditus. q̄ncq̄ est ibi sonitus 7 tynnitus ita q̄ putat patiens q̄ sit iuxta molēdinū siue iuxta organa 7 hoc habet fieri ex grossa vētositate interclusa. 7 hoc habet fieri aliquando sine interpolatione 7 tunc ex priuata causa contingit quandoq̄ cū interpolatione 7 tunc est ex causa remota quandoq̄ enim nihil exterius auditur p̄pter opilationem. sed auditus ab interioribus immutatur ita q̄ patiens credit se audire ab exterioribz hoc quod sentit ab interioribz 7 s̄m hoc fallitur auditus. Multis alijs modis auditus hominis impeditur. Accidit etiā auri dolor aliq̄ siue apostema 7 hoc ex calore dissolvente vel ex frigiditate constringente si sit ex calore dolor est acutus. locus rubet. calida obsunt frigida p̄sunt. Si sit ex frigiditate dolor est pōderosus 7 grauius. loc⁹ pallet. calida obsunt frigida p̄sunt. aliq̄ est ex apostemate calido 7 tunc ad predicta signa est vehemens febris semper enim apostema auriū febris concomitatur sed remissior 7 cum minori dolore in causa frigida q̄ in calida. Aliq̄ relinquatur in aure vulnus ex apostemate p̄cedente q̄ cognoscit

ex dolore titillatione 7 sanie effluente. Aliquan-
do sunt vermes in auribus ex humoribus cali-
dis inuisicatis per interemptionem spiritus vi-
uificatiui. Signa ergo vermium sunt pruritus
7 titillatio 7 aliquando videri possunt si auris
soli exponatur. Aliquando fit dolor a causa ex-
trinseca sicut ex aqua vel lapilli subintratione.
aliquando ex cōcussione cuius signum est exitus
sanguinis. aliquando tamen erit sanguis ex su-
perabundantia 7 incontinentia. Unde cōstā.
si subito sanguis 7 sine dolore ab auribus exeat
sine manifesta cā signū est aliqd esse ī capite qd
natura expellere laborat. oportet ergo qd aures
a principio mundificentur. Alias autem aurium
passiones quere supra li. iij. de auditu 7. v. de au-
re. ibi enī sunt multa inserta. Dolor igitur aurium
si est ex calore 7 sine apostemate frigidis 7 alte-
ratiuis insistentum est. Ungi enim debet locus
doloris oleo rosaceo vel violaceo 7 consimilib.
talīa enim olea tepida auribus instillantur. non
enim actu frigida debent auribus instillari. Si
vero sit ex frigiditate sine apostemate cum cali-
dis alteratiuis ad curam procedendum est sicut
oleo laurino rutaceo 7 huiusmodi. Si vero fue-
rit cum calido apostemate frigidis maturatiuis
primo insistentum est. deinde mundificatiuis 7
in contraria causa adhiberi debet medicina cō-
traria. Rupto igitur apostemate quod cognos-
citur ex fluxu saniei primo mundificandum est
vulnus deinde consolidandum. mundificandū
autem cum vino 7 cum melle simul mixtis 7 im-
missis consolidatur cum puluere thuris 7 ma-
sticis 7 huiusmodi. si vermes ibi fuerint succi a-
marificut persici absinthij porri infundantur.
Similiter oleum amarum ex amigdalīs amarū
auri patienti instilletur. talibus enim vermes oc-
ciduntur 7 putrefacti cum sanie educuntur. si enī
lapillus intravit caute extrahatur quod si fieri
non potest auris calidis inungatur 7 sternuta-
tio prouocetur vel euz ventosa sugatur 7 extra-
hatur. Ad surditatem remouendam vel saltem
releuandam valent multa que dicit cōstan. sed
inter omnia solet balsamum instillatum auribus
preualere. Surditas tamen si fuerit a natiuitate
incurabilis est. Similiter que per triennium
durauerit vix curatur. Tinnitus qui ex vento-
sitate causatur cum extenuatiuis ventositatis
curetur. sicut cū aneto calamento colato origa-
no 7 consimilibus quorum sub fumigatione tyn-
nitus soluit. Et hec de passionibus aurium 7 eaz
remedijs dicta sufficiant.

De polipo. Capitulū. xxj.

Polipus ē super-
flua caro ex naribus excrecēs ex su-
perfluis humorib⁹ generata. Hāc
passionem fetor horribilis semper cōcomitatur
7 tamen fetor a poliposo non sentitur. propter
opilationez enī nerui odorabilis talis inter edo-
ris 7 fetoris differentias non discernit. Habet
autem fieri tam fetor narium q̄ polipus in hūc
modum humores grossi 7 viscosi fluunt ad ca-
runculas narium 7 ibidem diuturnitate tempo-
ris 7 actione caloris condensantur 7 quasi sub-
stantiam carneam conuertuntur que corrupta
cum sit inde fumositas resoluta 7 aeri immixta
inspirando 7 respirando fetorem facit. 7 infirmi-
tas talis polipus dicitur q̄q̄ etiam ad nares
descendit humiditas 7 eam cōbibit spongiosa
narium porositas 7 ibi putrescentes corruptio-
nem generant 7 fetorem. q̄q̄ etiam calidi hu-
mores acumine suo pustulas in naribus gene-
rant que locum vlceraunt 7 excoziant. Unde tā
ex corruptione carnis 7 humoris q̄ ex coarta-
tione inspirationum cum non possit cerebrū de-
purari. fetor necessario generatur. Primum re-
medium contra hanc passionem est vt caput for-
ti 7 cōuenienti medicina purgetur 7 post fluxus
intercipiatur. deinde patiens aquam calidā na-
ribus attrahat atq̄ sugat vt humores inuisca-
ti dissoluantur 7 educantur. Ad nares purgan-
das valent pillule dyacastoree cum succo rute
7 vino tepido resolute si naribus sunt iniecte. Ad
restringendum fluxum mirabiliter valent gra-
na thuris albi si sepi⁹ assumantur. Si vero fue-
rit polipus confirmatus precedentibus purga-
tionibus 7 de opilantibus pulueribus 7 medici-
nis corrosiuis amoueatur vel per incisionem si-
cut in syrurgia plenius edocetur.

De passione narium. Cap. xxij.

Patiuntur etiā na-
res sepius fluxum sanguinis. et hoc
fit in masculis tribus de causis. tm̄
fit enim fluxus a cerebro 7 tunc fit cū sternutati-
one 7 cum dolore frōtis 7 punitione vel ab epa-
te 7 tunc dolor sentitur in dextero latere 7 fluit
per dexteram narē vel a splene 7 tunc a sinistro
latere erit dolor 7 fluit per sinistrā partē. preter
hec etiā in mulieribus fit a matrice 7 tunc dolor
est circa umbilicum. Hic fluxus q̄q̄ est vtilis
q̄q̄ enim in febribus etiam acutis 7 in frenesi
in die cretico solet fieri motu nature 7 tūc solet
bon⁹ esse. nā bonus est q̄ ante diem creticū fit
ex nimia sanguinis interioris ebullitōe 7 feroze

unde acumine suo venas aperit et fluxum facit. bis et multis alijs et causis fluit sanguis. sine autem fuerit fluxus creticus sine symptomatibus non in principio restringatur fluxus ne crisis impediat vel ne sanguis ad alias partes vertatur. et symptomata peius faciat ut suffocationem et huiusmodi. si autem nimis augetur fluxus si patiens esset fortis esset in parte patiens minuendus. extremitates sunt ligande et fortiter constringende. medicine restrictive sunt temporibus et fronti adhibende. aqua cum aceto in facie perfundenda. Si ab epate fiat fluxus ponatur ventosa super epatis regionem si a splene super splenem. si a matrice super matricem vel mamillas.

De fetore oris. Ca. xxiiij.

Fetor oris quandoque causatur ex dentium et gingivarum corruptione. quandoque ex oris et palati ulceratione et putredine. quandoque ex thoracis mala habitudine et membrorum spiritualium viciosa dispositione. quandoque ex putrefactione humorum stomachi. quandoque ex vniuersali cordis infectione ut in leprosis quorum anhelitus est fetidus et infectiuus. quandoque ex fetidorum comestione ut patet in illis qui continue comedunt allium cepas atque porrus. quandoque autem fit ex corruptione membrorum spiritualium et vniuersali corruptione humorum infectorum. palliari quidem potest sed non curari. talis autem fetor est continuus interpolatione non accipiens. Ille autem qui est ex vicio stomachi interpolatur quia ante prandium est maior et post prandium est paruus vel nullus. et hic bene curatur cum exterius aromaticis et confortatiuis. Primo igitur materia que est in stomacho que fetoris est causa digeratur. diuidatur et expellatur. post comestionem sepius vomitur. puocetur ut villi stomachi mundificentur. a putridis cibarijs et putrefactioni dispositis caueatur. vir vino aromatico et aromaticis ad confortationem utatur. Si causatur fetor ab alijs ut gingiuis et dentibus putridis dentes extrahantur qui sunt in causa vel sanentur gingiue fricentur et mundificentur cum decoctione rosarum in vino vel aceto tepido abluantur cum puluere thuris et mastice et melle gingiue et radices dentium fricentur et mundificentur.

De dolore dentium Ca. xxiiij.

Dolor dentium quandoque fit vicio stomachi quandoque vicio cerebri ex vicio cerebri quandoque humores frigidi et calidi et reumatismates nervos dentium inficiunt et dolorem inferunt. vicio autem stomachi fit ex hu-

moribus calidis in ipso existentibus a quibus sumofitas resoluta superiora petens nervos dentium et radices mordendo vel aggrauando dolorem infert dentibus ac fetorem. Si ex acutis et calidis est humoribus dolor est acutus et pungitius cum rubore faciei cum asperitate et siccitate gutturis cum siti et amaritudine oris. Si ex frigidis dolor est minor cum grauamine capitis cum sub tumiditate et pallore cum acetosa eructatione et oris insipiditate. Dolor autem veniens ex cerebro diu durat sine aliqua interpolatione quia aliquando .x. horis vel plus qui vero procedit ex stomacho. iij. vel. iij. affligit horis et post quiescit. Cause ergo doloris dentium. ut dicit Galenus. sunt putredines et fetores rupturæ et perforationes motiones et casus et limitates. Perforant enim dentes et quandoque rupuntur. Aliquando in colore citrinum viridem vel nigrum mutant que omnia ex humiditate putrida nascuntur que a stomacho ad ligamenta dentium defluit et ascendit. Eadem et causa est relaxationis et motus dentium atque casus. nam acuti humores in radicibus dentium dentes perforant et consumunt sepius et relaxant. Unde sunt causa quare cadunt cum radices deficiunt aut putrescunt. vermes in dentibus maxillarum fiunt ex humoribus et eorum concavitate putrefactis et cognoscitur ex pruritu et titillatione et continua cerebratione et dentis perforatione et fetoris emissionem et multis alijs modis quere supra li. v. in tractatu de dentibus. Iste dentium dolorose passionem si sunt ex vicio humorum in cerebro vel in stomacho debita purgatione purgant. sepius dentes debitis dentiferis mundentur de quibus omnibus sufficienter tractat Galenus. Vermes dentium mirra et opio interficiunt dentes relaxati thure et mastice confirmantur et hoc idem facit gargarismus de gallis et malogranati cortice et balsamie cum aceto preparatus.

De lingua et sermonis ablatione. Ca. xxv.

Lingua etiam multipliciter patitur. aliquando enim palitatur et tunc perdit voluntarium motum et sermonem vsu ut dicit Galenus. cuius causa est defectus motiue virtutis que excitatur per spiritum venientem a cerebro. vel accidit ex nexu animalis virtutis vehiculo humore vel apostemate opulato. vel accidit ex proprio substantie lingue vicio scilicet ex mala complexionem lingue et distemperantia in frigiditate. vel calore et siccitate vel humore. Aliquando etiam lingua apostemat et tunc intumescit et sermo impeditur. Aliquando ex humore liquido relaxatur et remollitur nervus lingue et nimis molli efficitur et tunc debitus sermo per nimis remol-

litam linguam nō formatur. Aliqñ ex humore nimis calido 7 sicco cōtrahitur 7 corrugatur et tunc totaliter sermo impeditur. Aliqñ granibus vlcenibz 7 postulis leditur 7 tunc tam in gustando q̄m in loquēdo ipeditur. Si ergo lingue substantia sit sana nullas habens maculas. loquela tamē sit ablata a cerebro surgit viciū vel a nervo opilato. Aliquando perditur loquela ex perdita mēte vt in frenesi vbi homo nō vtitur imaginatione memoria 7 ratiōne 7 ideo nō miruz si perit loquela que est instrumentū ratiōnis. que re supra li. v. de lingua sana 7 infirma.

De raucedine. Caplm. xxvj.

Raucedo multis

habet fieri de causis quia ex siccitate vel humiditate 7 spirituū 7 virtutum defectibilitate. ex siccitate dupliciter aut enī siccitas inequalitate facit aut constringit meatum defectibilitate. ex siccitate dupliciter aut enī siccitas inequalitate facit aut constringit meatum defectibilitate. Dum enī ex siccitate exasperatur arteria ex asperitate sequitur inequalitas 7 ex inequalitate raucedo 7 vocis impedimentū. Itē ex siccitate fistulas 7 pulmonē coartante sequit̄ vtrūqz predictoz. Ex humiditate sifit̄ duobus modis. aut ex humiditate cōtēta in vasis 7 maxime in sanguine. aut ex fleumate a superioribus distillante. sanguis enim superabundans venas distendit. Unde 7 meatus coartant̄ 7 consequitur vocis impedimentum. Similiter fleuma distillans in tracheā arteriā 7 fistulas pulmonis p̄dicta operatur. ex defectu etiā spūs 7 virtutis impeditur vox qd̄ patet q̄ eius fortitudo ex spū pficitur 7 virtute. si ergo est ex siccitate cognoscit̄ ex siccitate tussis. que est offendiculū spiritus in trachea arteria vel per cōpassionē est qñ ē sinthoma morbi vel per cōpassionē qñ fit ex siccitate exasperante que est ex frigiditate fistulas pulmonis coartante 7 spiritū offendente. Unde generat̄ tussis vel ex humiditate a cerebro distillate. Istis enī modis habet fieri tussis que ipedit ipsaz vocem. vel cognoscitur raucedo ex punctura in spiritalibus quasi ex spinis facta ex gracilitate colli ex totius corporis macilentia. sanguinē vero in causa esse cognoscimus ex tussis aliquantulū humectata rubore faciei venarū eminentia dulcedine oris. fleuma esse in cā cognoscimus ex tussis aliquantulū humectata. ex oris insipiditate 7 salinarū abundantia. defectū spiritū esse cognoscimus in causa ex debilitate 7 ex tenuitate totius corporis ex febre p̄cedēte vel ex ieiunio fluxu 7 omnibz que corpus extenuāt. si ergo hec raucedo fit ex cā sicca 7 calida abstineat̄ salis calidis 7 siccis frictis 7 assis vtatur t̄pate frigidis et

etiam humidis mediocriter calidis. si ex sanguine est passio fiat minutio. si ex fleumate ventur purgationes que in frigida causa sunt necessarie. si vero est ex defectu spiritū subueniendus est resumptiuis 7 confortatiuis. eadem autē est cura raucedinis 7 tussis vide in plat. 7 constan.

De squinancia 7 suffocatione gutturis. Capulum. xxvij.

Squinancia ē gutturis suffocatio 7 puenit ex apostemate in guttere. cuius tres sunt species. in prima tota materia colligitur interius in qdā folliculo inter tracheā arteriā 7 yfophagū 7 cognoscitur ex vehementi dolore. nullo t̄mōre exterius apparente aperto etiam ore tumor interius nō apparet. ex febre acutissima 7 ex impedimento vocis 7 ex iudicio patientis. nihil enī possunt transglutire. 7 hec species incurabilis ē interficit enim sepius prima die. secunda ē species quando in minori quantitate recolligitur intra 7 extra in maiori. 7 dicitur squinancia 7 habet omnia signa que prima sed remissiora 7 apparet aliquis tumor extra. 7 hec species vix curatur. Tercia vero species est quando tota materia colligitur extra 7 dicitur sinancia. cuius signa sunt vehemens tumor extra febris lēta. dolor modicus sine difficultate spirandi 7 respirandi. 7 hec species non interficit nisi tumor ad interiora se retraxit. Fit autem hec passio principaliter ex sanguine. secundario ex fleumate 7 melacolia nunq̄ ex colera. 7 cognoscuntur hec cause per sua signa. Istius passionis prima cura ē sanguinis extractio in quantitate multa. incidantur etiam vene sub lingua fiunt scarificationes cum ventosis in scapulis. deinde apponantur lenificativa maturativa 7 mūdificativa quere supra li. v. de guttere.

De difficultate anbelandi inspirandi et respirandi. Caplm. xxvij.

Difficultas inspirandi 7 respirandi vel vtrunqz dicitur asma vel disma. Et accidit dupliciter de causa scilicet ex siccitate coartante quia quando pulmo non potest libere dilatari 7 constringi inde sequitur asma. Vel quando ex humore impeditur motus pulmonis quando enim superabundat humor exterius in superficie pulmonis cuius mole oppressus nō potest libere dilatari 7 tūc est species asmatis que dicitur sanguinis

fugium a sanguifuga quia cum violentia attra-
bit aerem ad cor refrigerandū. Aliquando abū-
dat humor interius 7 in fistulis pulmonis cuius
interpositione pulmo nō potest libere constri-
gi 7 tunc dicitur anhelitus. quia in hac specie la-
borat patiens in expirando. Aliquando antes
abūdat humor interi⁹ 7 exteri⁹ pp̄ qd̄ n̄ potest
pulmo libere dilatari nec constringi. 7 tunc ē illa
species que dicitur ortonia. i. spiritus rectitudi-
nis quia patiens laborat equaliter in inspirādo
7 expirando 7 ita sunt tres species asmatis h̄m
tres humorum dispositōes si ex siccitate 7 cali-
ditate yngentis electuarijs. syropis frigidis et
humidis curet 7 ecōuerso vide in plat̄.

De spūto sanioso 7 sanguinolēto .xxix.

A circa sputū etiā
accidunt passiones vt patet in emp-
ticis in quibus est sputum saniosum
7 virulentum 7 in emoptoicis in quibus est san-
guinolentum. Emptima enī dicitur passio qñ
sanies excreatur 7 hoc contigit in causis reuma-
ticis 7 pleureticis 7 pipleumoticis 7 in alijs apo-
stematibus stomachi pectoris vel pulmonis.
Habet autem fieri hoc modo duz humor a su-
perioribus distillat in pulmonē. pulmo repcu-
titur 7 ex repercussione conculcatur 7 ex concul-
catione sanies nascitur vel pulmo vlceratur vel
defluens humor ad aliquē locum ad apostema
recolligitur 7 ibi insaniam cōmutatur qui vi na-
ture vel synthomatis resolutus per saniam siue
saniosum sputum euacuatur. nō tamē quilibet
spuens saniam debet empticus indicari. Pleu-
retica enim saniez spuūt 7 multi alijs 7 tamen nō
sunt emptici. Sed illi qui infectione pulmonis
7 eius saniosa habitudine sunt corrupti quo-
rum signa sunt ista sputum saniosum corporis
macilentia. colli gracilitas. 7 tussis cum diffi-
cultate anhelandi. facies subtumida. tument et
dolent orbes oculorum 7 emoptoici sunt p̄ os san-
guinez expuentes quod contingit per alicuius
vene apertionem per humorum multitudinez
7 eorum humositate. per corrosionem vene p̄ ca-
loris excessum. calore enim poros aperiente san-
guis emittitur 7 exsudat. 7 dicitur mitip̄ dya-
brosim. i. per resudationē 7 tūc sanguis emissus
est purus clarus 7 paucus absqz dolore patien-
tis 7 anhelitus sentitur calidus. ab alijs autē mē-
bris frequenter redundat ad os sicut a cerebro
7 tunc est cum rubore faciei 7 venarum oculoꝝ
quandoqz a pulmone 7 tūc est sanguis spu-
sus cū tussi 7 dolorē sinistre mamille 7 sic de alijs
membris in quibus sanguis colericus vi nature

et synthomatis motus nunc per nares nūc per
os emittitur 7 purgatur. Prima itaqz passio. s.
sputum saniosum sanetur dissolutiuis. mundi-
ficatiuis 7 extersiuis. 7 caueatur ne in tussim cō-
uertatur longum enim emptima post pleuresiz
infra quadraginta dies in ptisim cōmutatur vt
dicit ypocras. Secūda h̄o passio scilicet emo-
ptoicoꝝ sanetur mūdificatiuis cōstrictiuis me-
dicinis sicut in viatic. cōtinetur 7 in plat̄.

De ptisi. Caplm. xxx.

Talis est consū-
ptio naturalis humoris corporis ex
vlcere pulmonis proueniens. Fit a-
liquando ex reumate a capite distillante in pul-
monem quem repercutit 7 repercutiēdo cauat
7 cauādo vlcerat sicut gutta paulatī distillādo
petrā cauat. Fit autē ex nimia subltātie pulmo-
nis siccitate que arefacta defacili lacerat. sicut
pampinus vitis in fine autumnī desiccatus le-
ui vento dissipatur. Fit autem aliquādo ex san-
guine q̄ aliqua pena rumpit in pulmone. San-
guis talis aliquando insaniam conuertitur 7 sa-
nies inficit 7 vlcerat pulmonem. Unde 7 ypo-
cras ex sanguine 7 spūto ptisis 7 fluxus zc. ex vlcera-
tione pulmonis sic consumitur totum corpus.
Primo enim per sui dilatationem ab exteriori-
bus trahit aerem quem ministrat cordi ad sui
innati. caloris mitigationem qui duz vlceratur
propter sensum proprie lesionis cobibet motū
suum nec h̄m debitum dilatatur. vnde insuffi-
cientem aerem cordi administrat quare paulatiz
calor intenditur 7 paulatim corpus cōsumitur
febris enī ethica concomitatur ptisim que sub-
stantialem consumit corporis humiditates. om-
nis enim ptisicus ethicus est sed non conuertit-
tur. Talis enim passio non de facili curatur ex q̄
inualescit. 7 assignat constan. rationem: omne in-
quit vulnus difficile sanatur nisi munde. Al-
cus autē pulmonis purgari non potest nisi cū
tussi. tussis autem vulnus consolidari non p̄mit-
tit. dilatat enim 7 aperit. Unde putredines ma-
iores in se recolligit dum partim colligit partiz
purgat insanabile redditur apostema dum ita
circinat. Qui ergo ptisim vult sanare. Primo
vulnus pulmonis sanet priusqz purescat. Ita
autem ptisis confirmate sunt signa. calor conti-
nuus lentes in volis manū 7 pedum acutior.
rubor in maxillis. stricture inflata. sitis cuius aspe-
ritate lingue colli gracilitas. totius corporis cō-
sumptio. vnguam 7 extremitatum constric-
tio. concauitas h̄m orbes oculorum. dolor sinistre
spatule vsqz ad humerum. fluxus capilloꝝ. 7

hoc signū est mortis in primo imminētis sicut sputū fetidum et virulentū et anhelitus plus fetidus cōsuetō signat totalem substātie pulmōnis corruptelam. talis est nutriendus diēta que refrigerat et solidat ac restaurat. **D**entur igitur mediocriter frigida caloris febrilis mitigatiua mediocriter ventris mollificatiua. p̄cipue tamē cauendū est ne nimis soluat q̄ si fluxus accedit mors intrat vita recedit. vt dicit **E**gidi⁹ valent eis humectantiā et humoris consumpti restauratiua.

De dolore cordis et cardiacapassione.

Caplm. xxxj.

Q Remor siue car

Quod diaca est passio cordis sic dicta quia ex defectu cordis orit̄ sepe. Duplex est aut cardiacā. s. diaforetica. i. poroz apertina q̄ poroz apertōez cōcomitatur. **A**lia dicit̄ tremens q̄ cū quodam tremore sentitur mot⁹ cordis. **D**iaforetica ē ex cā calida et calorū distēperātia circa spiritalia vnde et poroz aperiūtur humores et fumi resolūūtur qui fum⁹ exiens p̄ poros in sudorem cōdensatur et ex tali frequēti sudore ydropisis vel ethica generatur. et tales ex defectu virtutis sepius sincopizant. **C**ardiacā vero tremēs fit q̄nq̄ ex frigida cā. q̄nq̄ ex melācolia. q̄nq̄ ex fleumatica. nam talis humor abūdans in pulmone opprimit aliquotiens cordis vtrāq̄ capsulam ipsamq̄ cordis substātiā. **U**nde impeditur debit⁹ motus cordis et obduratur vena p̄ q̄s discurnit spirit⁹ vital⁹ et tales p̄ r̄pūtī subitā suffocatōez et iō tal⁹ passio dī tremēs q̄ si teneas manū super cor nō senties cor debito modo dilatari. sed cū quodam tremore parū et exiliter tm̄ moueri. **A**liq̄n est cū febre lenta. aliq̄n cū febre forti et tūc maior est periculus aliq̄n sine febre. aliq̄n melācolia ēi cā et tales icidūt in passiōē que dicitur incub⁹ vel phialtes. **A**liq̄n accidit ex vicio epatis a q̄ nō mādat̄ sufficiens nutrimentū cordi. **U**nde deficit et debilitatur vt dicit cōstan. **A**liq̄n accidit ex mala dispositōe alioz membrōz ex quoz colligātia cor patitur. sicut q̄n a cerebro vel stomacho trāsmittitur fum⁹ vel humor nociuus. **U**nde substātia cordis leditur deficit vel grauatur. et iō talibus accidit tremor cordis ex acumine fumi v̄l materie que pungit et mordicat cordis substātiā. vñ sit in eo tremor. accidit et sitis p̄pter cordis cōpressiōē et caloris intēsiōē. **U**nde siccitas et sitis suspiriū et altus anhelit⁹. q̄ cor laborat ad aerē atrahendū cū nō valeat se dilatare. accidit et tremor ex fumo melancholico ex siccitate spiritum

pturbāte. accidit et pinguedo quia deficit calor naturalis et inde torpor et pigritia generatur. ex defectu etiā cordis et debilitate spiritū accidit sincopis que a vulgo spasmatio vocatur. et hoc contingit aliq̄n ex accidentib⁹ aie vt ex timore cordis constringente. aliq̄n ex nimio gaudio vel ira cor dilatante et spiritus exalante vel euaporāte et soluente. aliq̄n accidit ex accidentib⁹ corporis sicut ex mala cōplexione vel repletōe vel nimia inanitione ex venarū opilatōe et spiritū cōpressione. aliquando ex nimio sudore. **E**x hac autē sincopi quidam incurrunt mortem subitanam opilata vena concava p̄ quā sanguis et spiritus vitalis ad cor transfertur. vel etiā opilato metu per quē pulmo frigidum aerem solet recipere et a se fumositatem superflua remouere quā doq̄ ex matricis vel stomachi nimis repleti cōpressione. **I**n omnibus istis ergo periculis si humor est in causa purgetur debito modo humor peccans. dentur conformatiua et spiritūz reparatiua et resumptiua. **S**i est ex nimio fluxu vel nimio sudore fluxus intercipiatur sudor repmatur. **S**i ex nimia repletionē stomach⁹ euacuetur. contra tremorem cordis confortatiua cōferantur sicut dyamargaricon et electuaria ac medicine in quibus cum alijs confortatiuis imponuntur mustum aurum aut margarite siue parule ossa de corde cerni ambrosia lignum aloes spondium. hec enim omnia valent contra cardiacā et sincopim et alias cōsimiles cordis passiones maxime quando accidit sine febre. in febribus autem calida non sunt danda.

De febre. **C**apitulum tricesimum secundum.

Febris autem ex

Febris autem ex distemperantia cordis accidit et p̄uenit. quia vt dicit cōstan. febris est calor non naturalis a corde exiens rapt⁹ ad omnia membra corporis corruptioq̄ nocēs actioni. dicit etiā yprocras. i. epid. febris est calor cursum nature exiens in operibus eius nocēs. **A**uicenna autem sic dicit. febris est calor extraneus in corde accessus et procedens ab eo mediātib⁹ spiritibus et sanguine per venas et arterias in totum corpus et inflammatur in eo inflāmatione que nocet operibus naturalibus. **F**ebris etiam vt testatur yprocras. est flamma a pectore procedens in totum corpus. **D**iuersificatur enī febris tripliciter fm̄ tria componentia corp⁹ humanū. **C**ōponit̄ enim ex subtilibus. i. ex spiritibus et liquidis scilicet ex humorib⁹ et solidis cor-

ponibus. Ex ipsis mēbris. Est itaq; prima species febris quādo distemperantur spiritus in calore 7 dicitur effymera. secūda in humoribus et dicitur putrida. tertia q̄ accidit in solidis membris 7 nominatur ethica 7 dicit cōstan. q̄ Gal. has febres bonis aptat similitudinib; effymera inquit febris vento calido videtur similis esse q̄ vter impletus ex sui calore necesse est vt calefiat. Idem etiam facit spiritus calefactus circa cor 7 totum corpus. putrida vero febris aque calide est similis. aqua enim calida cum frigidū vas implerit ipsuz in calore suo calefacit. similiter humores calefacti calefaciunt corpus 7 alia mēbra. Ethica aut febris vasi calido aqua frigida pleno est cōpabilis. aqua enī frigida ex vase calido calefit. sic 7 febris ethica cum sit radicata ī membris calefacit cor 7 alios humores corporis distemperat 7 imutat.

De febre effymera. Caplm. xxxij.

Effymera autem febris dicitur fm Gal. ab effymerō qd̄ ē simplex q̄ fit ex distēperātia q̄ fit ī subtili sba vt in spiritu. vel vt dicit ysaac ī li. febrū. Effymera ab effymerō marina belua dicit̄ q̄ ī eodē die q̄ nascit̄ morit̄ vl̄ fm magistros d̄r̄ q̄li vni? diei feruor. meron enī dies d̄r̄ apud grecos. raro enī su? feruor vltra vnius diei terminū se extendit semper enim post diem vnum desicit cito vel infebrem putridam vel ethicam se cōuertit vt dicit cōstan. 7 ysaac. Accidit autem ista febris ex causa interiori 7 etiaz ab exteriori. ab interiori autē fit dupliciter scilicet a frigore 7 calore. a frigore vt ex subita frigiditate aeris. quando ex clausis subito poris exterius fumi calidi interius cōcluduntur 7 ex eorum cōculcatione 7 multiplicatione calor intenditur ex quo cordis distemperantia generatur. Aliquando accidit ex calore 7 distemperantia aeris siue solis. q̄nq; ex radiorum repercussione spiritus animalis distemperatur 7 propter colligantia spiritū 7 humorum totus homo distemperatur a causa interiori effymera q̄n ex calore spirituum 7 humorum cōplexio hominis casu aliquo subito immutatur. sicut ex nimia exercitāde precedente. ex nimia calidorum frequentia vt vinorū alborum 7 huiusmodi ex quorum nimio vsu calor aliquotiens intenditur 7 febris effymera generatur. Hec species febris inter alias citius et facilius incurritur sed difficili? saluatur multū tamē periculosa est 7 grauis q̄n in putridaz vel ethicam cōmutatur. Accidit autē specialiter ex quibusdā apostematibus in inguine nascentib;

7 sub asellis que quide; a medicis bubones nominantur. vnde nō sine causa ī amphorū. dicit̄ In bubonibus quidē oēs febres male exceptis effymeris &c. Signa autem hui? sunt vrina nō multum distans a sana aliquantulum intensa 7 aliquantulum subtilis pulsus durus 7 velox et frequens non multum a temperamēto recedēs. Relique vero virtutes vt appetitus 7 mot? voluntarius parum immutantur hec defacili febris curatur. si congrua dieta vtat̄ patiens 7 si a nociuis caueatur.

De ethica. Caplm. xxxiiij.

Ethica febris est que ledit solida membra dicitur ab ethis quod ē habitudo quasi febris conuerſa in habitum. Aliquando autem ē ethica febris 7 morbus per se. Aliquando propter alium morbū per se fit morbus. Aliquādo ex cibis nimis calidis 7 potibus. Aliquādo propter nimia exercitia sicut ppter studiū immoderatus viglias 7 cōsumilia quibus calefit spiritus animalis 7 per cōsequens aialis 7 ita calefit 7 minorat̄ humiditas naturalis 7 inducitur ethica. Aliquē etiam causatur ex alio morbo sicut ex effymera ex putrida interpolata vel acuta etiam propter calidū apostema. sepe enim contingit q̄ effymera excedit terciū diem consistens in vna qualitate 7 apparet in cute infirmi quedam obscuritas liuiditas citerinitas consumptio 7 tunc illa effymera ī ethicā pmutat̄. maxie autē accidit ex effymera q̄ est ex angustia ira tristitia. odio 7 vigilia imoderata 7 p̄sibus anime exercitijs. ex febre interpolata sic fit quia calor innaturalis calefacit membra 7 desiccatur. propter acutam quia calefacit sanguinem vel predominans substantialem consumit humiditatem. quando enim extenuatur sanguis non est debitum nutrimentum membrorum. vnde sequitur cōsumptio. sicut fit in arboze que desiccatur ex caliditate 7 siccitate aeris humiditatem cōsumentes in estate. vel ex nutrimenti ablatōe sic accidit ī hieme. q̄n cadūt folia vl̄ ex nutrimenti corruptōe 7 p̄mixtione ad malas cōmixtiones 7 q̄lirates sicut ad vrositatem. sulphureitatem 7 huiusmodi sicut contingit in humanis corporibus. quandoq; enim fit nutrimenti ablatio propter impotentiam in digerendo cibo 7 in restaurēdo deperdita sicut accidit in senib? q̄nq; calor extraneus corpori dominatur 7 substantialem humiditatem mēbrorum desiccando destruit 7 cōsumit quod solet accidere in ethica que prouenit ex acuta febre vel ex accidentib; anime quando sanguis nutritus

membra radicalia mutatur a sua dulcedine et sapore sicut accidit propter apostematam plixam corpus calefacientia et consummentia que sunt aliquando febris ethice siue habitualis. In generali autem ista sunt signa habet febris calor nocuus equalis in quolibet parte corporis. signum secundum est quod calor leuis est et non pungitius. unde infirmi pati febre vix se putant. tertium signum est quod eorum color est liuidus et plumbeus aut citrinus. quartum est quod eorum corpora sunt aspera oculi concavi sicca emittentes lippitudinem. nutritiua enim eorum humiditas ab eis ablata est. Particularia autem signa sunt diuersa secundum diuersas species huius febris. Species autem diuersificantur secundum diuersas humiditates. Dicit enim Auicenna quod quatuor sunt humiditates. Prima est in extremitatibus paruarum venarum subintrantium essentiam membrorum consimiliu. quando autem superattenditur hec humiditas fit febris putrida et non ethica sed facile generat ethicam et inducit. Secunda humiditas est que est in porositate membrorum consimiliu sicut ros. Unde etiam et ros ab autoribus appellatur et cum hec superattendatur fit proprie prima species ethice. Tercia humiditas est que est conuersa actione membrorum consimiliu ex parte nature et complexionis ipsorum membrorum. et stat loco deperditorum. Unde et ab autoribus cambium nuncupatur. et quando hec superattenditur substantia secunda species ethice preceatur. et quarta humiditas colligens et continuans omnia membra et est aspermatice humiditate et hoc dicitur glutinum partium que cum consumitur non reparat et hec inducit tertiam speciem que est incurabilis. si enim possit hec humiditas reparari possit fieri regressus a senectute ad iuuentutem ut dicit Auicenna. prima itaque species ut dicit ysaac in libro de febribus est facilis ad curam et difficilis ad cognitionem sed si calor augmentetur et desiccetur humiditas vicina coagulatio fit secunda species et est facilior ad cognoscendum et difficilior ad curandum. quando vero intantum intendit calor quod desiccatur humiditate colligantem membra fit tertia species que est facilis ad cognoscendum sed impossibilis ad curandum in prima vero specie cum signis generalibus superpositis calor augmentatur ante prandium. in secunda vero post prandium plus sentitur. sed in tertia maxime. cuius causam assignat ysaac in libro febrium dicens humiditas cibi contraria est calori innaturali. Unde quandoque illum suffocat et toto ut in prima specie que est debilis et ideo ante prandium maior calor. si autem ad suffocationem caloris non sufficiat saltem calor interior sopitus excitatur per suum oppositum et fugiens contrarium exit ad membra ex-

teriora sicut quando projicitur aqua frigida super calidam viuam non extinctam. Tercia species ut dicit ysaac patet per sensum nam facies mutatur in liuidum colorem propter subtilem humiditatem de siccitatem et virtutis defectum. haeres sunt subtiles et acute et oculi concavi. tympana aspera quia consumptio humore apparet asperitas ossium et compago motus palpebrarum et superaliozum fit grauis propter oculorum siccitatem. Unde sine voluntate claudunt oculos quasi grauati a somno propter virtutis defectum. tactu sentiuntur frigidum et siccum sed per moram semper ascendit calor maior detecti non videntur habere viscera. et tactus eorum quasi tabule sicutis eleuetur non descendit inferius propter defectum humiditatis. pulsus debilis et spissus et durus. vrina similis est oleo in liquore et fusa supra petram sonat sicut oleum. Hec infirmitas quo ad primam speciem cito curatur ne cadat in secundam que difficulter curari potest. Curatur autem per dietam mediocriter temperatam et per medicinas caloris repressiuas et confortatiuas et humoris perditum restauratiuas et ad hoc precipue valet electuarium patris. balneari autem solet cum rosas violis maluis et alijs confortatiuis herbis et humectatiuis. balneum autem non debet esse nimis calidum sed quasi tepidum ne nimia humorum consumptio consequatur. et non fiat in balneo longa mora. Inungi etiam solet unguentis resumptiuis infrigidatiuis et humectatiuis sicut oleo violatio cum melle albo et lacte mulieris masculum nutrientis. Specialiter dicit plateanus quod valet ethicis et ptificis. lac caprinum in quo lapides fluuiales sunt extincti si ieiuno stomacho et inanito patientibus tribuatur.

De febre putrida. Capitulum tricesimum quintum.

Febris putrida ex putridis humoribus ex quibus gignitur putrida est vocata. dicit autem ysaac quod ista putredo. sic habet fieri. malis humoribus et superfluis in aliqua parte coadunatis ex calore extraneo et innaturali quocumque casu superueniente quedam fit humorum perturbatio. Mouentur enim humores per illum calorem et ebulliunt. sed tamen non digeruntur neque facta digestionem inter partes laudabiles et non laudabiles mundificantur. sed potius facta ebullitione pariter commiscuntur. et ideo necessario partes corrumpuntur. Cum igitur materia grossa et viscosa in corpore coadunata moueat

a calore necesse est vt resoluatur in vapores qui vapor intrat humidū grossum manens in se occultat 7 non libere exalans 7 exiens ppter grossitatem materie sibi resistentis corrupitur 7 putrescit. huic autē putrefactioni maxime ē disposita complexio inueniuntur calida 7 humida. quando excessus est in humiditate 7 calore. complexio frigida 7 sicca non sic ad putredinē est parata. 7 ideo grandem raro febres putridas patiuntur quia siccitas complexionis desiccatur humores 7 coadunat 7 digestionem materie ac dilatationi obuiat 7 repugnat que sunt dispositiones medie ad putrefactionem frigiditas etiā cōgelat 7 resistit calori facienti ebullitionē. ¶ In hac igitur est intelligere quā cause facientes putrefactionem sunt humiditas disponēs 7 caliditas humores mouens 7 ebullitiones faciens in humouibus quoru feces vt dicit ysaac. nō diuiduntur nec mundificantur immo mutuo pmiscēt 7 ideo ad putredinem necessario disponuntur. ¶ Huic autē putrefactioni cooperatur maxime pororum contractio 7 constrictio quia constrictis poris non potest fieri superfluitatis resolutio neque euaporatio 7 ideo ē necesse quod maior fiat humorum per calorem cōmotio et corruptio p̄sertim cum talis calor sit innaturalis 7 non sit nature regitius. sed potius corruptiuus. ¶ His autē causis putrefactionis cooperantur etiā quedam extrinseca vt inordinatio diete exercitij 7 etiā medicine 7 consimilia que omnia interiori corruptioni vel putredine cooperantur quā modo indubito 7 in tpe incongruo corpori extrinsecus adhibentur. Ex humiditate igitur in aliqua parte corporis sic putrefacta resoluitur fumus calidus 7 corruptus qui cor petit ipsius distemperat atque ledit ac deinde per venas 7 arterias se diffundēs febrem putridam corpori introducit sicut dicit ysaac. 7 constan. materia igitur sic putrefacta quę putride febris est causa aut p̄tinet in aliqua cōcavitate corporis sicut in stomacho 7 in epate vel alias. 7 tūc est causa febris que dicitur interpolata aut cōtinetur intra vasa. s. in venis 7 arterijs 7 tunc est causa febris que est cōtinua. cā autem cōtinuitatis febris putredibilis est corruptio humoris 7 coartatio vaporis inflamantis in arterijs 7 in venis. 7 sic patet causa 7 rō omnium febrium putridarū in generali siue sint cōtinue siue sint discōtinue 7 interpolate.

¶ De signis putride febris. .xxvij

Starum autē febrium putredialium quedam significationes generales sunt. prima ē quę

materia talis febris diu permanet in corpore sed superveniēte causa extranea calefit 7 putrescit in effectu. secunda significatio est quę talem febrem precedit rigor vel frigus maxime si materia fuerit intra vasa 7 vicina sensibilibus membris. quia ex materia frigida resoluuntur quidā fumi qui ledunt nervos sensibiles ex quibus rigor vel frigus generatur. tertia significatio est quia talis febris habet interpolationem verā in interpolatam vel inclinationem manifestā quę admodum in cōtinuis. quarta est quia talis febris maximā generat angustiam propter multitudinem 7 grossitudinem fumi de materia putrida generati. ppter quā fit ordinatio caloris 7 virtutis ad interiora donec natura expediat se a fumo illo 7 hoc tempus diuersificatur secundum diuersitatem materie in subtilitate 7 grossitate quia si materia fuerit subtilis 7 virtus fortis cum velocitate dissoluitur et spargitur per corpus 7 redit virtus ad membra sic prius si vero materia fuerit grossa 7 virtus debilis erit econuerso. quinta significatio est in statu febris quia tunc occurrunt accidentia signantia complexionem putredinis sicut dolor capitis malicia anhelitus sitis 7 similia. sexta est quādo corpora non plene mundificantur apud quietē febris sed remanēt adhuc in corpore male qualitates propter quas remanet debilitas in corpore 7 etiam redeunt ipsę febres 7 accessiones. septima est quod non remanet in uniformitate quę admodum 7 ceterę febres apud solutiones sed quiescit omnino interpositis diebus 7 declinat sicut in cōtinuis inter paucissimos. Sunt 7 multe alię significationes que in febribus particulatim denotantur.

¶ De febre quotidiana. .xxvij.

DE febribus autē interpolatis quedam proueniunt ex humoribus simpliciter putrefacto extra vasa vt ex flegmate naturali vera quotidiana ex colera rubea. tertiana ex colera nigra. quartana quedam ex humore cōposito generantur vt quotidiana. aliquis est ex flegmate acetoso. aliqua ex vitreo aliqua ex dulci. aliq̄ ex salso. 7 iste febrium diuersitates per propria signa dinoscuntur in istis autem febribus cōiter accidit dolor capitis. insipiditas oris. grauitas corporis. frigus precedens calor subsequens singulis diebus accessio renouatur 7 quod prius est aliquoties duplicatur. ¶ Huic febris materia cōgrua medicina digeratur. diuidatur 7 expellatur. dieta cōgrua regatur. precauat etiam medicus ne in quartana vel etiam terminetur.

De febre terciana et eius signis et cura.

Capitulum xxxvii.

Terciana febris

Fit ex colera putrefacta extra vasa et nō collecta ad apostema. **F**it autē terciana alia ex colera naturali. alia ex inaturali vt ex colera citrina vel vitellina. terciane ex colera naturali facte hec sunt signa. de tertia die in tertiā affligit et potissime circa horā tertiā. primo rigore deinde calore. dolore frōtis. amaritudine oris. siti tynnitū aurium. instantia vigiliarum. vrina rubea subtilis et tenuis. xxiij. horas aut plus potest habere in labore et alias xxiij. i quiete. **S**cđm varias ho materie positionē variant et signa. nam si materia fuerit in ore stomachi dolor frontis est maior. similiter et sitis cū asperitate siccū gutturis et oris. adest volūtas vomēdi. vrina est nimis colorata. **S**i fuerit in intestinis predicta signa nō sunt ita intensa sed dolor est circa umbilicū et vrina ē magis intensa. **S**i vero fuerit in epate vel in cista fellis coloratio erit vrina cum spuma crocea. **S**i autē fuerit febris ex colera citrina vel vitellina variantur in pte signa quia affligit primo rigore. deinde lento calore inter horā colere et rheumatis mouet. vrina est citrina mediocriter tenuis. plus tñ accedens ad tenuitatem horis incertis mouet quia modo anticipat mō suboccupat. assunt et predicta signa scđ dolor frontis et c. sed sunt prioribz remissiora. **H**ec febris sicut et quotidiana. aliqñ est simplex aliqñ composita. simplex est que fit ex vna materia i vno tñ loco putrefacta. pposita ho siue duplex q̄ fit ex diuersis causis in diuersis locis putrefactis. sicut continua fit dupliciter qñ fletur ma diuersum in diuersis locis est putrefactiuū. **S**ignum aut talis terciane est q̄ omni die affligit primo rigore deinde calore. sed de tertiā tertiū grauē et in diuersis horis. vrina mediocriter est in substātia subrubea vel ruffa. superius aliquantulū obumbrata. **C**uz itaqz simplicis. terciane pgnita dieta primito ordine fm etatem fm tempus et nature qlitatē. deinde medicina debita subsequat. **P**rimo materia cuz syzopo acetoso digerat digesta cuz oximelle laxatino purget cū alia pgrua medicina. **S**i materia fuerit in ore stomachi vomit. puocet. digesta tamen prius materia. qz digesta oportet medicari et mouere nō cruda vt dicit in aphorismis. materia ho cognoscit p anticipationē accessionis p remissionem rigoris vel frigoris et caloris augmentationē p maiore afflictōis. plixitatem. p

vrine inspissationez. qñ ergo apparent talia signa digestōis purget materia ipsi febris siue sit pposita siue simplex. ista tñ semper adhibeatur p consideratō et cautela vt si fuerit materia simplex medicina simplex. et vbi duplex materia et ipsa medicina duplex fiat.

De quartana et eius signis et remedijs.

Capitulum xxxix.

Quartana fit ex

Melācolia putrefacta extra vasa et nō collecta ad apostema. **F**it autē ista febris aliqñ ex melancolia naturali. aliqñ ex non naturali. quartane ex melancolia naturali facte hec sunt signa. de q̄rto die in quartū affligit horripulatione. primo. deinde calore lento. xxiij. horas hz in summo labore et. xlvij. in quiete. **I**n horis melancolie affligit. s. a noua inferi et seruat certa tpa accessionis. vrina p accessionem citrina vel subcitrina in diebz interpolatis. qñ cruda pallida scđ vel subalbida et tenuis apparet. **S**i i stomacho materia fuerit adest oris acetositas cū stotomia et vertigine et alijs signis pessimis et inordinatis. qz adest tristitia timor anxietas et alie grauissime passionēs. ex pte corporis grauitas. pigricia. indigestio. inflatio. laterum ponderositas crurū et coxaz. vigiliarum inquietudo. timor in sompnis. liuiditas in vnguibz et labijs maxime in tpe accessionis dolor etiā accidit lumbozū et sinistri yppocandrij cū tumore splenis. appetit fortitudo qz ex melancolico humore graui et ponderoso cibus deprimat ad fundū stomachi. **U**n ore stomachi remanente vacuo desiderū excitat. **A**lie spēs q̄rtane q̄ accidūt cū admixtione alteri humoris. hec dicunt nocte et in illis mutantur signa fm qlitates humorū q̄ cū humore melācolico pmiscēt. sed illaz febrū differentias non est pntis negocij declarare. **C**ognita igit q̄rtane cā p̄pria differentia a p̄cipio tenē fortia digestiua qz spissa est materia et p̄pacta. **E**t ideo tenē ea q̄ materiā digerūt et mundificāt sicut oximel simplex et squilliticū et hmōi materia digesta purget cum sibi appropriata et apituius herbis ac mūdificatiuis. balneet et subfumigetur. caueat a cibis melācolicis et nociuis. vt aflectuarijs et pluribz calidis pfortatiuis humoris melācolici psumptiuis et alteratiuis et letificatiuis sicut ē dyasene. dyaborago leticia gal. et hmōi cū calidis yngētis et pfortatiuis iniungatur.

De febre simplici et pposita

Capitulum xl.

372

Febbris continua.

puenit ex amore putrefacto int̄ ve-
nas cuius fumus petens cor ip̄m le-
dit et febrez q̄ d̄r continua corpi introductit.
Hic humor aliqñ est simplex aliqñ p̄positus.
simplex qñ putrescit sanguis in vasis et conti-
nuā inducit q̄ synochus dicit. qñ ho nō putre-
scit sed quātitate sup̄abundās p̄culcat fumo-
sitates ho conculcate calefiunt 7 distempant
q̄ distempate spiritū vitalē distempant 7 seq̄
febris q̄ dicit synocha inflatiua. qñqz etiaz cole-
ra putrescit in subtilissimis venis oris stoma-
chi. cordis epatis et pulmonis q̄ dicit causon
qz mēbra spūalia vit 7 incendit qñqz etiaz in
alijs venis putrescit 7 dicit terciaria et p̄tinua
qñqz etiā colera 7 sanguis silr putrescūt in va-
sis. 7 siquides maior ps sanguinis putrescat fit
febris synochides. si ho maior ps colere putre-
scat dicit causonides. p̄ varietate aut̄ causaz
variant 7 signa. Synochi itaqz hec sūt signa.
febris p̄tinua. dolor frontis 7 timpoz acutissi-
mus. sitis vehemēs. oris dulcedo v̄rina rubea
7 spissa 7 quodāmō liuēs. Eadē fere sunt signa
in synocha inflatiua excepto liuore v̄rine. ap-
paret etiā oculoz eminetia cum venaz plenu-
dine 7 rubore faciei 7 totius corpis grauitate.
In causon ho et alijs apparet v̄rina rubicūda
subtilis 7 tenuis quadā nigredine obumbrata.
dolor frontis 7 timpoz tant̄ q̄ oculi 7 timpo-
ra vident̄ clavis p̄forari. color in corpe mixt̄
cum citrino. sitis indeficiēs. vigiliāz instantia.
lingae aspitās. exustio cū p̄stipatione vētris. si
peccauerit colera in q̄litate vel in quātitate ac-
cidit ventris flux̄ 7 vomit̄ coleric̄. Eadēz si-
gna apparent in causonide 7 in synochide 7 tñ
differentia illaz discernit̄ potissime p̄ v̄rinam
in his februbz p̄tinuis ex sanguie generatis d̄z
fieri sanguis subtractio ex vtroqz brachio vi-
ribz p̄mittentibz 7 etate. dieta taliū d̄z esse te-
nuis 7 frigida sicut mica panis in aq̄lota. pru-
na cocta 7 h̄mōi medicina d̄z esse sanguinis
reps̄siua 7 alteratiua vt syrop̄ acetosus viola-
ceus 7 h̄mōi. p̄tra sinthomata. s. p̄tra vigiliās
7 dolorē frontis 7 h̄mōi maxie insistendum est.
iste infirmities qñqz sudore qñqz fluxu sangui-
nis p̄ nares vel aliūde salubriter terminantur.

De fleumate.

Capitulum. xli.

Fleuma qñz pu-
trescit i vasis 7 facit q̄tidianā cōti-
nuā. cui⁹ signa sunt calor p̄tinu⁹ s̄ in
nocte maior et sine aliq̄ typo grauedo capitis.

oris insipiditas v̄rina pax colorata 7 spissa ho-
ras h̄z. xvij. in sumo labore et. vj. in falsa q̄ete
aliqñ etiam melācolia putrescit in vasis 7 facit
q̄rtanā p̄tinuā. cui⁹ signa sunt calor p̄tinu⁹. sed
de q̄rto in quartū diez sp̄ maior 7 sic sine typo
grauedo capitis. calor lent⁹ nō multū intensus
7 iste due vltime febrez nō discernunt̄ de faci-
li p̄ v̄rinā. qñqz etiaz putrescit fleuma extra et
colera intra et tūc febris inde generata d̄r mi-
nor enutrithe⁹ cui⁹ signa sūt ea q̄ 7 p̄tinue q̄ti-
diane 7 tūc i sero illis adest frig⁹ 7 maxie frige-
scūt tūc extrema. adest grauedo capitis palpe-
braz opp̄ressio falso somno opp̄rimis. xvij. ho-
ras h̄z in sumo labore et. vj. in nō sumo s̄ illud
nō sumū. sum⁹ ē grad⁹ summe q̄tidiane p̄tinue
qñz putrescit fleuma intra 7 colera extra et fit
medi⁹ enutrithe⁹. c. signa sunt calor cōtinu⁹. s̄
de tercio in terciū graui⁹ intendit̄ 7 fit cū rigo-
re p̄cedente cū dolore capitis 7 siti. xxxvj. ho-
ras h̄z in sumo labore. xij. in falsa q̄ete v̄rina ru-
bea mediocri⁹ tenuis vel spissa vel liuida. Ali-
qñ putrescit melācolia extra 7 colera intra et fit
maior enutrithe⁹ in q̄ ē maior calor 7 omia sin-
thomata peiora q̄ in prioribz. v̄rina aliqñ est
viridis. aliqñ nigra. aliqñ liuida et discolorata
q̄ oia sunt signa mortificatōis. xij. horas h̄z in
sumo labore. 7. xij. in nō sumo. Itaz febrū cō-
positaz sp̄s 7 d̄rias vix perit̄ medic⁹ p̄t̄ di-
scernere. qz vt d̄c yppoc. in ampho. acutorum
morboz nō sp̄ sunt p̄nūciatōes certe neqz sa-
nitatis neqz mortis vt d̄c gal. qz in talibz mor-
bis aliqñ p̄fect⁹ medic⁹ erit. p̄pter velocitates
mot⁹ materie morbi 7 etiā p̄pter defectū vl̄ vir-
tutē patiētis quas ignorat 7 ide obic finem de
istis februbz imponem⁹. q̄ em̄ hic posuimus ab
ysaac a cōst. ab auic. ab alex. certissime tradita
repim⁹ 7 etiā a gal. hoc aut̄ nō lateat q̄ minor
enutrithe⁹ curat̄ cū difficultate. medic⁹ ho vix
tamen aliqñ. s̄ maior nunc̄ nisi diuina manu
vt testatur Gal.

De horripulatōne. Capitulum. xliij.

Horripulatō est
quedā praua dispositō ex materia
febrili in corpe surgēs accessiōes fe-
briles p̄nūcians 7 p̄cedēs. Orit̄ aut̄ ex frigido
fumo a frigida materia flematica l̄ melācolica
resoluto q̄ subito p̄ mēbra corpis se diffūdēs
neruos 7 musculos tangit̄ ex sua frigiditate cu-
tē p̄stringit. Tñ radices piloz stringēs poros
claudit 7 ipos pilos rectos 7 rigidos sum⁹ fri-
gid⁹ facit. Tñ horripulatō s̄m ysi. horrida di-
cit̄ piloz erectō qñ cū q̄daz horrore alicui⁹ ti-

moris gratia pili capitis subito eleuantur. timor enim subitus calorem ad interiora reuocat. et ideo corporis superficie a calore depauperata exterior se contrahit et corrugatur et sic per poros pili in superficie cutis inuoluntarie exiguntur. eademque est ratio et causa in febricitantibus horripulationis et tremoris frigoris et rigoris ut dicitur Galenus.

De fastidio. **Capitulum. xliij.**

Queritur circa membra

nutritiua diuerse accidunt passionibus sicut circa stomachum fastidium. bolismus. vomitus et huiusmodi. Fastidium est imutatio appetitus ut dicitur Galenus. Est autem fastidium ciborum et potuum inuoluntaria abhominatio et huiusmodi nutritiue maximam inferens nocuentum. Unde dicitur fastidium quasi faciens tedium ut dicitur Galenus. quia in illo inuenitur homo fastidiosus tedium in quo alter recipit solacium et nature oblectamentum. Fit autem tribus modis. ex spiritu defectu. ex nervorum sensibiliu opilatione. ex humorum calidorum vel frigidorum nimia repletione. Primum patet quia cum spiritus sunt instrumenta virtutum ut eas excitent ad suas pagendas operationes ex earum defectu appetitiue virtutis operatio impeditur. Secundum etiam patet appetitus enim stomachi qui proprie dicitur desiderium a duplici huiusmodi parte perficitur. scilicet a naturali appetitiua et ab influente sensitua. Cum enim nervus sensibilis opilatus spiritus animalis non possit descendere ad os stomachi ut perficiat appetitum non immerito altera causa principali deficiente deficit appetitus. Tertium patet quia cum ratione vacuitatis fiat appetitus repleti one facta ex humore appetitus non immerito impeditur. signa autem quoniam deficit appetitus propter defectum spirituum sunt ista totius corporis macilentia ex febre precedente ex ieiunio nimio ex vigiliis et fluxu ventris. nervorum opilationes cognoscimus ex hoc quod patiens in assumptis nullam patitur delectationem et tunc maximam patitur stomachi indigestionem. stomacho propter absentiam spirituum in frigidato cibo etiam in transitu sentitur frigidus propter predictam causam. calidorum cognoscimus humorem abundantiam ex amaritudine oris ex siccitate lingue cuncti et ex calidis fumositate palatum excoarantibus. adest etiam quicquid vomit croceus. frigidus humor scilicet esse in causa ex eructationibus acidis vel insipidis siue fetidis ex indigestione et stomachi grauedine. quoniam igitur defectus spirituum est in causa operandum est propter illa propter que sunt spiritus in defectu. quia si ex febre agendum est propter febre. si ex ieiunio et corporis assumptione predicta sunt cibis electuariis confortantibus repanda et sic de aromaticis rebus fiant balsama-

ta spiritus reparantia et officium stomachi confortantia. ex acetosis scilicet et menta et huiusmodi aromatica sepius naribus apponantur. Si fuerit opilationis in causa valet si nihil obstiterit quod patiens de mediana dextri brachii minuatur. dentur calida diuisina. calida etiam confortantia ut dyaciminus et similia nisi nimia caliditas sit in causa. tunc enim syrupo acetoso est utendum et materia congrua medicina est euacuanda. Si humores frigidi sunt in causa purgetur stomachus cum benedicta vel alia congrua medicina et calidis confortetur diuersa cibaria sunt offerenda etiam si aliquantum fuerit nocua. si ea desiderauerint ut sic in eis excitetur appetitus iuxta illud yprocrata. paratior cibis et potus melioribus quidem delectabilis homo magis est apponendus.

De bolismo.

Capitulum. xliij.

Bolismus est im-

moderatus et quasi caninus appetitus. Habet autem fieri ex frigiditate oris stomachi durante et existente cum humore. frigiditas igitur incensa assumpta cibaria vi explosionis trahit ad inferiora et sic stomachus inanitus ratione vacuitatis appetit. stomachus autem ex multis causis in frigidatur sicut ex nimis frigida dieta et huiusmodi. dicitur Galenus. quod bolismus nascitur ex nimio calore membrorum quorum vena trahunt ab epate. epate homo propter mezeraiacas venas extrahit a stomacho quo subito inanitur stomachus et sequitur appetitus quasi caninus et immoderatus. dinoscitur intentione vine et quia cito aduenit nec tamen per eius virtus deficit isti conuenit frigida medicina et grossa dieta. Bolismi autem hec sunt signa scilicet quod homo plus debito appetit et plus solito comedit et tamen ex assumptis nihil corpori addit. sed attenuatur potus et marcescit. adest frequenter fluxus ventris. Accidit autem appetitum immutari ut appetat quis nocua ut carbonem terram et salem et huiusmodi. Et hoc fieri ex humore melancholico vel colerico inficiente os stomachi et quasi quandam lanuginem inducente. Unde stomachus infecta ratione confortantibus appetit talia ut in pregnantibus patet in emorroidarum et menstruorum retentione patientibus in quibus fumus ab immundo sanguine resolutus inficit nervos sensibiles stomachi etiam immutat appetitum. Contra bolismum dentur calida stomachum confortantia. dentur etiam cibaria vinctuosa et multa pinguidine addita ut vinctuositas os stomachi. innatas fastidium generet et inducat et si humor frigidus ac flematicus fuerit in causa ut frequenti accidit stomachus purgetur tandem calidis electuariis interius vinctis

calidis exterius p̄fortetur. p̄simili modo cureē
inordinatus appetitus.

De singultu.

Capitulum. xlv.

Singultus est so-
nus violente p̄motiōis stomachi et
spasmosa dispositōe pueniēs. Fit
aut̄ duplici de causa principal̄ sc̄z ex nimia re-
pletōne vel ex inanitiōne et q̄ndoqz ex frigore.
His em̄ de causis nervi stomachi p̄trahuntur
quibz contractis fundus stomachi sup̄ius eleua-
tur. virtus aut̄ regitiua nitit̄ ip̄m ad naturales
sitū et positōem reducere. Ex tali ergo ascensu
vel descensu vt dicūt quidā fit quidaz sonus q̄
dicit̄ singultus vel vt mihi videt̄ dum fundus sto-
machi eleuat̄ aer in medio p̄tent̄ vi expulsio-
nis exiens dū alteri aeri obuiās p̄ angustū trā-
sit facit sonitū qui d̄r singultus. q̄n accidit ex re-
pletōne fit cū vomitu humorū vel ciboz. Acci-
dunt eructatiōnes diuersi saporis s̄m humorū
abundantiū diuersitatē et plectorica ē corpis
habitudō. Dieta em̄ p̄cessit nimis larga. q̄n em̄
p̄tingit ex inanitiōne cognoscit̄ p̄ febrē vel flu-
xum ventris vel sanguis et p̄ alia q̄ extenuant
corp̄. sed q̄n accidit ex frigiditate cognoscit̄ p̄
frigiditatē aeris vel p̄ dietam frigidā p̄ceden-
tem et hmōi. Contra singultū et repletōe vtē-
dūm est vomitu et alijs euacuat̄is calefaciē-
tibz et desiccatiuis. cōtra singultū ex inanitione
si fuerit sine febre vtendum est restauratiuis et
humectatiuis. si h̄o fuerit cū febre piculosi⁹ ē.
Contra singultū ex frigiditate actual̄ calidis
et potential̄ est vtendū. Valet etiaz stemuta-
tio si puocetur. valet etiam timor si ex impro-
uio incuciat̄. vel si aliqd̄ verecūdiū valde subito
obijciat̄. nam calor reuocat̄ ad interiora p̄pter
verecundiā aut timorē dissoluit fumū qui ma-
teria singultus est.

De vomitu.

Capitulum. xlvi.

Vomit⁹ est cibo-
rum et humorū a stomacho violen-
ta reiectō. et habz fieri istis modis.
aut vi nature aut vi sint̄ homatis q̄nqz eniz su-
perabundant in stomacho humores calidi. q̄n
qz frigidi. An̄ q̄nqz ex caliditate ebullitōnem
faciente et humores dissolvente fit eozū p̄ vo-
mitum expulsio. sicut eniz frigiditas intensa in
ore stomachi vi cōpressionis repellit humores
et cibaria inferi⁹ et est causa solutiōis p̄ seces-
sam sic caliditas dominās mouet eos aliquan-

do sursum et est causa euacuatōis p̄ vomitum.
aliq̄n fit ex ciboz et potū sup̄abundantia q̄
cum natura nō possit regere vel digerere ea re-
pellit a se tanqz sibi sup̄flua et nocua. Aliquā-
do aut̄ accidit ex qualitate cibi et pot⁹ et ex ei⁹
acumine. Unde mordicat nervos stomachi et
prouocat ad vomitum. Aliq̄n fit ex debilitate
virtutis retentive et fortitudine expulsive. An̄
stomach⁹ nō valens assumpta retinere p̄ incō-
tinentiā vomit ea. Aliq̄n etiā accidit ex fortitu-
dine et acumine medicine. Aliq̄n etiā fit vomit⁹
cum inferiora ventris fuerint fortiora et ex-
pellūt suas sup̄fluitates ad sup̄iora et natura
nō valēs retinere ea immo abhominans et ab-
horrens p̄ vomitū expellit. Illa etiā fit aliq̄n p̄
cōpressionē et eleuatōez stomachi ex vicini-
te et colligantia alioz membrorū q̄n casu aliq̄
patiunt̄ vt ex matrice. An̄ frequens vomitus
signum est imp̄gnationis vt dicit gal. vomit⁹
itaqz laudabilis est q̄n fit vi et op̄atiōne nature
vel q̄n fit sicut oportet et q̄n oportet adiutorio
medicine. q̄n fit in die cretico et eger ex vomitu
releuat̄. Vomit⁹ em̄ laudabilis stomachū mū-
dificat virtuti digestiue seruit et ministrat. totā
naturā exonerat ab infirmitatibz infinitis. totū
corpus hoīs alleuiat. Si aut̄ fuerit illaudabi-
lis cōtraria opatur. omne aut̄ vomitū naturali-
ter p̄cedit motus et tremor labioz conat⁹ et an-
gustia spiritaliū mēbroz. nausea et abhominā-
tio. oris aptio. lingue distensio. et extensio vena-
rum artēriaz et neruoz. lacrimatio in oculis.
emissio sudoris. immutatō gutturis et amarica-
tio et infectō lingue palati atz oris. Vomitus
igit̄ si fuerit necessarius puocet̄ si sup̄fluus et
nocuius restringat̄. Circa vomitū aut̄ ex frigi-
da cā valent calida et cofortatiua tam electua-
ria q̄s vnguenta. valet etiam dyacetonten. cali-
dum dyanisum. dyaciminū et hmōi. cōtra cali-
dam h̄o cām valent frigida et sicca restrictiua
et cōfricatiua vt zuchara rosacea dyarodō tri-
asandali et hmōi. Et bec de vomitu dicta suf-
ficient.

De dolore ventris siue stomachi.

Capitulum. xlvij.

Dolor stomachi
multis de causis habet fieri sc̄lz ex
calore dissolvente ex frigore coartā-
te et ventositate extendente ex apostemate cō-
pumente ex humore calido vel frigido. villos
stomachi inuisante vbi calor est in cā dolor
est p̄ngitiu⁹. eructatō calida pax pallida vrina
grossa. cibaria bñ dingerunt. Isp̄lia adurunt.

tur. amaritudo oris secessus colericus. vna cro-
cea. **U**bi ho frigiditas cu humore e in ca e do-
lor grauius. dura male digerunt. leuia z sub-
tilia meli. solent adesse vomit fleumaticus cru-
dus. ventris conspicio eructationes acetose.
Ventositatis si est in culpa cognoscit ex rugitu
z gurgulatioe z eructationibus insipidis ex quoru
emissione patiens alleviatur. **A**postema si sit i
stomacho cognoscit ex febre concomitante ex
puctura z ardore et indigestione z ouifici exte-
sione. **S**i igit calor cu humore sit in ca humor
digerat et cu medicinis proprijs purget. stoma-
chus cu electuarijs frigidis pforter cu yngen-
tis frigidis exterius fumenter. **S**i aut frigiditas
cum humore sit in causa mo p trario curet.
Si aut ventositas sit in ca curet cu illis que ex-
tenuat ventositatem vt dyamaratrum. dyacimi-
num z hmoi. magna em ventositas in corpore
et spaliter est in ventre causat torsiones qn se
inter humores interponit vt dicit pstan. z ido
optet vt sibi succurrat cu medicina ventosita-
tis ventris dissolutiua z io dicit psta. vt veto-
sa siue scarificatioe circudet ymblicu vt veto-
sitas extrahat ab interioribus ad exteriora. qa
sicut dicit ide plus ventositas ledit in mltris cau-
sis q humores vt p i ydropicis de quibus ide
in eode capit. dat exempli. quicumqz igit vult
pnuu custodire corporis sanitatem custodiat sto-
machu ne nimiu sumat cibum. summa em z p-
fecta medicina est abstinentia vt dicit pstan. in
ij. capitulo de fastidio.

De tortura.

Capitulum. xlvij.

Vlet etiam vetrici
accidere dolor et tortura vt dic ide
pstan. ex humoribus intestinis inui-
scatis sicut dolor yliac colericus z similes passi-
ones. **A**ccidit aut iste infirmitates qnqz ex in-
terclusa ventositate visceru obuolutoes exten-
dente. qnqz ex humoru multitudine viscerum
substantia aggrauate. **A**liqn ex aliq apostema-
te lesione intestinoz substantie inferete. **A**liqn
ex lubrico multitudine viscera inter corrode-
te. **A**liqn ex alioz membroz colligantia ppassi-
onem intestinis inducete. **A**liqn ex humorum
acumie intestinoz substantia mordicate et vl-
cerate. **E**t iste passiones pprias hnt causas z si-
gnificatones. **V**entositatis g cruda z grossa ab
humoribus resoluta qn cu fecibus includit intesti-
nis multas generat torsiones. z si fuerit resolu-
ta fumositas vel ventositas a materia sangui-
nea erit dolor infixius vt dicit comenta. si fit
ex colerica erit pugitius. si ex fleumatica dice-

tur extensius. si ex melancolica dicit grauius
uas. si ex multo fleumate dicit pgelatiu. qua-
do aut fit ex sola ventositate tuc est dolor de-
bulatiu. **I**ta dicit de verbo ad verbu pment.
sup Johan. z his verbis vtunt sepe mgi z au-
tores. **I**sta igit passio curat cum dyaporeticis
medicinis. i. euaporatiuis extenuatiuis vetoli-
tatis psumptiuis. qn ho replent intestina gros-
sa et viscoia grauilunas inferit passiones. **L**i-
gant em intestina z pglutinatur viscosa super-
fluitate. **U**n natura no se pot a supfluis expe-
dire. vnde necessario sequit interioru torsio. in-
ferioz ppressio. ex repulsione fumositatu su-
periorum summa pturbatio. qnqz mors z sub-
iecti destructio vt p i yliaca z colerica passioe.
In tali itaqz casu solent primo apponi mollifi-
catiua et materie indurate humectatiua. dein-
de aliquantulu mordicatiua. tandē necessaria
purgatiua et sic exoneratis z purgatis interiori-
bus tota natura ad psistentia debitas reuocet.
Un ho apostema occupat stomachuz vel in-
testina ex materia et distensione apostematis
sentit dolor z grauedo in stomacho z etiaz in-
testinis z hm qualitatem materie et qualitates
apostematis intendit vel remittit impetus an-
gustie et doloris. dolor aut semp tanto est gra-
uior z piculosior. quato in subtilioribus z gracili-
oribus pprehendit intestinis. qz minus p lo-
cus euacuatois z euentatois. **I**stis tn interi-
et exterius pfert medicina mediocriter refrige-
ratiua rone febris mitigatiua. z ratiōe doloris
maturatiua et immudificatiua rone apostema-
tis p solidatiua et sanatiua. rone sublequentis
vleris ne locus remaneat vlcerosus. z ista oia
et multa alia patent in viatic. z in plac. sed ista
hic ponere esset supfluu. qn igitur lumbrici sut
in causa maxim instat dolor. **S**ut aut lumbrici
vermes quida longi rotundi et acuti ex visco-
sis z crudis humoribus intestinoz interioribus
generati q cu fuerit i gracilibus z longioribus inte-
stinis generati dicunt lubrici. qz logi vt dic pst.
Si ho in inferioribus z grossioribus sunt nutriti-
aicanides dicunt et cucurbini. hi hm diuersas
materias ex quibus fiunt diuersas habet spe-
cies et figuras. **Q**uam ex sallo fleumate fiunt ver-
miculi longi graciles z acuti. naz calor illi fleu-
matis qui habet motum a centro vsqz ad cir-
cumferentiam protrahit materiam vermis in
longum. siccitas vero cum habeat motum ad
centrum et possit materiam dilatate pstringit
et coartat eandem in rotundum. et ideo vermi-
culi sic generati longi sunt et rotundi. **E**x fleu-
mate ho dulci fiunt vermes longi et lati. longi

quidam ratione caloris. quia calor plorat. lati vero quod humor se diuidit et dilatat. Ex fleumate homo acetoso quod frigidum est et siccum curti et rotundi. quod utraque qualitas cum habeat motum ad centrum repugnat latitudini et longitudini. Ex fleumate homo naturali cum sit frigidum et humidum sunt breues et lati. breues quidem ex frigiditate. lati vero ex humore et isti dicuntur ascharides vel cucurbini. quod semini cucurbite assimilantur. Ex vitio fleumate per nimiam frigiditatem nihil viuificat. Hi vermes grauissimas inferunt corruptiones febris adest. prurit narium. stridor dentium. abominatio cibi. stupor et alienatio mentis. clamor in somno. tremor corporis emissio lingue. et masticatio cum nihil habeat inter dentes. et ista omnia accidunt propter colligantiam intestinorum ad instrumenta sensuum et ad maxillas. Oportet ergo ut dicitur prostan. ut citius eiciantur alioquin corpus ab eis consumitur et membra remolliuntur. nec expelluntur nisi moriuntur. dum enim viuunt cum intestinis inuiscati defacili non exeunt. Si mortui abhorrente eos natura eiciuntur tamen aliquando exeunt. sed quasi mortui et statim moriuntur. cum rebus enim amaris occidunt sicut absinthio et humulmodi quod omnia in eodem ca. recitat prostan. Debent autem omnia talia amara dari cum melle vel lacte vel cum aliquo dulci. dulcia enim vermes diligunt quod cum sibi incorporant recipiendo amaritudinem se occidunt. ibi enim latitat hamus? Bescia. quoniam matrix vel vesica patitur et intestina propter colligantiam patiuntur. nam collo vesice opilato retenta urina vesica distenditur quod distensa intestinum quod sibi adiacet comprimatur et ad fecis expulsionem impeditur et inclusa ventositate colerica passio generatur. Hec passio generatur ut dicitur prostan. in vno intestino quod vocatur colon. i. concauum et est in dextra parte ventris inferioris circumcingens sicut zona usque in partem sinistram. Causa autem huius passionis est septiformis ut dicitur idem. Prima est calor igneus et colericus febrilis intermixtus desiccans fecis humiditatem et indurans et exire non permittens. Secunda causa est cibi siccitatis et siccitatis grossicie egestionis exire prohibens. Tercia est fleumatis viscositas vias egestionis occludens. Quarta est grossa ventositas cum viscosis humoribus se immiscens et descendens. Quinta est causa apostema cum intestino nascens substantiam feculentam exire libere prohibens. Sexta multitudo ascaridum et lumbricorum mortuorum et inuiscatorum in hoc intestino. exire non valens. Septima est intestini insensibilitas nocentium fecis non sentiens nec expellens. Hec passio quacumque et causa generata dira infert cor-

porum tormenta. In generalia et propria habent accidentia. adest enim generaliter vomitus. abhominatio tortura et dolor intollerabilis ex parte illa ventris dissipatio et si est ex calida causa venter videtur acubus pungi. nam et patiens cito moritur si non habet remedium. si ex frigida est tunc nimia sentitur grauitas. lentus tamen est dolor et in vno loco. si vero est ex ventositate dolor est extensus et immutat locum cum gurgulatione et inflatione. si est ex apostemate sentitur calor. dolor adest febris cum siti et asperitate lingue. Si ex lumbricis tortura sequitur et dolor et abhominatio. aliquando per os eos eiciunt vomitum et breuiter morbus est pestifer et mortalis cito interficiens nisi efficaciter succuratur. Primo igitur sunt cause morbi mitigande dissoluede et destruede per balneationes calefactiones dissolutiuas et liqufactiuas vntiones ut est anacisum. yrilion et hmoi. Si vero per mitigatiuam non cessauerit dolor tunc ad fortiores procedendum est medicinas dissolutiuas purgatiuas sicut in viatico continentur. Huic passioni cognata est yliaca ab ylion intestino dicta. Et est intestinum gracile et longum inuolues circumquaque alia intestina et est carne discooptum vno valde est sensibile. Unde et hec passio vocatur vna de pacutis secundum galienum. quia vno die vel duobus interficit et ideo periculosior quam ipsa colerica. psimili tamen modo curatur. ex psimilibus enim fere causis generatur sed maxime ex apostemate ut dicitur prostan.

De dysenteria. Capitulum. xlii.

Aliquando etiam patitur venter ex ciborum et humorum lubricitate et acumie ut in dysenteria lienteria et dyarria. et hec inter se differunt ut dicitur constan. et plas. Dysenteria est fluxus ventris cum excoiatione intestini et sanguinolenta egestionem et dicitur a descendendo. quoniam in ea inscinduntur intestina et fit ex colera naturali vel in naturali intestina corrodente et excoiante. quoniam etiam fit ex fleumate falso et quoniam ex melancolia adusta. quoniam ex vicio epatis. et dicitur epatica. quoniam ex debilitate contentiue virtutis sanguinem retinere non valentis. quandoque ex vicia sanguinis abundantia maxime in detrunctis. sanguis enim consuetus transmittitur ad nutrimentum membri quando abscisum est membrum cum non inuenit membrum quod nutriat superabundantiam in epate generat et per incontinentiam emittitur et dicitur improprie dysenteria. fit etiam sepe vicio intestinorum et tunc sunt tres species. in prima resoluitur inte-

finorum vinctuositas et apparet egestio sicut lotura carnis pinguis. in secunda villi stomachi abraduntur et apparent quasi rasura pgamini. in tertia per frustula emittuntur intestina. et tunc apparent carnosae et nervosae et arteriosae resolutiones. prima igitur species bene curatur. secunda vix. tertia nunquam. similiter epatica vix curatur. dissenterie igitur signa sunt sanguinolenta egestio torsio ventris dolor pugitivus. quandoque igitur fit excoarctatio intestinorum superiorum. quandoque mediolorum quandoque inferiorum. et hinc hoc variatur dolor nunc in ventre supremo. nunc circa umbilicum nunc in infimo. Secundum igitur causarum diversarum genera diversificari solet etiam medicina. primo igitur solet modificari humor peccans. deinde fluxus intercipi et hoc tam syropsis quam electuariis tam emplastris. quam ungentis sicutis et restrictivis. interiorum vero medicina iuvat efficacius quando in superioribus intestinis est materia. exteriorum vero plus adiuvat inferiora. sicut igitur et restrictiva debet esse tam medicina quam dieta.

De lienteria.

Capitulum. I.

Lienteria est fluxus

ventris cum indigestio cibi et potus emissionem quam nulla sit immutatio circa cibum. sed sicut accipitur ita emittitur quod contingit aliquando ex villosorum stomachi abrasione. unde stomachus non valet cibum retinere quam fit ex viscosa et fleumatica humorositate villis stomachi et intestinorum adherente. aliquando ex apostemate. quia tunc ex cibis plus gravatur stomachus. et ideo sensu nature movetur stomachus ad expellenda cibaria antequam digeratur. Curetur hec infirmitas sicut supradicta. Dyarrhia est fluxus ventris simpliciter cum cibi digestio emissionem absque sanguinea egestione. Fit autem aliquando ex ciborum multitudine et eorum liquiditate et acumine. Aliquando ex colera peccante in quantitate potus quam in qualitate quod si qualitativè peccaret potius induceret dissenteriam quam dyarrhiam. quandoque ex fluxu humoris ad intestina a capite defluentis et ea vel mordicantis vel lubricantis et tunc emittit patiens spumas et ampullas iuxta illud ypochoas. quibus spumose egestiones apparent. his a capite fleuma defluit. fluxus curatur per dietam tenuitatem cum multitudine ciborum est in causa. si ex acumine tenent refrigerativa et humectativa. si ex fluxu humorum a capite tenent reumatica restrictiva. Et hec de passionibus ventris iam sufficiant.

De ydropisii.

Capitulum. Ij.

Dropisis est error

digestivae virtutis epatis tumorem membrorum generans ut dicit Galenus. Dum enim virtus digestiva debilitatur in epate superfluitates multae generantur in corpore quam vigore virtutis expulsivae exterius transmissae membrorum inflationes generant. Fit autem tribus de causis generaliter. ex retentione superfluitatum propter naturam. ex fluxu humiditatis propter naturam. ex principali distemperantia quantitate ipsius epatis. duobus enim superfluitates propter naturam retinentur ut in menstrua emorionate et hinc ex earum retentione opprimuntur virtutes. superfluitates generantur ex quibus membrorum inflatio sequitur. ex fluxu vero humiditatis propter naturam dissolvuntur spiritus debilitantur virtutes. superfluitates ex indigestione supervenientes inflationem membrorum efficiunt. ex quantitate distemperantia erant virtutes digestivae in epate quadrupliciter hinc quatuor qualitatum permutationem et sic sunt. iij. species ydropisii hinc excessum quatuor qualitatum. prima est lento fleuma ex distemperantia frigiditatis et humiditatis. et dicitur ab albo fleumate. lentos autem album dicitur. Secunda est ypposarca vel anasarca ex distemperantia frigiditatis et siccitatis. Tercia species est achites ex distemperantia caliditatis et humiditatis. Quarta species est tympanites ex distemperantia caliditatis et siccitatis. Sunt autem hoc modo dum humiditas et frigiditas in epate distemperantur virtus digestiva debilitatur. qua debilitata superflua generantur. quae virtus expulsiva transmittit ad exteriora unde vehementer accidit inflatio. frigiditate et siccitate distemperata in epate. similiter virtus digestiva distemperatur et debilitatur et aliquantulum expulsiva et ideo superflua non emittit ad cutis exteriora. sed sub carne retinetur. et ideo hinc species dicitur ypposarca. i. sub carne iuxta carnem. Ex distemperantia autem caloris et humiditatis per dissolutionem spirituum debilitatur utraque. scilicet virtus digestiva et expulsiva. unde superflua per totum corpus expelluntur. hinc ventrem et siphach tamen retinentur. et hec species dicitur archites. quia venter eorum percussus resonat sicut venter. archis enim venter dicitur. Caliditate et siccitate distemperatis spiritus dissolvuntur et sic debilitata utraque virtute superflua ex indigestione surgentia per calidum et siccum in grossam fumositatem resolvuntur quam non expellunt per totum corpus sed circa ventrem retinentur. et hec species tympanites dicitur. quia ad modum tympani sonat venter. In prima igitur specie inflatio est per totum corpus superficies alba et mollis digitus carni impressus signum foraminis facit et paulatim in se postea redit. vena est discolorata alba et spissa. In secunda specie non est tanta inflatio.

sed fetet eorum caro. urina est discolorata et tenuis. In tertia specie est venter inflatus et sonat percussus sicut vter. urina rubra et spissa. In quarta specie extendit venter et sonat sicut tympanum. urina est colorata et tenuis. collum et extrema efficiuntur gracilia. et nares acute. oculi concavi et rotundi. due prime species possunt curari ante confirmationem. due secunde ante confirmationem vix curatur postea non nunquam. ydropicus ergo est corpore tumidus mollis gravis et ponderosus et sitibundus qui quanto plus bibit tanto plus perit et qui quanto plus bibit tanto plus paulatim desinit et amplius inturgescit. Talibus quodam diuersi mode patientibus diuersimoda exhibet medicina. eis tamen valet vetositatis extenuatiua. humoris intercutanei presumptiua et virtutis digestiue in epate confortatiua de quibus omnibus se expedit in viati. p. 174. **De Ictericia. Capitulo. liij.**

Ictericia siue

Ictericia est cutis defecatio absque ipsius inequalitate. et dicitur in parte quod tres sunt species ictericie crocea ex colera naturali viridis et nigra. prima vocatur aurigo. quod citrinum efficit hominem ad modum auri. alia vocatur peganitis. id est viridis. ex colera enim praxiua viridicant. tertia melanchiton. id est nigra. quod ex colera nigra gignit et adusta. Fit autem ex feruore et ebullitione sanguinis in colera transeuntis. ex calore superabundante et sanguine inficiente. unde defertur cum sanguine ad cutis superficiem et ipsam inficit et immutat. aliquando fit ex opilatione superioris vel inferioris porci fellis. Unde colera redundat ad epas et sanguinem inficit. aliquando fit ex apostemate vel febre continua sanguinem immutante et adurentem. aliquando ex corruptione aeris vel cibi vel potus corrupti. vel ex morfu et punctura reptilis venenosi. his modis sanguis inficitur et ad nutrimentum membrorum transmissus ea secundum suam infectionem inficit et corrumpit. Ictericia ergo maxime calidam hec comitantur. toti corporis infectio. dextre partis calefactio. sitis. oris amaritudo. dolor frontis. tinnitus aurium. urina colorata cuius spuma est crocea viridis vel nigra. omnia que de corpore emittuntur predicto calore inficientur ex opilatione superiorum causa immutat omnia. Inferiora ita ut omnia sint sicut valde tincta. E converso autem est si ex inferiori. omnia superiora sunt magis tincta et inferiora minus. Si autem fuerit ex febre et ex vi nature per septem dies in aliqua die cretico cum diminutione et febris alleviatione patientis et symptomatis remissione bonum prehendit. talis coloratio signat materiam febris tunc purgari. Si autem fuerit vi symptomatis

sicut solet accidere ante septem diem periculum preten dit. signat enim materiam petere superiora vel propter sui multitudinem vel propter sui fumositatem et acumen sicut expresse dicit Galenus super amphorum. Solet itaque talis passio curari per sanguinis minutionem. per infrigidantium et alterantium appositionem maxime super regionem epatis quibus potissime inficitur ipse sanguis sicut in suo fonte. dant itaque interiorum et in dieta et in medicina ea que reprimunt calorem. mundificant sanguinem et alterant malam ipsam sanguinis dispositionem et si fuerit ex opilatione dant ea que sunt diuretiche virtutis et apertive non tamen nimis calide ut per in viati. cost.

De emoroide.

Capitulum. liij.

Emoroide sunt qui queque vene existentes in ano ex quibus diuersae passionis fiunt scilicet inflatio. retentio. fluxus. quoniam autem super fluitates vi nature transmittuntur ad partes et ruptis venis illis emittantur et corpora diuersis egritudinibus liberantur. Si fuerit fluxus imoderatus varie efficiuntur passionis. quoniam vero propter consuetudinem retinentur maxime egritudines sequuntur ut ydropisis ptisis. mania. et melancholia etc. Inflantur autem hoc modo super fluitates spisse et feculente ad venarum ora descendentes ea inspissant et ingrossant. unde fit inflatio. aliquando officina venarum ex intensa siccitate coartant et inspissant. quoniamque parte nimio fluxu videntur a chirurgicis et cicatrizantur et tunc aut vix aut nunquam aperiuntur. aliquando ex sanguinis spissitudine venarum capita opilant. aliquando ex nimio sanguinis acumine et liquiditate per debito aperiuntur. Retentionem nimiam hec sequuntur grauedo capitis. pallor faciei. liuiditas. ponderositas renum et coram. dispositio ad ydropisim. et ad ptisim nimium fluxum sequitur debilitas et extenuatio corporis. mutatio coloris. dolor et torsio inferioris partis corporis et si fuerit continuus nimis immoderatus pessimas inde generat passiones. Si vero nimis fluant officina venarum restringantur restrictiuis medicinis paulatim tamen maxime si fuerit morbus inueteratus ne sanguis subito percussus ad aliquod membrum refundatur et peior morbus generetur. Unde ypo. emoroideas sananti antiquas si non vna relicta fuerit periculum erit. si vero nimis clauduntur apertius et rarefactiuis aperiuntur.

De dolore renum.

Capitulum. liij.

Dolor renum a grecis nefrenesis dicitur qui dolor affinitatem habet cum colica passione

differunt tñ q̄ dolor colicoꝝ mutabilis est 7 instabilis. q̄tidie em̄ mutat̄ de vno latere ad aliud latus. nefreticoꝝ dolor stabilis ē. **D**atiunt̄ aut̄ lumbi siue renes aliqñ ex tumore. aliqñ ex hūo rñ repletōe. aliqñ ex v̄tositate. aliqñ ex lapide om̄ia ista grauissimū inferūt dolorē. maxie si fuerit calor in cā cui signū est v̄ina incensa 7 dolor acut⁹ et pungitiu⁹. si h̄o frigiditas fuerit in cā cruda ent̄ v̄ina et lent⁹ dolor. lapis 7 arenule et alie sup̄fluitates diuerse in renib⁹ generatur sepe et h̄o p̄cipue ex potu aq̄ limose 7 grossa dicta. **E**x his em̄ fiūt opilatōes in renib⁹ vel vesica. 7 qñq̄ in essentiā lapidis vel arenularū per intensi caloris actōnez trāsmutant̄. h̄ntes lapides concomitant̄ multa incōmoda. s̄. difficultas v̄inādi. colica. ex h̄mōi em̄ opilatōne lapidis opilant̄ vie v̄inales. aliqñ in parte et fit strāguiria qñ q̄s cū difficultate 7 guttati mingit aliqñ ex toto 7 sic oino denegat̄ et dissuria d̄r. ex humorib⁹ em̄ viscosis in renib⁹ 7 in vesica coagulatis fit calcul⁹. iuuenib⁹ p̄cipue fit in renib⁹. in pueris aut̄ i vesica q̄ collum vesice in eis strictū. p̄hibens v̄inā exire vñ lapis generat̄ vt dicit cōst. **I**n pueris etiā v̄ina ē magis grossa ex viscosa dieta. res aut̄ viscosa magis ē habilis ad coagulatiōez 7 cōglutinatiōez. 7 ido sepe in p̄ulis generat̄. **C**ognoscitur aut̄ qñ lapis ē in renib⁹ vel materia lapidis p̄ dormitacionē pedis et core dextre ptis si in dextro rene sit cā. sinistre h̄o si i sinistro. si h̄o fuerit i vesica dolor aut̄ pectinē et piconeō sentit̄. **P**reterea arenule venientes a renib⁹ sunt rubee. a vesica vero albe. **L**apis aut̄ generat⁹ ab humoribus viscosis dissoluit̄ facilius 7 educitur. **E**x arenulis h̄o difficult⁹ soluitur et curat̄. **I**n mulierib⁹ aut̄ rar⁹ generat̄ lapis q̄s in masculis. p̄pter metus largiores et p̄pter debilitatē caloris deficcantis humores 7 putrificantis et p̄pter purgationes frequētiores. multa enī sup̄flua ab eis p̄ menstrua educunt̄. **S**ic infirmi sunt purgandi in calidis et apitinis sepi⁹ balneādi. cibarijs digestilib⁹ reficiendi et potibus et medicinis diureticis aptiuis 7 mūdificatiuis refouēdi et assuefaciendi et aliqñ arti cyrurgice dimittendi maxime pueri. sc̄do adolefcētes. in senectute h̄o incisio periculosa est. quia vltra .xl. annū hec passio non curatur vt dicitur in amphoz. quicunq̄ nefretici vltra .xl. annum non sanantur. etiam accidit inuoluntaria v̄ine emissio que dyampnes vel dyabetica passio vocatur et hec accidit h̄m constan. propter defectū contentiue virtutis. multa enim et fortis attractio humoris ad renes et multa fit emissio superflua

itatis ad visicam quam ferre non sustinens a se reicit per v̄inam. aliquando etiam accidit ex mollitione nervorum et relaxatōne lacertozuz in collo vesice. quandoq̄ accidit propter grauitatem somni et multitudinez humoris vt patet in pueris ignorantibus et leculo v̄inantiibus et bibolis ebriosis. proprie enim propriuz est sustinentibus hanc p̄sionem q̄ semper sciunt et vix etiam aqua faciri possunt vt dicit **C**onstā. vnde sicut eam bibunt sic eam statim mingunt. aliquando fit ex humore subito meatus v̄inales constringente et contentaz ibi humiditatem vi opp̄ressionis educendo. istaz turpem infirmitatem patientibus necessaria sunt repressiua caloris et stiptica confortatiua caloris renum extinctiua et nervorum emolitorum ad statum debitum reuocatiua. hec fit per portiones et electuaria per cathaplasmatones et vnguenta. cauere tamen debet prudens medicus ne proponat in hoc casa nimis humida. q̄ plus remolliendo lederent. nec etiam nimis sicca quia calorem acuerent. sēo modo ista modo illa vt ex frigidis locis patiens humectetur et infrigidetur. ex siccis h̄o coartetur humiditas et membrum patiens confortetur. super om̄ia dieta sit temperata. quia calida nimis nocent renibus et lumbis. nimis etiam frigida digestiuam virtutem retardant in substantia et concavitatem epatis 7 consilium est dare in talibus temperata et composita. quia talis solet eē materia atq̄ causa.

De hernia.

Capitulum. lv.

Hernia dicit̄ pellicula

culi ventris scilicet siphat. crepatura. siphat em̄ quedam pellicula est que membrorū nutritiuorū a generatiuis est diuisiua sicut dyaphragma dicit̄ pellicula q̄ inter sp̄ritalia mēbra et nutritilia interposita. **Q**ñ igitur contingit siphat vel per discontinuationem vel per dissolutionem rumpi. vel etiaz per calorem dissoluentem vel humiditatem relaxatam remolliri. etiā p̄tingit intestina inferius labi et in osseum testiculorum scilicet folliculū nō sine dolore recolligi 7 diffundi. **F**it aut̄ ista pellicula diuisio vel relaxatō aliqñ a cā extrinseca sc̄z a nimia corp̄is exercitaciōe vt i lucta 7 palestra. **A**liqñ ex concussione vel ex casu 7 huiusmodi. **A**liqñ ex nimia membrorū superiorū distensione 7 conatu sicut ex nimio cantu clamore 7 h̄mōi. aliquādo ex causa intrinseca sicut ex nimia calo-

ris intensione ⁊ humorū calidoꝝ acumine ip̄as pelliculam diuidente ⁊ incidēte. q̄nq̄ ex nimia humiditate nervos ⁊ lacertos relaxante. quocunq̄ aut̄ mō accidat in principio faciliꝝ curari p̄t ⁊ p̄cipue in iuvene si vero magna fuerit ⁊ inueterata etiā cū ruptura nerui vix vel nunq̄ cōsolidat̄ ⁊ difficile curat̄ vt dicit p̄stantinꝝ. Solet aut̄ curari hernia p̄ dietā et medicinā et aliq̄n p̄ incisionē et cyrurgias. talibꝝ igit̄ dicunt auctores valere s̄ptica ⁊ p̄solidatina ⁊ in cibo ⁊ in medicina sicut electuaria int̄ sumpta ⁊ etiā fomentatōes ⁊ balnea exteriꝝ addita p̄ter ⁊ vngenta. **S**up̄ omnia dicit̄ valere tenuitas diete et cōtinentia maxime a coitu ⁊ etiam om̄i motu. sup̄ om̄ia etiam a ventosis ⁊ inflatiuis talibas est cauendū. q̄ dicit p̄mentator̄ vētositus maxime nocet herniosis.

De arthetica. Capitulum. lvi.

A rthetica ē dolor ⁊ passio cū inflatione ⁊ dolore. q̄ cum sit in articulis manū cyragra dicit̄ in articulis h̄o pedū podagra. in scia dicit̄ sciatica. **H**z aut̄ fieri ex sanguine colerico ⁊ humore fleumatico. frequent̄ h̄o fit ex causa roumatica. sanguis cognoscitur esse in cā ex rubore loci ⁊ calore ex eminentia venarū partis patientis ⁊ totiꝝ corpis. ex dieta calida precedente ⁊ humida ex etate et regione simili. ex eo q̄ maxime mouet̄ in vere colerico humor cognoscitur esse in cā ex dolore vehemētissimo ⁊ nervoꝝ tensione ⁊ ariditate ac calore ⁊ pris inflatione ex colore rubeo cū croceo intermixto ⁊ maxime mouet̄ in estate ⁊ magis ex dieta calida ⁊ sicca et in regione cōsimili. **S**epe etiā emittuntur multe colerice sup̄fluitates per vomitū et secessum. calida obsunt frigida. p̄sunt. fleuma etiā cognoscit̄ esse in cā ex fleumatica habitudine. regione dieta etate cōsimili ex inflatione loci ex dolore vehemēti. rubore modico l' nullo. de reumatica cā cognoscit̄ ex gravedine capitis ⁊ humorū motu. titillatio ⁊ fluxus p̄ nuchā ⁊ spaulam sentit̄. pessima ē hec infirmitas. q̄a articulos et nervos digitoꝝ manū ⁊ pedū cōtrahit substantialē humorem in manibꝝ detrahit ⁊ cōsumit ⁊ aridas eas faciens clausas reddit impotētes ad operandū eas efficere cōsuevit nodosis gibbositatibꝝ digitoꝝ iuncturas deformes facit. **H**ec infirmitas cito curet̄ q̄ si fuerit inueterata vix curat̄ maxime q̄n in duram cōuertit̄ duriciē et nodosā. **M**ateria itaq̄ peccans dz primo curari congrua medicina subtrahi debet sanguis ⁊ minui. si sanguis ē in

causa. calor etiam dz repercuti frigidis. q̄nq̄ est causa humorū frigidus et tūc debz fomentari calidis et emplastris vngentis. a cibis grossis abstinendum est ⁊ p̄cipue ab inflatiuis. nā vētositas sepe aggrauat morbum istū.

De gutta sciatica. Capitulum. lvij.

Gutta sciatica dicit̄ dolor qui nascit̄ ex humoribꝝ descendētibꝝ in neruū grossū qui est inter lacertos grossos core siue hauche. vt dicit const. **S**epe aut̄ fit ex viscosis humoribꝝ in cōcūitate hauche se coadunantibꝝ. q̄nq̄ ex humoribꝝ sanguinolentis cū colera rubea int̄mixtis. ⁊ hec omnia causa sunt sepiꝝ doloris q̄ dolor descendit in crura vsq̄ ad calcaniū ⁊ etiam vsq̄ ad parū digitū pedis cuiꝝ ratio ē vt dicit cōmentator. q̄ a scia per medium core ⁊ tibie dirigit̄ neruus ad canillā pedis exteriore ⁊ deinde vsq̄ ad parū pedis digitū. ⁊ ista est causa quare in passionibus scie dolor extendit̄ vsq̄ ad illū digitū. inde est q̄ qui habent calcū in renibus sentiūt eodē loco pedis fornicationē ⁊ dormitationē p̄pter nerui opilationē. **U**nde nō p̄nt sp̄s debito mō currere ad illū locum. **D**olor aut̄ q̄nq̄ est in vna parte q̄nq̄ in vtraq̄ sed peior est in sinistra q̄ q̄n est i dextera. cuiꝝ ratio ē q̄ in dextera parte maior est calor. q̄ materiam ibi collectāz faciliꝝ digerit ⁊ dissoluit q̄ in sinistra vbi est minor calor ⁊ materia est magis cōpacta. **I**n hac passione mior est dolor pulsatio p̄ctura et ardor maxime in iuuenibus calide cōplexionis. maxime q̄n calor est in causa ⁊ valet in illo casu minutio sanguis in sophena vena scz que est sb canilla. patiens itaq̄ est purgandus et sanāndus sicut in arthetica. **C**auere aut̄ debet omnis sciaticus sicut ⁊ artheticus a nimia plenitudine cibi ⁊ potus et p̄cipue a coitu quia maxime acuit reuma ⁊ impedit digestionē p̄pter spiritum ⁊ puri sanguinis dep̄ditionē vt dicit cōstan. **P**urget itaq̄ post corpus interius ⁊ tunc localia ponant̄ exteriꝝ. aliter em̄ parum p̄dest medicina exteriꝝ nisi materia q̄ morbi est causa prius intrinsecus minuatur vt dicit cōstantinus dyascorides quoq̄ dicit multum prodest sciaticis si fomentatus fuerit locus doloris cuz calido fimo bouis. potenter enim desiccatur maxime si cū galbano et ture et aceto fuerit resolutus.

De podagra. Capitulum. lvij.

Dodagra s̄m cō

stan. est dolor pedū 7 maxime calca-
nei atq; plante cū distensione neri
atq; pulsatione. Nascit̄ aut̄ ex malis humoribus
ad calcaneū descendētib; q̄ si fuerint frigidi et
grossi nimia fit extensio atq; tumor. s̄ nō multū
pūgitiū dolor. nec pōt tñ magnus fieri tumor
q; pedes spoluti sūt 7 tenudati a carne et ideo
nō pnt multū tumescere. tumor em̄ nascit̄ i car-
nolis mēbris. hec passio nascit̄ in suauē vitam
ducentib; 7 quietā q̄ pax se exercitant. q̄ a su-
pfluis humorib; corpa nō emūdant maxie cuz
multū pmedāt atq; bibant ex talib; em̄ generā-
tur supflui humores q̄ reumatizāt ad pedes 7
maxie qñ sunt debiles supflua materiā expelle-
re nō valētes 7 maxie hoc accidit ex nimio co-
itu. totā em̄ pcathe nationē corpis coitus ipse
mouet vt dicit pstan. 7 calefacit 7 ideo mouet
humores 7 laxat neruos 7 rūpit. **U**nd accidit
q; eunuchi nō podagrizant. q; non coeunt. s̄ iſr
nec pueri nec mulieres nisi raro et hoc q; men-
struis expurgant. **U**n̄ yppoc. mulieres nō po-
dagrizant nisi forte menstrua defecerūt. **H**ec
infirmetas adueniēs iuuenib; in vere in .xl. die-
bus curat̄ s̄ si in autumno aduenerit 7 durare
rit vsq; ad hyemē difficile erit eā curare vt di-
cit in ampho. cui rōnez reddit pmentator s̄m
iudiciū astrologie sic. prima inqt̄ etas lune ca-
lida ē 7 humida. scda ē calida et sicca. tertia fri-
gida 7 sicca. q̄rta frigida 7 humida. **I**n prima
itaq; etate p caliditatē dissoluit̄ materia p hu-
miditatē diffundit̄. **I**n scda etate 7 q̄rta pser-
natur ipsa materia. **I**n prima aut̄ etate lunati-
onis sequētis pfecte digerit̄. **U**n̄ in scda etate
lunatiōis calide 7 sicce ex toto materia psumit̄
7 infra. vj. septimanas q̄ sunt .xl. dies plena fit
curatio maxie in estate. in autūno em̄ 7 in hye-
me materia ē nimis p̄pacta 7 inobediens dige-
stioni. **M**ateria igit̄ h̄ passionis p̄io purget̄.
deinde frigidis exteri⁹ in principio rep̄ciat̄.
nō em̄ sunt calida 7 dissolutiua. p̄poneda i p̄i-
cipio cum sit cā reumatica 7 si materia sit frigi-
da ne reuma plus ir̄itet̄. et ideo vtendū est in
principio rep̄cussinis fortiorib; in cā calida et
remissiorib; in frigida ne forte materia indure-
scar. deinde apponent̄ suffumigatōnes fomen-
ta 7 vnctōes calide v̄l frigide. put materia tūc
requirit. leui dieta 7 tempata patiēs vtatur. a
coitu semper caueat. leue et mediocre exerciti-
um iniungatur.

De apostemate.**Capitulum. liij.****A**postema ē su-

pfluoz humorū in mēbro aliq̄ colle-
ctio putrefactōez faciēs et tumores
vt dic̄ consl. **C**ontingit aut̄ mēbr; apostemari
aliqñ ex cā exteriori vt dicit p̄st. sicut ex p̄cussi-
one. vulnere. casu. fractura 7 p̄cussione. ab oib; em̄
talib; mouent̄ humores 7 ad locū sepe cō-
fluūt patientē q̄ mutuo se p̄culcātes calehūt et
putrescūt. **A**liqñ aut̄ ab interiori. s̄. ex abūdan-
tia humorū corruptoz q̄ sepe p̄fluunt ad locū
aliquē et p̄curūt 7 hoc dupliciter fit. q; aliqñ
ex adunatōne materie in p̄prio mēbro. aliqñ
ex fluxu materie de vno mēbro ad aliud. 7 ta-
lis p̄fluxus plures sunt cause sicut dic̄ p̄stā. pri-
ma est fortitudo mēbri expellentis. q; quedam
mēbra principalia 7 nobilia exonerāt se a sup-
fluis sicut cereb; ab hūore fleumatico se exo-
nerat atq; fumo. **S**ecda cā ē debilitas mēbri re-
cipientis. mēbra em̄ debilia recipiūt supfluita-
tes a superiorib; fortiorib; descendētes sic̄ cutis
caro zc. **T**ercia cā est mltitudo humorū q̄ cum
sint supflui in maiorib; venis refundūt ad mi-
nores mēbroz p̄similiū essentiā subintrātes et
qd̄ supfluit ad nutrimentū fluit ad membrū et
claudit̄ principalis via 7 facit apostema. quar-
ta est largitas meatuū p̄ q̄s facile fluūt humo-
res de mēbro ad mēbr;. **Q**uinta cā est liquidi-
tas humorū 7 subtilitas q̄ de facili motu facili⁹
diffundunt̄ 7 diffusi in aliq̄ mēbro recolligun-
tur 7 ibi artitudine mēbri coartati p̄culcantur
7 ad putredinem disponunt̄. **S**exta cā est sup-
positō mēbroz. q; naturalr̄ inferiora mēbra
recipiūt supfluitates supioz mēbroz sic̄ mēbra
capitis deponūt suas supfluitates qñz ad la-
certos 7 venas gutturis 7 sit squinātia. qñz ad
mēbra pectoris 7 sit p̄plemoma 7 pleuresis et
sic de alijs. **F**it aut̄ apostema hoc mō dū hūo-
res q̄ntitatiue peccātes 7 a calore vel a virtute
expelli nō valētes recepti in cōcunitatib; mē-
broz ebulliūt 7 putrescūt 7 sic̄ pasta i furno po-
sita ab igne desiccāt̄ i superficie crustulā q̄dā re-
cipit sub qua manet ita humor collect⁹ p̄ calo-
rem ebullitōnis quandā crustulā facit sub qua
latet humor putrid⁹ atq; tumet 7 talis tumor
dicit̄ apostema 7 aliqñ fit de v̄tuositate et d̄
bubo. aliqñ ex humore simplici sicut ex sangui-
ne fit fleumō. cui⁹ signa sunt. rubor ex colore s̄
guinis duricies p̄pter multitudinē 7 calozē aq̄-
siora p̄sumentē. p̄ssus. i. salt⁹ p̄pter v̄tuosita-
tē siue fumositatē ipellentē dolor p̄pter extēsiōez
caloz p̄pter calidā naturā tumor p̄pter materie ml-

72

titudinem. **F**it etiā sic apostema ex simplici co-
 lera ⁊ dicitur hirispila. i. sacer ignis p̄ antifrā-
 sim. **F**it ⁊ aliud ex colera pura ⁊ corrodit mem-
 bram cui insidet ⁊ dicit a medicis herpes essi-
 ominus quasi seipsum corrodens. **F**it p̄ simili
 modo apostema de fleumate et dicitur zimia
 siue palus quia sicut in palude est multum su-
 perfluitatis ⁊ limositatis ita in hoc apostema-
 te cui si impesseris digitum cedit impressioni.
 quia per fluxibilitatē digito imprimenti cedit
 ⁊ in medio foramen apparet quasi signus fora-
 minis sed postea remoto digito dum materia
 redit ad medium totum illud iterum adimple-
 tur. **S**unt apostematis signa albedo. quia
 materia est alba mollicies. quia materia liqui-
 da. ⁊ dolor lentus quia materia frigiditate sua
 minuit sensibilitatē. **C**ontraria sunt signa in a-
 postemate de colera rubea. q̄ calor est multus
 cū materia valde calida. rubea cum citrinitate
 quia colera non est rubea sed crocea. magnitu-
 do adest doloris ⁊ p̄cture. q̄ materia est acu-
 ta. ex melancholia fit apostema ⁊ si materia tota
 fuerit extra fit sclerosis si partim intra et partim
 extra fit apostema. q̄ dicit cancer ad similitu-
 dinem cancri. sicut enim in cancro dorsus emi-
 net ⁊ brachia sunt extensa in lateribus. ita in h̄
 apostemate quidā est tumor vice dorsus ramu-
 sculi vero humorū sunt hinc inde expansi vice
 brachiorū. paulatim etiam serpit corrodendo
 carnem ⁊ nervos insensibiliter ad modum can-
 cri. **U**n̄ signa illius sunt ingens duricia q̄ cuz
 sit materia terrestis et melancholica multuz est
 compacta. color est lividus quia materia non
 est ex tota nigra. calor est paucus aut null⁹ p̄-
 pter eius insensibilitates. q̄ materia duas ha-
 bet mortificationes q̄litates. s. frigiditatē ⁊ sic-
 citatem. corrodit autē semp carnē suam ⁊ corru-
 pit vsqz ad radices nervoz et etiam inficit ip-
 sa ossa q̄ attingit ⁊ ideo morbus iste pestifer ē et
 durissimus ad curandū. **I**nter ista autē corrosi-
 ua apostemata talis est ordo. q̄ noli me tange-
 re cancerosum est apostema in facie et corrodit
 paulatim sed min⁹ alijs. **S**acer h̄o magis. ad-
 huc magis lupus. maxime h̄o hirispila. fistu-
 la h̄o non corrodit sed putrefacit interi⁹. car-
 nem. s. ⁊ nervos p̄trahit ad sanie ⁊ q̄nqz cor-
 rumpendo nervos dissolvit ossa. **A**ccidit autē
 frequēter ex vulnere male custodito q̄ suppo-
 sitū os sanie inficit. **U**n̄ nutrimentū adueniēs
 in sanie p̄mutat sic rumpit superficies ⁊ fluit. a-
 liq̄n autē p̄solidat aliq̄n itez rumpit et si fuerit
 multū inueterata vix curat. **I**n circuitu autez
 vulneris sepi⁹ multa orificia inveniunt ⁊ orū-

tur. **H**abet em̄ fistula interi⁹ vulnus p̄furduz
 in superficie h̄o angustum atz artum. **C**ancer
 h̄o ecduerso. exteri⁹ multum p̄z interi⁹ angu-
 statur. ⁊ ideo difficili⁹ est ad curandū. Aliquā-
 do nascit fistula ex reumate siue vulnere p̄ce-
 dente. aliq̄n ex apostemate male curato ⁊ ma-
 xime q̄n nimium humectat ⁊ sūt diuersa fora-
 mina aquā diuersi coloris emittentia mō albā
 mō citrinā. ⁊ si foramina in vno loco claudunt
 in alio nascunt. **S**ūt ⁊ alia apostemata que ex
 opposita materia generantur tv ptz in antrace
 que p̄stan. vocat carbunculū. q̄ vix vt carbo.
Fit autē de materia valde furiosa ⁊ venenosa ⁊
 de materia p̄posita q̄d patet p̄ lineas diuerso-
 rū color. **H**abet em̄ virgulatam formā ⁊ sūt
 ibi quedā rubeę linee sanguineę. ⁊ quedāz cro-
 ceę colizice. quedā subalbide ⁊ fleumatice que
 dam livide melācolice. quedā flauę a salso fleu-
 mate ⁊ sic de alijs humoribz innaturalibz. **S**i-
 gna autē antracis dolor intollerabilis arsura et
 punctō in p̄fundo in capite apostemat⁹ s pu-
 stula quedā oritur siue vesica p̄tendens calo-
 rem attestantē humori dominātū. **I**n collectō-
 ne autē virgulata forma diuersis coloruz lineis
 distinctū. videt etiā quasi trabi ad fundū cum
 quodā filo adherente sup̄ficiē vesicę ī medio.
Ad curationē itaqz apostematuz solent appo-
 ni in principio percussiva nisi materia fuerit
 furiosa et venenosa vt in hirispila et antrace.
 nam in talibus nō sunt apponenda percussiva
 sed potius mitigatiua ne materia venenosa re-
 p̄cuciat ad interiora mēbra ⁊ mai⁹ inferat no-
 cumentū. deinde q̄n apostema ē in statu solent
 apponi solutiua. remolitiua ⁊ maturatiua. ap-
 to h̄o apostemate siue rupto ⁊ educta sanie
 sistenduz est mūdificatiuis tandē p̄solidatiuis
 et bone carnis regeneratiuis. **A**d alia aposte-
 mata q̄rū sint homata sūt peiora ad fortiores
 medicinas p̄cedēdū est sic p̄tra cancrū ⁊ fistu-
 lam ⁊ h̄mōi. ibi h̄m materia peccantes patiens
 primo interi⁹ ē purgand⁹ deinde localibz reme-
 dijs insistentū. p̄tra cancrū vero vitiuis ⁊ car-
 nis mortue corrosiuis ē vtendū. p̄tra fistulā de
 siccatiuis ⁊ p̄sumptiuis ac sanie mundificati-
 uis q̄ si nō p̄sunt cyrurgie p̄mittant. tuti⁹ em̄ ē
 vt aliq̄ p̄ticula corpis sani corrupta viat vel
 p̄cidat q̄ reliq̄ ps in postez corruat. **C**ōtra
 apostemata h̄o venenosa sicut p̄tra antracēz
 cito ⁊ caute ē remediū apponendū q̄ cito infici-
 ſiūt nisi solerti⁹ succuratur. **C**ōsiliū igit ē vt in
 principio si aliud nō impediatur. fiat fleobotto-
 mia in eadē pte in proximiori fronte loci collectō-
 nis. minuire em̄ in pte opposita in tali casu nō

est tutum ne materia trabat ad corpus vel ad membrum nobile cum sit venenosa. tunc necesse est vt tyriaca cum vino calido pos offeratur et super locū doloris liniatur q̄ si probata fuerit tyriaca et verū fuerit antrax materiam siccā venenosam extrahet et ita desiccabit q̄ potēit ipsam puluerizare ad modum cineris et tunc recens est apponēda sepi⁹ donec rumpatur apostema quo rupto nō est timendū periculū. Idē facit vitellam oui cum sale pistatum et frequēter apostemati appositum dolorem em̄ mitigat et apostema rumpit vt dicit cōmen.

De vlcere.

Capitulum. lxi.

Ulcera dicuntur

Quedam vesicule que ex incutaneo humore sepius i corpe vndiqz oriuntur et vocantur ad constā. in sine viatici vlcera eo q̄ in superficie cutis acumie humoris faciunt solutōem cōtinuitatis quoz materia ē subtilis humiditas sanguinis vel colere ab inferioribz ad exteriora vi nature vel sinthomatis vsqz ad exteriorē corpis superficie demandata talia vlcera cutem defedant pruritu et titillatōem in carne generāt. cutem a carne eleuant et aliqui si continua sunt lepre periculū preconizant. qui ab eis liber esse desiderat interius purgari a supfluis calidis et infectiuis humoribz nō omittat. deinde balneis siccis et mediocriter consumptis huiusmodi qualitatē et q̄ntitatē humoris carnē et cutē vlceraantis se exponat. crapula ⁊ dieta nimis laxa se cōtineat. labore et exercicio se nō subtrahat.

De pustula.

Capitulum. lxi.

Pustule siue papule dicuntur

quedam apostematice collectōnis supfluitates in exteriori corpis superficie minutatim et particulariter generate. natura sibi supflua et nociua ad exteriora corpis expellēte q̄ sepe a supfluitate passibilis corpis ⁊ nutrimenti pullulāt. et iō merito sapientes pustulas siue papulas eas vocant vt dicit Remigi⁹. et iō dicunt pustule q̄ sūt q̄dam pue vesice vel vesicule putredinis virulēti et vrentis intrinsecus cōtētine vt dicit ysi. et etiā cōstā. Dicunt aut pustule varioli in puul. et etiā aliqui i adultis. i puulis aut tales pustule sūt salutifere ⁊ future salutatis p̄nūcie vt dic p̄metator ibi. Varioli de sanguis putridi nascuntur corruptōe ⁊c. Si ei in puulis vel i adolecētibz nō erūperēt de futura lepra esset i posterū formidandū. Fuit em̄ i puulis ex sanguie mēstruali q̄ i vtero

alebant q̄ vi nature expellitur ad exteriora et sic a futuro periculo liberatur. Similiter cōtingit in adultis et in senibz in febre circa crisim tales pustulas erumpere vi nature naturā febris ad exteriora expellēte. et ideo nec i istis nec in illis debet fieri repulsio ne materia trāsserat intus cum sit quodāmodo furiosa. circa oculos tñ faciendā ē in hoc casu lenis repulsio ne sanies pustule aliquā ledat tunicā oculi vel pupillam. In omibz etiam alijs locis cautus medic⁹ trahit naturā ad exteriora q̄stum potest preterq̄ circa oculos. ibi em̄ est materia repcutiendā et alias deducēda ne ex furiosa et violēta materia tenera ledatur substantia oculorum. Caueat etiam nutrix vel medicus tam in paruulo q̄ in adulto ne talium pustularum vesicule vel propter pruritu vel propter aliud rumpantur seu aperiantur ante tempus maxime circa faciē ne perpetuo deformes remaneant in facte cicatrices. Alijs multis de causis pustule in corpore oriuntur nunc ex materia flemmatica albe et molles et fluide. nunc ex materia colerica aspere pungentes et dure nam colericus humor inter carnem et cutem diffusus suo colore et acumie cutem aperit et mordicat et infinitas pustulas in cutis superficie generat sed parue sunt ac modice ad modum grani milij. et ideo talis passio sic vocatur ab auctoribus herpes milij vel granulofus. Undecunqz proneniunt tales pustule si sunt frequentes et continue primo expedit vt materia peccans debita purgetur medicina deinde si corpus fuerit plectoricum fleobotometur siue ventoset debitis balneis desiccatiuis et cōsumptiuis vngentis cōgruis patiens adiuetur.

De scabie.

Capitulum. lxiij.

Scabies est corruptio

cutis ex corruptis hūoribz in tercutaneis corpi cū deformatōe lesionē inferēs. sepe ei vt dic p̄stā. natura m̄alos hūores expellit ad superficie corpis vt mūdificz interiora. q̄ si fuerit subtiles et liquidi defacili sudore ⁊ fumo dissoluit. grossi hō ibi cute pmanēt et corpi scabiē introducūt. hūor hō sic inclusus int cutē ⁊ carnē si coleric⁹ fuerit et intrusus scabiē inducit siccā n̄ saniosā cū fissura prurigie et pūctura. Si hō fuerit hūor flemmatic⁹ albam grossā ⁊ squamosā ⁊ sine pruritu magno scabiem facē psuevit. Scabies at hūida saniosa cū delectatōe prurigiōsa calidū sāguiem mixtū cū colera demōstrat. Frequē aut accidit ex nimia corpis repletōe. frequē etiā ex egnitudine pcedē

te. Unde virius sequitur depressio et superfluitatum incrementum. Fit etiam quibusdam inueterata scabies ex splenis vicio et talis defacili reciduat. scabies aut cum desiccatis et consumptiuis et mundificatiuis intus et exterius est curanda.

De impetigine.

Capitulum. lxiij.

Impetigo est intercutanea humoris corruptio immutationem cum pruriginem cuti inferens. Colerica enim superfluitas quedam fumosa ab interioribus ad exteriores carnis superficie reiecta. cutem inficit et eum minutissimis pustulis replendo scabiosam quasi furfure dispersa scissam et pruriginosam efficit. et hec infectio de materia colerica vel melancolica nimis intensa aliquando ortum trahit ut dicit constantinus. Et dicitur hec passio impetigo quia titillatōe et pruritu maxime cutem et carnem ledendo impedit. Dicitur et serpigo quia ad modum serpentis serpit in cute vndeque atque repit et cutem quam inficit quibusdam squamis post scalpationem reddit fedam. Hec passio aliquando ad modum cinguli superficie membri vndeque circūcingit et talis impetigo vel serpigo herpes cingulus a medicis nuncupatur. Impetigo tamen differt a serpiginem quia fit de magis impetuosa materia et ignita quia de colera et ideo oblonga facit foramina et stricta. sed valde pura et semper mouetur sursum sicut ignis serpigo de minus ignita et ideo non mouetur sursum sed circūcingit membra et circūquaque se diffundit. Unde dicitur quasi serpens per gyrum hec passio est curanda subfumigationibus et balneis aperitiuis et consuptiuis mundificatiuis et exercitiuis similitudine et vngentis. Inungatur cum succo ebullientis sabuci iappacii fumi terre et humore. postea balneum aque dulcis assuescat ut dicit constantinus. dicitur autem quod contra hanc passionem valet sputum hominis quod diu est ieiunum. Huic passioni semper associatur prurigo seu pruritus quidam immoderatus fricationis et scalpationis appetitus falsam quandam delectationem ingerens ex fumo calido et acuto mordicantem cutem a materia calida resoluta. falsa autem talis delectatio et nociua est quia cutis inducit ulcerationem et discontinuationem et semper in fine lesionem ingerit et dolorem.

De lepra.

Capitulum. lxiij.

Lepra est membrorum corruptio et humorum initium habens. a vasis et complementum in fontibus sive extra vasa. nam corrupto humore nutrimentali defacile corrumpunt membra que ex hu-

moribus nutriuntur. omnis autem elephanta sive lepra secundum constantinum habet principium principaliter a corruptione melancolie. Unde dicit constantinus. lepra est passio frigida et sicca nascens ex colera nigra intensa et putrefacta apparens in superficie corporis. nascitur enim de quatuor humoribus putrefactis sed tamen intensis et corruptis et in coleram nigram commutatis ut idem ibidem. Putrefactio autem humorum quibus admiscetur melancolia propter eius qualitatem frigidam et siccam putrefactioni repugnantem non potest compleri in venis sive in vasis quoad usque incorporari et moram faciat in membris in quibus completur putrefactio ex qua sequitur ipsa lepra. Melancolicus enim humor propter suam duriciam et compactiorem longam moram expetit ad sui putrefactionem. si autem in venis aliquo casu putresceret potius febrem quam lepram generaret. Diuersificatur autem lepra. iij. modis secundum. iij. humorum mutuas intermixtionem. Est enim vna species ex pura melancolia et hec proprie dicitur elephanta ab elephante animalis maximo sic vocata propter morbi maximum nocuum quod infestat patientem. Unde hec passio durior est ceteris tamquam compactior et difficilior ad curandum et repugnandum. Secunda fit ex melancolia et fleumate et hec dicitur tyria vel serpentina a tyro serpente quia sic serpens talis defacili dimittit spoliū et est squamosus sic patientem lepram defacili excoquat ex cutis superficie et resoluitur in quandam squamam. Tercia species fit ex melancolia sanguis infectio et de alopecia et vulpina. allopes enim grece vulpes dicitur latine. proprietates est propter calefactionem sanguis in epate estiuo tempore depilari sic patientes istam lepre spem a supercilij et alijs pilis corporis depilari et spoliari notabiliter consuevit. Quarta est species ex colera rubea corrupta in membris cum melancolia. et de leonina a leone tali animalis calidissimo et fortissimo. Sed hec species lepre causatur ex humore feruentissimo et super modum malicioso et ideo more leonino corrodit et destruit omnia membra. Est igitur ex melancolia corrupta principaliter elephanta. ex corrupto fleumate tyria sive serpentina ex corrupto sanguine allopicia seu vulpina. ex colera vero rubea pessima leonina. He quatuor species lepre habent quedam signa communia et quedam specialia quibus ab inuicem distinguuntur. Anuersaliter autem hec passio talia habet signa. caro in eis notabiliter est corrupta et species immutat. rotundat oculi et palpebre corrugant. aspectum habent scintillatē maxime in leonina. angustiant nares et prebent vocem rauca efficit potissime in elephanta. tuberositates crescunt in corpore. multa minuta et dura et rotunda. crurium fit quedam in

sensibilitas et etiā alioꝝ extremorū. vngues in-
 grossantur cuz quadā inequalitate et quasi sca-
 biosi efficiunt. Item cōtrahunt digitorū arti-
 culi et manus quasi aride efficiuntur. corrupi-
 tur eorum anhelitus et eius fetore sepius sani
 corripuntur. carnis et cutis superficies redditur
 vinctuosa intantū vt si aqua supfundat nō ma-
 defcit cutis sed elabit quasi a cozio madefacto.
 pruritus quādoq; cum scabie quādoq; sine
 scabie patiunt. maculis varijs nunc ruffis nūc
 liuidis nunc nigris nunc subabidis in cozpe re-
 sparguntur. tybie illoꝝ maculis et pustulis preci-
 pue supabundant. nunc apparēt nunc dispa-
 rent. nunc exterius erumpunt. nunc interius se-
 pfundant. si hō inter pustulas tybiarū semp-
 vnam maiorē ceteris inueneris signū est lepre
 cōfirmate. Signa autē lepre maxime cōfirmate
 apent in extremitatibus vt in pedibus crumb⁹
 et in facie et p̄cipue in musculoz cozpis cōsum-
 ptione 7 minoratōe. Preter istas cōditōes le-
 pre cōmunes q̄libet spēs lepre hz suas pprias
 2 7 spāles. Nā patiētes leoninā habēt colorē ma-
 gis croceū et citrinū et oculos magis scintillan-
 tes et eminētes et etiā multū. mobiles. Autem
 hnt alijs asperiorē scissam sepe et diuisam. pre-
 alijs etiā sunt puriginosi 7 in fine et i om̄ibus
 3^m membris plus corrupti. Patiētes hō allopiciā
 ex toto depilant eoz cilia et supcilia valde tu-
 ment et inflant eoz oculi et valde rubēt. pustu-
 las i facie ruffas hnt. ab eoz pustulis sanguis
 cū sanie sepe manat. nasus in talibus incrassat⁹
 et deficit odorat⁹. fetet valde eoz anhelitus et
 maximā corruptōem sustinet in gingiuis. Patiē-
 tes tyriam tuberiositates et pustulas hnt mol-
 les. mollem et subalbidā hnt cutem ac tumidā
 et quodāmodo relucētē squamositatē nō mo-
 dicam et pedicularum vermiū multitudinez.
 has et alias pessimas hnt cōditōnes q̄ ex fleu-
 mate corrupto originem sortiuntur vt sputa im-
 munda viscosa et saniosa et nares obturatas
 et hmōi. oculi eoz lacrimantur et fluunt prop̄
 supfluitatis humidā resolutionem. putrefacti-
 onem patiunt. labiorū et gingiuarū et trachee
 arterie patiuntur asperit atē et efficiunt rauci
 sanguis post fleobotomiā in liquidam defluit
 substantiā. illud autē qd̄ est solidum ē album vel
 subpallidū cum lauatur cito coagulat et in ml-
 ta quantitate. Patientes hō elephantiā colorē
 7 habent emulum. faciem plumbeam. cilioꝝ pa-
 tiunt depilatōem. oculi eoz rotundantur. na-
 res p̄stringuntur. musculi consumuntur. 7 hoc
 est commune in omni lepra in sicca plus q̄ in
 bumida. insensibilitatem maiorū digitorū

precipue patiuntur. tarde venit ad augmentū
 sed cum venerit inducit scissuras. sanguis extra-
 ctus liquidi coloris vel subnigri cito coagulat⁹
 et q̄nto magis fricatur tanto magis denigrat⁹
 et induratur. in medio sunt quasi vene albe. vel
 q̄si rami neruorum et illud est commune in om-
 ni lepra. Nascit lepra a causis varijs preterq̄
 ab humorib; p̄dictis sicut ex cohabitatione et
 conuictu et frequenti cōfabulatione cum lepro-
 sis. contagiosus em̄ est morbus et alioꝝ in-
 sectiuus. Accidit etiā ex accessu et coitu muli-
 eris statim a leproso precognite. q̄nz accidit ex
 primis generantib; vt ex corrupto sanguine le-
 prosa generantis. Unde hec contagio quasi in
 re hereditario transit ad ipsam prolem. Aliq̄n
 etiā accidit quando concipitur fetus tempo-
 re menstruozum. vel quando ex corrupto lacte
 mulieris leprose nutritur fetus. Aliquando ac-
 cidit ab extrinseco sicut ex aere corrupto et in-
 secto ex mala dieta vt ex cibis melancolicis ni-
 mis frigidis et siccis vt ex carne bouina. asinina
 vsina et huiusmodi. Aliquando accidit ex ci-
 bis nimis calidis vt ex nimis diurno vsu fortis
 alliate piperate et huiusmodi. Aliquando acci-
 dit ex cibis corruptis et corruptioni obedienti-
 bus vt ex carne porcina granulis infecta et su-
 perferminata et vino impuro et corrupto. Ali-
 quando ex morzu alicuius reptilis humorum
 et membrorum substantiā corrupētis. Istis
 et alijs modis sepe viciū lepre in hūano cozpe
 generat sed quocūq; mō generat vix est cura-
 bilis nisi dīna manu postq̄ p̄fecte cōfirmatur.
 palliari tñ potest et precaueri ne destruat ita ci-
 to. Caueat itaq; patiēs a nocuis p̄cipue a ci-
 bis melācolie generatiuis et etiā a cibis intēsi-
 ni sanguis. subtili ergo dieta et cōueniēti nutri-
 atur nō corruptibili neq; cōuertibili. Si autē san-
 guis sit causa vt in allopicia p̄tio d̄z fleoboto-
 mari. deinde purgari debita medicā. i alijs autē
 spēs p̄tio d̄z p̄cedere farmacia et deinde si ne-
 cesse fuerit sequat fleobotomia aliē nō. qz aliē
 noceret. vt dīc constā. Debitis ergo et cōgruis
 medicinis d̄z vti interi⁹ 7 debitis emplastris et
 vngētis exterius vt sinthomatib; occurratur.
 Ad curatōem hō lepre vt saltē palliatōz valz
 maxie vt dicit plateari⁹ serpens ruffus ventrem
 habēs albū. si euacuato veneno. cauda scz p̄ci-
 sa 7 capite ablato coctus cū porris i cibo frequē-
 ter assumat. eodem modo si vinum in quo diu
 putruent patientibus sepe propinetur. Hec
 enim medicina vtilis est multis morbis vt pa-
 tet in ceco de quo narrat idem q̄ vxoz dedit ei
 serpentem cum alijs comedere pro anguillaz vt

eum interficeret quem appositum comedit et multo sudore emisso visum recuperavit.

¶ Demorphea.

¶ Capitulum. lxxv.

Morphea est ma

cula in cute veniens ex nutrimenti corruptione. quod enim lepra est in carne hoc morphea est in cute. Morphea autem alia est alba ex fleumate. alia nigra ex melancolia. alia ruffa ex colera siue sanguine. Ista autem que est ex melancolia et flumate difficilis est ad curandum. sed ista que est ex sanguine facilior est ad curandum. Tunc autem morphea incurabilis est quando cutis faciei puncta ac sanguinem non emittit. Si vero sanguis fuerit subsecutus curabilis iudicatur. Morphea igitur tota in cute est sed lepra in carne et in cute. Hec eadem infectio parum differt a gutta rosea que inficit faciem quibusdam paruis et mollibus pustulis que ex viscosis humoribus sanguineis et colericis intercutaneis generatur. Hec passio primo sanguis subtractione minuat et interiorum humorum mundificatione curetur. deinde subfumigatione et balneatione facies fomētetur et poris apertis materia intercutanea euaporetur. deinde mundificationis et de siccationis locum patiens abluatur. unguentis etiam debitis inungatur. Dicit etiam Plinius quod contra istam infectionem valet unctio calidi sanguinis lepotorum. Nam sanguinem intercutaneum diuidit repperit et consumit. Super omnia autem contra huiusmodi passionem humoris intercutanei valere dicitur fumus terre in balneis subfumigationibus in potione et in succis. Potui enim datus scabiem pustulas et pruriginem mundat humores superfluos inter carnes et cutem desiccatur vel ad leporem dispositos iuuat.

¶ De veneno vipere.

¶ Cap. lxxvj.

Deterpassiones

super notatas accidit homini gravissima et periculosissima mors per venenum et passio. venenum autem cum ex tota sua specie complexioni hominis sit contrarium. subito interficit nisi remedium citius apponatur. Venenum autem aliud accidit ex corruptione ciborum et potuum. aliud ex moribus reptilium ut serpentium et quorundam animalium. quorum humores et dentes sunt humano corpori venenosi. Venenum autem aliud est calidum et siccum sicut venenum tyri et vipere et bimodum. Quodam autem frigidum et

siccum ut scorpionis quodam frigidum et humidum sicut aranee. venenum autem serpentis variatur in malicia. ut dicit Avicenna in c. de venenosis. Nam venenum masculinum fortius est et acutius quam femininum tamen femini serpentes plures habent dentes quam masculini et ideo putantur deteriores ut dicit Avicenna. Item venenum senum perit est quam iuuenum et magnorum quam curtorum in eodem genere et acutum est illorum que habitant in montibus et in siluis quam illorum que habitant iuxta litora et iuxta aquas. Item perit est venenum quod effunditur a vacuis. et a ieiuniis quam repletis. Item deterius est et acutum in estate quam in hyeme. citius enim et facilius pungit serpentes in meridie quam in mane et in die quam in nocte. quia calore resoluit venenum usque ad extrema et in frigore et in frigido tempore quasi in uno loco congelatur. Venenum autem tyri et vipere et aliorum quorundam serpentium quibus sit calidum accidit tamen morsibus ab eis stupor et frigiditas propter mortificationem et extinctionem caloris innati per contrarietatem veneni. Calor enim naturalis sua sparsione et inflammatione calefacit corpus que repressus et qui extractus vi veneni extremitates calefacit. unde venenum calidum non aggregat sanguinem cordis calidum. Resolvens calorem innatum. mortificat ipsum. Venenum autem reguli et basilisci tamen est violentum quod adhuc existens in corpore adurit totum super quod incidit. Tamen in circuitu cauere ei nihil crescit nec virescit. Aues volantes ex opposito cauere sue subito inficit. et ovis animal sibi appropinquans stupefit nec movetur. Solo veneno aspectus eius flatu siue sibilo cadit vel moritur et ille quem mordeat liquet et inflatur et emittit virus et subito moritur. tamen etiam fortitudinis est venenum reguli. quod etiam si hasta eum tangeres per haste longitudinem veneni sentires violentiam sicut narrat Avicenna de quodam qui cum lancea tetigit vermem talem in india et statim cecidit mortuus cum animalino suo. Signum autem lesioni si ipsius basilisci est subita transmutatio corporis in viridem colorem et mors inopinata. In loco ubi regulus commoratur venenum aspidis perniciosissimum est. Interficit enim sepe infra duas horas vel tres. Cuius morsus signa sunt ista. coloris cutis subita alteratio singultus multiplicatio. membrorum repentina infrigidatio dormitio. et palpebrarum profunda clausio. sicut prouocat immoderatam. videtur patienti quod moriatur sola siti. Venenum etiam cuiusdam aspidis qui dicitur spuens eo quod interficit per sputum suum ita est violentum quod interficit omnem viuum quod tangit illud sputum. interficit enim prius quam sentiat. Sentit tamen lesus dolorem in principio circa viscera et accidit venenatis tenebrositas oculorum et clausio et profunditas somni cum spasmo et torsione colli et pul-

su inordinato nec valet cōtra illud venenū aliq̄
 medicina nisi sola cōbustio mēbri in quo ē. vel
 p̄cisio membri qz cōbustio exurit et constringit
 meatus ne venenum valeat ad cor penetrare.
 Venenū etiā draconis multū est venenosum
 et maliciosum. cuius venenositas maxime est
 in cauda et in felle. Illud venenū sequit̄ maxia
 grauitas corporis. inflant̄ labia et accidit verti-
 go et tenebrositas oculor̄ et destruit̄ ratio mo-
 tus fit inordinatus et debilitas virtutis subsequi-
 tur. Venenum scorpionis est mortiferū nisi ci-
 tius occurrat arsurā et puncturā generat circa
 membrum vbi est punctura et cum pueniat ad
 cor patiens sincopisat et resoluit̄ in sudorē. tā-
 dem cōstringit cor et sua frigiditate cōgelat. ex
 quo sequitur mors et destructio aīmalis. Que-
 re infra. de scorpione libro penultimo.

De morfu canis rabidi **C**api. lxxij.

Morsus aut̄ rabi-
 di canis est mortifer et venenosus.
 Nam vt dicit constā. canis frigidus
 est et siccus cui colera nigra dñatur. q̄ mutata
 et putrefacta et dñans corpori. canem efficit ra-
 biosum. Fumositas em̄ resoluta ex nigra cole-
 ra iā incensa inficit cerebrū vñ cū discurret ad
 diuersas ptes eas inficit et efficit venenosas.
 vnde cum aliquē momorderit et salua vene-
 nosa subintrāte locū morfusionis inficiūt humo-
 res et spūs et cōtrahit venenū infixū ad locū
 cōsilem sue generatōis scz ad cerebrū et efficitur
 hō rabiosus q̄ si aliū momorderit eum inficit et
 etiā rabiū illum facit. Vñ tale venenū est sum-
 me piculosū tū qz diu latet. tū qz se multiplicat
 Aliqñ etiā latet vsqz ad āni renouatōem et tūc
 eadē die et hora q̄ fuit infixū. caput petit et fre-
 nesym facit. Hanc venenositatē sensu nature
 p̄cipiūt alij canes et fugiūt rabiōsū et latrāt su-
 per ipm̄ ad terrēdū eū vt dicit constā. qz sentiunt
 eū sibi cōtrariū et nociuū. Accidit aut̄ hec vene-
 nosa rabies maxie ī autumno qz tūc melācolia
 rōe similitudis multiplicat̄ et est ī vere. qz p̄ colorē
 t̄pis dissoluit̄ et nō cōsumit̄ et ita p̄ cōculcatōz
 intēdit̄ et egredit̄ p̄ter naturā. Tāte etiā vene-
 nositatis ē lingua canis rabidi qz facit canē na-
 tantē sic ebriū et apto ore lingua depēdēt et sa-
 liuā cōtinue emittēte incedentē q̄ cadēs in aq̄s
 ipas inficit et bibētes ex eis ydropicos efficit et
 furiosos. Alias pprietates canis rabidi q̄re in-
 fra de cane. Morsus aut̄ a canibz vidēt in somnis
 terribilia et sunt timorosi. stupidi. sine cā irascū-
 tur. ab alijs videri timēt et etiam sicut canes la-

trant et sup̄ oia timēt aquā et abhorrēt. et tunc
 hec passio vit̄ curat̄ huc vsqz constan. Sūt eti-
 am multa alia venenosa et venenorū picula sed
 de his specialiter mentio habet̄ in diuina scri-
 ptura. et ideo de alijs suspēdendz est quo ad
 presens opusculū ista vice. Hoc solū hic arbi-
 troz aduertendū qz venenū multa et infinita in-
 cōmoda ī corpe operat̄. Cum em̄ tota sua spe-
 cies nature et cōplexioni hūane sit cōtraria qñ
 p̄ualet in corpore totam naturā distempat sp̄i-
 ritus et hūores corrūpit et alterat. sui malicia et
 acumine. qd̄ nobilius ē in corpe scz regionē cor-
 dis primo aggredit̄ et impugnat aīalem sp̄i-
 ritum suo acumine p̄cutit in cerebro et p̄turbat.
 sensuū organa et corū opatōnes subito debili-
 tat. neruos cōcutit et vulnerat venas et arteri-
 as inficit asperat et corrugat torturā et arsurā
 et mordicatōem in interioribz generat. substan-
 tialē cordis et epatis hūiditatē nūc incēdit. nūc
 cōgelat. nūc dissoluit. nūc resoluit. nūc penitus
 cōsumit et desiccāt. dum interiora cōburit. exte-
 riora infrigidat et ecouerso. sepe corporis sup̄fici-
 em vehemēti calore exteriorius afficit. et cū poten-
 tiali frigore sanguinem in venis cordis mortifi-
 cat et p̄strigit sui diffusioē. p̄ mēbra corpe intus
 mescit. nūc etiā pallet. nūc licet. nūc viret sub-
 ito. nūc nigrescit p̄ macularū diuersitatē corporis
 exteri⁹ inficientē sup̄ficiē. et interior malicia in-
 notescat et abhomiātoz et nausēā horribilē sto-
 macho ingerit et ipa vitalia membra acumine
 suo penetrat et corrodit. p̄pter qd̄ natura ei⁹ im-
 petū ferre nō sustinēs. deficit vltio et succūbit.
 corpe p̄dominās hūores ī sui similitudinem cōuer-
 tit et venenosos et noxios ipos efficit et iō peri-
 culosū ē tāgere corpe. q̄ veneno sūt infecta. per
 euaporatōem sepe inficiūt et corrūpūt oia que
 sibi sūt. p̄p̄inqua. Sepe aut̄ cōtingit qz venenū
 ī se cū sit nat̄e horribile et inimicū appetit̄ a na-
 tura nō. p̄pter se. sed p̄pter aliqd̄ dulce et ami-
 cum nature cui est admixtū. qz sepe sub sp̄e dul-
 cis et sapidī. occultat̄ et latitat vis veneni. Et
 iō docet constan. vt hō qui timet venenū. nō so-
 lū caueat a fetidis et amaris. verū etiā a dulci-
 bz et saporosis salsis et acetosis et cōsimilibz.
 qz sub talibz q̄ appetit̄ natura. sepe veneni ma-
 licia palliat̄. Docet et̄ constan. p̄ effectū coḡscere
 qñ venenū in cibus vel in potibz est assumptū
 Si quis inq̄t in cibo vel potu senserit arsurā
 et subsecutus fuerit cito spasmus vel tumor in
 digito vel in vngula. venenosus est et mortale.
 Ex quo etiā apparet signū veneni in digitis et
 vnguibz q̄ fiunt ex fumositatibz cordis. signū ē
 qz venenū iā p̄ualuit circa interiora ex q̄ iam se

diffundit ad extrema. Et sequitur ibidem. Si
milititer si ore hauerint et salinā effluere fecerit
et labia formicauerint. in lingua ardor fuerit et
sudauerit. precordia p̄strinxerint et obtenebra
uer ut oculi. oportet vt festinet ad medicinam
alioquin cito morient. Est igit̄ generalis medi
cina cōtra venenū in corpore sumptū vt primo
vomitus. puocet et hoc superius vel p̄ distere
inferius. venenosa materia euacuet. deinde ty
riaca q̄ veneni repressiua est et cōsumptiua cuz
vino decoctionis ruthe offerat et hoc tribus die
bus deinde debet purgari et balneari s̄m exigē
tiam veneni. ad vltimū debet fieri fleobotho
mia. diēta d̄z ordiari vt nutriat̄ vinctuos 7 opi
latis meatibus ad cor ne vapor venenosus possit
ad cor exalare. valēt itaq̄ i hoc casu nuces ma
gne 7 anellane. ficus sicce. attrahūt em̄ venenū
et cōsumūt. et ideo valent ante prandū 7 post
Dicit etiam cōstan. q̄ multū valet balsamum
cum lacte mulieris cōtra arsurā et dolorem ex
rebus venenosis. Item ibidem sequit̄. andro
manth⁹ dicit nullā fuisse causā cōficiēti tyriacā
nisi ad destruendū res venenosas. quod tribus
modis fit q̄ venenū desiccet et cōsumit. multa
em̄ recipit desiccatiua. Item venenū virtute
sua expellit. q̄ multa recipit que occulta pprie
tate veneno cōtrariant. Item mēbra cōfortat
et ideo eis cōtra violentiā veneni ad resistendū
vires attribuit multa em̄ recipit confortatiua.
Qd si tyriaca haberi nō poterit et piculū est i
mora alleū. vt dicit cōstan. cōquasset et vsq̄ ad
dissolutōez em̄ gallia crassa decoquat. et ius de
tur ad bibendum. veneno em̄ repugnat et mi
ro mō interiorē arsurā mitigat. et ideo tyria
ca rusticorū allū nūcupatur. Sine alleo dicitur
valere ius galline s̄m cōstā. Dicit etiam i libro
de simplici medicina. quedā repugnāt veneno
ipm̄ attrahēdo ab interioribus calore 7 subtilita
te substātie sue sicut gallus et gallina fissa. sup
posita venenoso morsui. Quedā repugnāt si
militudie et subtilitate substātie sue. cōtra sub
stātiā veneni. et iō sua similitudie venenū ad se
attrahūt vt caro tyri quadā pprietate occulta.
Repugnāt etiam quedā composita et simplicia
efficia et virtute. sic calamentum succus canlis.
orobi. grana. citri. yperiton. nasturciū. ruta. sal.
porrū. aristologia. nuces comeste cū ruta. radix
aspagi et semen eius. balsamum. acetum. san
guis leporis. lac asine. vrina puerorū hericius
testiculi ceruini et asinini. siccati et bibiti. casto
reū. alleū. genciana menta. dyptānum et multa
alia infinita. Quia em̄ multa sunt venenoz pi
cula. ideo diuina boītas multa sup addit antido

ta et remedia. sed ista exempli gratia iā sufficiāt

De remedio contra morsum canis rabidi. Capitulum lxxviij.
Contra morsum
canis rabidi et alioz venenosorum
animalium solēt a peritis vulnera cuz
igne vel ferro diuidi et purgari vt sanguie ex
tracto venenū effluat. solent apponi sanguis
ge et ventose vt venenū ab interioribus extraha
tur. Interius solent dari ista que veneno repu
gnant. siue sint simplicia siue composita. tyria
ca exterius sup vulnera similia cathaplasmes
sicut nuces pistate cum alleo ruthe et sale. va
lent em̄ nuces comeste. et supra morsum posite
Cum p̄dictis dicit dias. q̄ cancri fluuiales ha
bent occultā virtutē cōtra hoc venenū. Et ideo
docet cōstan. talibus dare tyriacā cum aqua
cancrorū fluuialium. Cinis etiā cancroz cū gen
ciana singulare est remediū p̄tra hmoi morsus
vt dicit idem. Et etiā cōtra hoīs morsum rabi
di specialiter valent ista. scz succus caprifoli
cepe. ruthe. nuces. allea. sal. frondes. ficus. men
ta. orobum. Hec om̄ia vel aliqua cum aceto et
melle talibus morsibus salubriter opponūt vt di
cit cōstan. Hec em̄ om̄ia venenū attrahunt
et sua caliditate et siccitate dissoluūt destruūt
et cōsumunt. cōtra morsum et puncturā scorp
ionis oleum in quo submergit̄ vel decoquit̄ su
per puncturā appositū. summū remediū ē. Itē
si accipiat̄ idē scorpio vel alius 7 cōtrit⁹ siue pi
status sup vulnus apponat̄ vtilissimū est. reuer
titur em̄ venenū infixū ad corpus. vnde exiit.
Item dicit cōstan. q̄ multū valet butirū boni
nū cōtra venenū scorpionis. Quā butirū vinctuo
sitate sua opilat caliditate dissoluit et cōsumit
viscositate et humiditate sua mūdificat et abster
git. Butirū ergo comestū ad cor ascēdit. valēt
etiā cācri fluuiales eoz si cinis vel ipi cocti vel
assati sub cinere dent̄ cum lacte asinino vt dicit
cōstan. Ad idē valet castorū et sulphur vt di
cit idem. vtrūq̄ em̄ calidū ē 7 siccū in q̄to gdu
et ideo valent cōtra venenū frigidum q̄ dissol
uunt caliditate et cōsumunt siccitate. Contra
morsum colubri serpentis 7 vipere venenū p̄io
ventosis vel alio mō de vulneribus vel p̄ctu
ra subita extrahat̄. Tyriaca cū vino decoctōis
genciane vel ruthe vel mente offerat. circa lo
cū. et supra vuln⁹ tyriaca apponat̄. Idē fiat al
leo sale p̄trito v⁹ cū ruthe si defuerit tyriaca. cō
stringat fortiter in principio membrum in q̄ fit
mors⁹ p̄ p̄ctura. ne possit sum⁹ veneni libē crū

pere ad interiora et interiorius cum veneno repugnantibus occurratur. Dicit etiam costan. qd contra hmoi venenu valent cerebri galline. 7 sim⁹ agninus et succus de frondibus maloz granatoru. dissoluunt em ista venenu et preparat cōsumptioni. vt dicit cōmentator. **Hec de venenis et eoz remedijs nunc sufficiant.**

De medicina.

Capitulū. Ixix.

De exhibenda cō

Atra varias infirmitates et pericla de bita et cōgrua. indiget prudēs medicus circūspicione et cautela. nihil em pl⁹ impedit salutē infirmoz q̄ ignorātia et negligētia. Quia igit^r ex parte medici exigitur vt nihil omittat de cōtingentibz. necesse est vt in his q̄ ad medendi pertinent industriā diligēs sit et i omibz circūspiciat. Oportet itaqz medicū ad hoc vt efficaciter operetur cognoscere cōplexiones hoim cōpositōnes et cōmixtiones tam membrorum q̄ humorum. dispositōnes temporū. cōditōnes sexū et etatum. Alia em medicina exigitur in hyeme. alia in estate. alia in morbi inchoatōne. alia in statu. alia in declinatione. Aliam exigit etas puerilis. aliā decrepita vel senilis. aliam sexus virilis. aliam muliebris. Oportet etiaz vt cognoscat cās et occasiones egritudinū. signa et accidentia singularū infirmitatū. Nunq̄ em secure aliter poterit dari medicina si causa morbi fuerit ignota. Oportz ergo cognoscere rerum medicinalium cōplexiones. virtutes. et opatōnes. nisi em cognosceret que medicina simplex que pposita. que frigida que calida. que corpis sit immutatiua. que sanitatis cōseruatiua. que infirmitatis curatiua q̄ laxatiua que cōstrictiua. nunq̄ secure pcedere posset in medicina. Et ideo necesse ē cognoscere herbarum et aliarum rerū medicinaliū qualitatem et graduū diuersitatē q̄ calida et sicca. q̄ frigida et humida. in quoto gradu si vult in suo officio nō errare. Idco oportet cognoscere morbi diurnitatē. cōtrarietatē. simplicitatez. quātitatē et qualitātē patientisqz virtutē et debilitatē. Quā morbus cronic⁹ et diurn⁹ fortiori indiget medicā q̄ si recēs esset siue nouus Simplex etiā morbus simplicioribz et ex cōtrarijs cōpositus cōtrarijs et cōpositis est curād⁹ Simplex em medicina infirmitatē cōpositā raro curat. cōtra calidā itaqz causam frigida medicina. et cōtra frigidā calida et cōtra mixtam mixta generaliter sunt ponēda. vñ cautus medicus morbum cognoscens secundum quātitatē et quālitātē morbi tempat quātitatē et quali-

tatem aut idoti. Item qñ videt causam morbi esse ex repletōne curat p euacuatiōe materie et inanitōem. qñ ho ex inanitōe sanat p repletionem. Officiū itaqz boni medici cōsistit in causa rum morbi et circūstantiarū cauta inuestigatione. p aspectū em et tactū p vrinā et p pulsū infirmitatis materiā inuestigat. Cognita atē causa si materis latitat in pundo. bic vtit^r attractiuis vt si materia est i remotis ptibz et extremis nitit^r materiā ad stomachū attrahere vt inde facilius deducat. Si ho fuerit materia dura et cōpacta. quibusdā vtitur digestiuis. diuisiuis et incisiuis vt sic materia mollicetur et ad eductiōne facile pparet. Completa itaqz digestione materie et attractione vtit^r tercio quibusdā laxatiuis vt materia digesta et attracta p cōuenientem regionem educatur vel p vomitum vel p secessum vel per sudorem. materia em cōuenienter euacuata. vtitur quarto quibusdā confortatiuis vt natura que ex violentia medicine fuit debilitata et lassata cōfortetur. Cōfortata aut natura vtitur quibusdā resumptiuis et restauratiuis vt illud quod vi morbi vel antidoti est deperditum restauretur. paulatim autē et non subito est restauratio faciēda diēta congrua et temperata. Solet em natura in sic euacuatis multum appetere. et ideo sepius plus acciperet q̄ digerere posset nisi a cauto medico i diēte regimine tueretur. Tandem reparata natura et in statum pristinū restituta. decet vti quibusdā preseruatius ne sanatus in per⁹ recidiuet. Talibus sunt cōuenientia balnea. minutio nes electuaria et exercitia moderata. talia enim calorem naturalem excitant. a superfluis naturam exonerant humoribus digestiōnem adiuuant et confortāt. Si ho fuerit materia fluida aut nimis laxa vtitur cōstrictiuis. desiccatiuis et repercussiuīs. Materia ho restricta cautus medic⁹ solet dare cōuenientē laxatiuā medicinā q̄ educit hūores p⁹ dissolutos et iam cōstrictos. ne ibi remanētes vel ad aliā ptē defluētes putrescāt et sic febrē vel aliā inferāt passiōez. Paulatim aut solet fieri restrictio et repercussio ne materia subito repercussa rcurrat ad aliquod mēbrū nobile et maiore generet lesionez. Sicut et purgatiō solet fieri p interualla ne fiat purgatio repētiua. tribz igit^r modis solet fieri medicā scz dissoluēdo. pstringēdo. restaurādo. aut em repleta dissoluūt^r aut dissoluta pstringūt^r aut depedita i corpe restituūt^r. Relaxā⁹ itaqz medicis laxatiuis. vt scamoneatis. cōstringim⁹ pstringiuis vt achacia et opiatis. restauram⁹ cibis et potibz nutritiuis et electuarijs ad hoc pparatis

35

Recollige igitur ex predictis breuiter quod medicus infirmorum domos et patrias visitat et frequenter infirmitatum causas et circumstantias inuestigat. medicinas varias et contrarias preparat. comparat et deponat. infirmorum abdita membra et occulta tangere et abstergere non recusat. conalescentie spiritus et sanitatis omnibus re-promittit suauiter et leniter vrenda vrendere. et incidenda incidere. se asserit. et ne pars sana corrumperetur partem vitium putridam et prescindit. dolente parte dextra in sinistra percutere non potest. a sectione vel arsuram etiam per lacrimis patientis bonus medicus non desistit. medicine amaritudinem dulcedine aliquando palliat et abscondit. **B**ibit et gustat de medicina quous sit amara ne infirmus abhorreat a cibo et potu egrum reprimat et refrenat. **I**lli suo exponit desiderio de cuius salute diffidit peritus et desperat. amaris et corrosiuus carne putridam et corruptioni dispositam amputat. ac desiccatiuis saniem fluidam mundat et depurat post mortificatiua et vitia quibusdam letificatiuis dolorem vulnerum mitigat et mundificato vulnere locum vulneris consolidat atque sanat. **E**t quod plus ledunt intrinseca mala quam extrinseca prudens medicus de mitigandis curandis et expellendis intraneis doloribus. primo curat materias ibi duram et corruptam interius digestiuis medicinis ut oximelle vel syrupo acetoso. **P**rimo diuidit et incidit et digerendo ad exitum et euacuationem obedientem facit. **Q**uia sicut in principio amphore dicitur. digesta medicari oportet et mouere non cruda. digesta materia atque habili reddita ad euacuationem eam dissoluta medicina attractiua ab interioribus et remotioribus partibus ad exteriora attrahit. **E**t ad hoc valent quedam amara ut yerapigra yeralogodion et alia aloata. quod amara citius penetrat ad remotas partes. et extrema magis purgant quam alie medicine. tercio materiam sic digestam sic attractam medicina congrua euacuat et expellit. caute tamen ne nimia fiat euacuatio. nocet enim corpori quod inde debilitat quoniam plus de bonis humoribus quam malis euacuat. iuxta illud ypo-critum. multum repetere euacuare aut repellere. calefacere aut in frigidare. fallax est et nature penitus inimicum. **C**onsiderat autem bonus medicus materiam egritudinis et locum materie. et etiam vires patientis et secundum hoc variat medicinam. **S**i enim materia siue humorum peccata euacuat. multum confert egro. si non infirmus amplius molestat ut dicit ypo-critum.

De medicina attractiua. **C**ap. lxx.

Medicina attractiua operatur per substantie subtilitatem et calorem. **S**ubtilitate sua facilius penetrat et calore suo attrahit siue ferrum. siue aliquid intus fixum siue humores qui latitant in profundo. **I**tem medicina digestiua est necessaria. **Q**uia materia est multum dura et compacta. **I**ncidit enim et diuidit materiam et sic ad expellendum aptam reddit. **E**t ideo operatur per incisiuam et attenuatiuam. aut subtilitate siue substantie cooperante calore partem materie separat ut patet in diureticis. **I**tem medicina laxatiua aliquando purgat materiam digestam dissoluendo et attrahendo ut scamora recepta in stomacho fumum subtilem facile penetrantem a se emittit et humores dissoluens abominabiles nature reddit atque attrahit eos adiuuante virtute expulsiua et attractos a se eicit et expellit. **Q**uedam laxant sua viscositate lubricando ut mercurialis malua et humorum quedam non acuminem humores penetrando ut euforbium. quedam sua glutinositate comprimendo sicut mirabolani. quedam sua salsugine intestina mordicando ut semen atriplicis. **Q**uedam non dulcedine sua et humiditate intestina infundendo ut cassia fistula. **I**tem medicina costrictiua operatur per frigidam grossam in substantia. **P**ars frigide partes coadunatur et partium suarum grossicie penetrare prohibent sicut galla. quoniam grossos generat humores vnde costringunt opilando et virtute retentiua confortando ut escula. **Q**uedam autem restringunt spiritualiter sanguinem ut corallus. bolus. ematibites. plantago et humorum. quedam ventrem ut citonia mora. rosa. et humorum. **I**tem medicina induratiua est quod vel materiam coagulat et malaginat. et hec operatur per valde frigidam siccam. vel humidam ut psillium sempiuua portulaca. solatrum et silia. **I**tem medicina mollitiua operatur per calidam mediocriter et multum humidam. siccum et maturatiua. **I**tem aptiua. vitiua et attenuatiua habent virtutem. aperit enim meatum opilatos et attenuat viscosos et hoc facit per calidum atque siccum. **I**tem mundificatiua operatur vel dissoluendo ut calamitum vel mollificando ut cassia. fistula. malua. vel terrestritate et siccitate sua sordes abstergendo. **S**unt autem multe alie species medicine et differentie. sic mortifica corrosiua. vitiua. dyasoretica. repulsiua. mitigatiua. et humorum de quibus tractatur in libro de simplicibus medicinis. **S**ed hec de proprietatibus infirmitatum et medicinarum conditioibus putat ad presens opusculum pertinere sufficiat ut sic huic negotio sine imponatur.

ExPLICIT LIBER SEPTIMUS.